

วารสารข้าราชการ

๑ เมษายน วันข้าราชการพลเรือน

ห้องสมุด

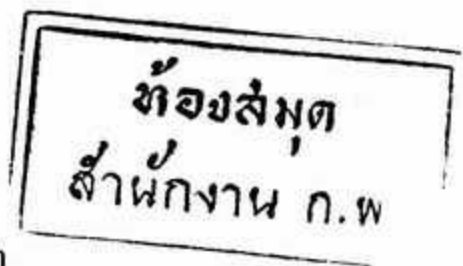
วารสารข้าราชการ

วารสาร รายเดือน เพื่อความก้าวหน้า และรอบรู้

ปีที่ ๒๖

ฉบับที่ ๔

เมษายน ๒๕๒๔

วัตถุประสงค์

- เพื่อเผยแพร่วิชาการด้านการบริหารงานบุคคล
- เพื่อเผยแพร่แนวความคิดในการปฏิบัติราชการ
- เพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างข้าราชการในอันที่จะเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อราชการ

บริการสมาชิก

วารสารข้าราชการจำหน่ายปลีก เล่มละ ๘ บาท สำหรับสมาชิกค่าบำรุงปีละ ๘๐ บาท รวมค่าส่ง กรุณาขอรับและส่งเงินในนาม ผู้จัดการสวัสดิการสำนักงาน ก.พ. สำนักงาน ก.พ. ถนนพิษณุโลก ก.ท.๓ โทร. ๒๘๑๖๔๕๕ หรือ ๒๘๑๓๓๓๓ ต่อ ๓๔ โดยส่งชำระเงินที่ ป.ท. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ต้องการถามปัญหากฎหมายระเบียบ และวินัยข้าราชการพลเรือน ปัญหาคลังหรือปัญหาข้อข้องใจอื่นใด รวมทั้งการให้ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นโปรดแจ้งไปยังบรรณาธิการโดยตรง

เจ้าของ และฝ่ายจัดการ	สวัสดิการสำนักงาน ก.พ.	
— ผู้จัดการสวัสดิการ	นายสมพงษ์	ทวีวิมล
— ผู้ช่วยผู้จัดการ	นายสมศักดิ์	สุภะรัชฎเดช
ประชาสัมพันธ์	นายจิ๋วพงษ์	สีวาชะวิโรจน์
	นายอดุล	จันทศักดิ์

ผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา	นายประวีณ	ณ นคร
	นายโสวัจ	สุวิฑูต
	นายสำราญ	ถาวรยุศม์
	พันตรี อรรถ	วิชัยกุล
บรรณาธิการ	นายอดุล	บุญประกอบ
ผู้ช่วยบรรณาธิการ	นายปรีชา	วิชัยคิมฐ์
	นายสัมา	สีมานันท์
กองบรรณาธิการ	นายวิศิษฐ์	จิตต์แจ้ง
	นายสุวรรณ	ชนะสงคราม
	น.ส. ประภาภรณ์	ภูวนะเสถียร
	น.ส. บุพิน	ชาติวีระ
	นางเมทินี	พงษ์เวช
	นายอุดม	มั่งเกษม
ฝ่ายศิลป์	นายสุรศักดิ์	ศรีพิชัย
สถานที่พิมพ์	ไทยพิมพ์—อักษรสารการพิมพ์	
	โทร. ๒๒๓๓๒๓๒๐	กรุงเทพฯ ๙
ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา	นางมาลี	ปรีกัมสิต

- 5** สคฺคิขัรราชการพลเรือน
- 6** ผู้บังคับบัญชากับจริยธรรม : ผู้บังคับบัญชาที่มีความรู้ความสามารถ มีจริยธรรม มีศีล ก็จะได้รับความสำเร็จในหน้าที่การงานตามที่ได้รับมอบหมาย
- 14** ศักดิ์ศรีของข้าราชการ : ข้าราชการมีหน้าที่จะต้องรักษาศักดิ์ศรี และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ
- 23** จริยธรรมของข้าราชการพลเรือน : จริยธรรมเป็นกลไกอันหนึ่งที่จะควบคุมให้ข้าราชการพลเรือน มีวินัยที่ดี
- 35** ข้าราชการควรมีจริยธรรมในเรื่องใดบ้าง : ข้าราชการที่ดีควรมีจริยธรรมอย่างไร
- 41** แนวความคิดและวิธีการเพื่อสมานสามัคคีในหมู่คณะ : ความคิดเกี่ยวกับการสมานสามัคคี มีหลักอย่างไรบ้าง
- 49** เหตุที่เกิดความแตกสามัคคีในที่ทำงาน : ประมวลรวบรวมเหตุที่ทำให้งานต้องล้มเหลว เพราะแตกแยกสามัคคีมีอะไรบ้าง
- 54** ทำอย่างไรข้าราชการจึงจะมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ : อะไรคือสาเหตุที่ทำให้ข้าราชการขาดความซื่อสัตย์ในหน้าที่ และทำอย่างไรข้าราชการจึงจะมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่อย่างได้ผล

- 66** กรณีตัวอย่าง : ข้าราชการที่มีได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ : ขอนำกรณีตัวอย่างของการปฏิบัติราชการที่ไม่ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่มาเสนอโดยได้แยกแยะพฤติกรรมแห่งความไม่ซื่อสัตย์ออกเป็นประเภท
- 75** การพัฒนาให้ข้าราชการมีจริยธรรม : จะพัฒนาอย่างไรที่จะให้ข้าราชการมีจริยธรรม
- 87** ชมรมส่งเสริมสมรรถภาพจิตสำนักงาน ก.พ. : รายละเอียดเกี่ยวกับการจัดตั้งชมรมส่งเสริมสมรรถภาพจิต ที่สำนักงาน ก.พ. มีวัตถุประสงค์ และวิธีการดำเนินการอย่างไร
- 96** หน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดกิจกรรมพิเศษเพื่อส่งเสริมจริยธรรม : มีหน่วยงานอะไรบ้างที่ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมพิเศษ เพื่อส่งเสริมจริยธรรม
- 104** ประสบการณ์ที่ประทับใจข้าพเจ้า : ความคิดเห็นของข้าราชการผู้หนึ่งที่มีต่อการปฏิบัติราชการของกรมสรรพากร
- 108** การบริหารงานโดยมุ่งผลถึงประชาชน : รายละเอียดเกี่ยวกับการสัมมนากับบริหารระดับสูงที่เขื่อนเจ้าพระยา กาญจนบุรี
- 118** แนะนำผู้เขียนบทความ
- 121** ห้ายเล่ม

นายประวิณ ฒ นกร
เลขาธิการ ก.พ.

สดุดีข้าราชการพลเรือน

ในโอกาส วันข้าราชการพลเรือน วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๒๔ นี้

ผมขอสดุดีข้าราชการพลเรือนด้วยคำกลอนดังต่อไปนี้

“ข้าราชการ	พลเรือน”	บ่งข้อชัด
ผู้ช่วยราษฎร	ช่วยรัฐ	ทุกสมัย
เมื่อรัฐต้อง	บริหาร	กิจการใด
ก็ได้ใช้	ข้าราชการ	ให้งานเดิน
บริหาร	ราชกิจ	อยู่ทุกเมื่อ
มิใช่เพื่อ	ลาภยศ	สรรเสริญ
แต่เพื่อช่วย	รัฐราษฎร	ชาติเจริญ
ได้ผลิตผลิติน	ด้วยประธา	พาชื่นใจ
บริหาร	การเมือง	วิเทศวิทย์
อีกสังคม	เศรษฐกิจ	ให้สดใส
รักษาไว้	ความสงบ	ทั่วภายใน
นำบริการ	ของรัฐไป	สู่ประชา
บำบัดทุกข์	บำรุงสุข	โดยถ้วนทั่ว
ทุกครอบครัว	อนุอาत्म์	ตั้งปรารภนา
คอยคุ้มภัย	คอยช่วย	ด้วยศรัทธา
สมนาม “ข้า	ราชการ	พลเรือน”

(ประวิณ ณ นคร)

เลขาธิการ ก.พ.

ผู้บังคับบัญชาที่มีความรู้ความสามารถ มี
จริยธรรม มีศีล ก็จะได้รับความสำเร็จในหน้าที่
การงานตามที่ได้รับมอบหมาย

ผู้บังคับบัญชา กับ “จริยธรรม”

อालย์ อิงคะวณิช

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๒๔ ข้าราชการ
พลเรือนสามัญมีอยู่รวมทั้งสิ้น ๑๗๐,๐๗๐ คน ซึ่ง
ในจำนวนนี้เป็นผู้ดำรงตำแหน่งในระดับสิบเอ็ด ๒๓
คน ระดับสิบ ๒๗๗ คน ระดับเก้า ๒๐๖ คน ระดับ
แปด ๓๗๓ คน ระดับเจ็ด ๒,๒๙๖ คน ระดับหก
๖,๑๕๙ คน ระดับห้า ๑๓,๘๓๒ คน ระดับสี่
๒๑,๕๗๕ คน ระดับสาม ๔๑,๘๖๓ คน ระดับสอง
๓๓,๐๖๙ คน ระดับหนึ่ง ๕๐,๐๕๔ คน และวิสามัญ
๓๔๓ คน หากจะจำแนกระดับของผู้ดำรงตำแหน่งผู้
บังคับบัญชาอย่างคร่าว ๆ ก็อาจจำแนกได้ดังนี้

ผู้บังคับบัญชาระดับสูง (นักบริหารหรือระดับ
๙-๑๑) ๕๐๖ คน

ผู้บังคับบัญชาระดับกลาง (ผู้อำนวยการกอง
-หัวหน้าฝ่าย ขนาดใหญ่ - หัวหน้างาน ที่มี ความ
สำคัญ หรือระดับ ๗-๘) ๒,๖๖๙ คน

ผู้บังคับบัญชาระดับต้น (หัวหน้าฝ่าย-หัว
หน้างาน หรือระดับ ๖) ๖,๑๕๙ คน

ผู้บังคับบัญชาของข้าราชการพลเรือนสามัญ
ทุกระดับการบังคับบัญชา จำนวน ๙,๓๓๔ คน
(ระดับ ๖-๑๑) ดังกล่าวนี้เป็นบุคคลที่มีความสำคัญ
มาก เพราะบุคคลเหล่านี้เป็นผู้นำ เป็นหัวหน้า
หรือผู้บังคับบัญชาของข้าราชการพลเรือนสามัญที่
ปฏิบัติงานอยู่ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคจำนวน
ไม่น้อยกว่า ๑๖๐,๐๐๐ คน หากผู้บังคับบัญชาเป็นผู้ที่
มีความรู้ความสามารถและความประพฤติดี คือเป็นผู้
ที่มีศีลธรรม หรือประพฤติในสิ่งที่ดีงาม ที่ชอบที่ควร
ก็เป็นทีเลือกใส่ศรัทธา และเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ลูก
น้องหรือบุคคลที่อยู่ภายใต้การ ปกครองบังคับบัญชา
ข้าราชการพลเรือนสามัญที่อยู่ในฐานะลูกน้องจำนวน
กว่า ๑๖๐,๐๐๐ คนนี้ เป็นตัวจักรสำคัญที่จะทำให้
บ้านเมืองได้รับการพัฒนาให้เจริญรุ่งเรือง ประชา
ชนจะได้รับบริการจากรัฐอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม
มีความสุขและราบรื่นในการดำรงชีวิต เพราะ
ข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งระดับต้น ๆ เหล่านี้เป็นผู้

สัมผัสและนำบริการของรัฐให้ลงไปถึงมือประชาชน โดยตรง

แต่ทุกวันนี้ภาพพจน์ของข้าราชการส่วนหนึ่งในสายตาของประชาชนโดยทั่วไปมักจะเป็นไปในทางที่ไม่ดีไม่งาม เป็นพวกเข้าชามเย็นชาม เบียดเบียนรีดไถ กดขี่ข่มเหงราษฎร ทำงานเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว ฯลฯ สำหรับสาเหตุที่ทำให้ภาพพจน์ของข้าราชการได้เป็นไปในทางที่เสื่อมลงนั้น อาจจะเป็นไปได้ด้วยสาเหตุหลายประการ แต่สาเหตุสำคัญหรือสำคัญที่สุดประการหนึ่งก็คือ **ผู้บังคับบัญชา**

ผู้บังคับบัญชาบางคน บกพร่องในการเป็นผู้นำทั้งทางด้านการงานและความประพฤติ บางคนทำงานไปวัน ๆ โดยไม่มีการวางแผน ขาดความกระตือรือร้น ไม่มีความสามารถในการตรวจ คอบคุมแนะนำผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา เช่นชื่อผ่านงานตามข้อเสนอของลูกน้องตลอดเวลาหรืออย่างดีก็ **ทำงานตามสัญญาตมญาณ คล้าย ๆ กับว่า หิวก็ต้องกินโดยไม่มีการเตรียมการและปรุงรส** พอมีงานเข้ามาก็เซี่ย ๆ ให้งานผ่านพ้นตัวไปโดยขาดสติยังคิดว่าผลของมันจะเป็นอย่างไร จะแก้ปัญหาคือหรือว่าจะสร้างปัญหาขึ้นมาอีก จะได้ผลคุ้มค่าหรือไม่จะสนองนโยบายหรือเป้าหมายของ การทำงานหรือไม่ก็ไม่คำนึงถึง บางคนนอกจากจะทำงานไม่ดีแล้ว ยังมี ความประพฤติไม่ดีอีกด้วย **ชอบเบียดเบียนผู้อื่น แม้กระทั่งลูกน้องของตัวเอง** ทั้งในทางตรงและ

ทางอ้อม เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว เช่น การโยกย้ายเลื่อนชั้น เลื่อนตำแหน่ง ก็สั่งการไปโดยเห็นแก่ทรัพย์สินเงินทอง หรือประโยชน์ของตนเอง บางรายก็ล้มทับลูกน้องในการต้อนรับขับสู้ **บางรายก็รีดไถลูกน้องในทางอ้อมอย่างมีชั้นมีเชิง** เช่น ชอบชวนลูกน้องเล่นการพนัน ลูกน้องก็ต้องแกล้งเล่นให้แพ้หรือเสีย หากเล่นแล้วได้หรือชนะนาย ก็จะเป็นภัยแก่ตัวเอง บางรายก็รับง่ายจ่ายยาก หรือพวกเสือบินผีต บางทีก็ซื่อแกมซอ บางทีก็แสร้งเป็นคนซื่อซื่อซื่อ ฝากชื่อของแล้วไม่ลืมของ แต่ลืมจ่ายเงิน พฤติการณ์ของหัวหน้าหรือผู้บังคับบัญชาในทางไม่ดีไม่งาม ไม่ชอบไม่ควรนั้นมีมากมายหลายกรณีจะพุดกันเป็นวัน ๆ ก็ไม่จบ

หากผู้บังคับบัญชามีความประพฤติเสื่อมทราม ลูกน้องก็ไม่ศรัทธา ขาดความเคารพนับถือไม่มีความยำเกรง ต่อหน้าไหว้ลับหลังหลอก ลูกน้องจะแสร้งทำว่าศรัทธาเคารพนับถือ แต่ลับหลังก็จะด่าว่าประนาม และเมื่อผู้บังคับบัญชาพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ไปแล้ว เรื่องความสัมพันธ์ส่วนตัวก็ไม่มีเยื่อใยอีกต่อไปดังจะเห็นได้ว่าในขณะที่หัวหน้ายังมีบารมีอยู่ ไม่ว่าจะทำอะไร หรือไปไหนมาไหน ก็จะมีบุคลลล้อมหน้าล้อมหลังมีลูกน้องไปเฝ้าประดับบารมีมากมาย **แต่เมื่อบารมีหรือแสงในตัวดับลงแล้ว** ถ้าเป็นคนที่อดีตเคยทำให้คนอื่นต้องเดือดร้อน ไม่ได้ประพฤติดีประพฤติชอบไว้ ก็จะไม่มีความมาคบหาสมาคมด้วย แม้กระทั่งลูกน้องของตัวเอง ข้าวสักมือค้ำสักคิ่นเขายังรังเกียจ ที่กล่าวมานี้เป็น

เพียงผลกระทบที่มีต่อส่วนตัวเท่านั้น สำหรับผลกระทบต่อราชการ ต่อประชาชน หรือต่อส่วนรวมนั้นมีมากมายมหาศาลด้วย เพราะเมื่อนายทำไม่ได้ ลูกน้องก็ทำตาม เมื่อนายมีชนกบักหลัง จะไปสั่ง

สอนใครเขาก็ไม่ได้ คล้ายๆ กับโจรจะสอนให้คนเป็นพระยอมเป็นไปไม่ได้ จากตัวเลขจำนวนผู้บังคับบัญชา และลูกน้องดังกล่าวข้างต้นก็พอจะประมาณได้ว่า ผู้บังคับบัญชา ๑ คน จะต้อง

ปกครองบังคับบัญชาลูกน้องเป็นจำนวนสิบ ร้อย พัน
หมื่นคน ตามระดับการบังคับบัญชา *ประเทศชาติ*
ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจ้างคนมาทำงาน เพื่อ
บริการประชาชนเป็นจำนวนหลายหมื่นล้านบาท
ต่อปี ถ้าในวงราชการมีผู้บังคับบัญชาที่ประพฤติไม่
ชอบไม่ควรเพียง ๑ คน ก็จะมีผลกระทบไปถึงลูก
น้องอีกจำนวนนับสิบถึงนับหมื่นคนก็ได้ เพราะ
พฤติกรรมในทางที่ดี และในทางที่ไม่ดีของหัวหน้า
ย่อมเป็นตัวอย่างหรือแนวทางในการปฏิบัติ และ
ประพฤติ ของลูกน้อง สอดคล้องกันคล้าย ๆ ลูกโซ่
หากหน่วยงานใดมีผู้บังคับบัญชา ประพฤติดี ประพฤติ
ชอบ ลูกน้องก็จะประพฤติดี ประพฤติชอบตามไป
ด้วย ถ้าหน่วยงานใดมีผู้บังคับบัญชา โกงกิน *ประ-*
พฤติไม่ชอบไม่ควร ชอบเบียดเบียน ทำให้คน
อื่นต้องเดือดร้อน ลูกน้องก็จะ *ประพฤติไม่ชอบ*
ไม่ควรตามไปด้วย การประพฤติไม่ชอบไม่ควร
ของบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ หรือข้าราชการจำนวน
นับ แสนที่ กระจัด กระจาย ทำงานตั้งแต่ ระดับการ
ปกครองที่เล็กที่สุด คือ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จนถึง
ระดับประเทศ ย่อมเป็นผลให้ความเดือดร้อนตกไปถึง
ประชาชนโดยไม่ต้องสงสัย *ประชาชนคนไทยโดย*
ทั่วไปทุกวันนี้ ก็มี ความ เป็นอยู่ อย่าง แร้นแค้น
ยากจนอยู่แล้ว หากยังได้รับการเบียดเบียน
และได้รับบริการของรัฐ โดยไม่เป็นธรรมจาก
คนที่ *มีอำนาจหน้าที่อีกด้วย* ในอนาคตทุกหย่อม
หญ้าของประเทศเราอาจจะรุกเป็นไฟ เราอาจจะสิ้น
ชาติเหมือนประเทศข้างเคียงก็ได้

รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยก็ตระหนักดีว่าการที่จะ
ให้ข้าราชการประพฤติดี ประพฤติชอบ นั้น เป็น สิ่ง ที่
สำคัญยิ่ง จึงได้สร้างเครื่องมือในการควบคุมความ
ประพฤติของข้าราชการ หรือที่เรียกว่า “วินัย” โดย
กฎหมายระเบียบข้าราชการ ทุกฉบับ ได้มีการบัญญัติ
เกี่ยวกับวินัยของข้าราชการไว้หลายเรื่อง โดยกำหนด
ว่าข้าราชการต้องทำหรือไม่ทำอย่างไรอย่างนี้ แต่
วินัย นั้น เป็นการ ควบคุมความ ประพฤติ **ภายใน**
นอกของ ข้าราชการ ซึ่งในระบบราชการนั้นจำเป็น
ที่จะต้องมี แต่วินัยของข้าราชการจะใช้ได้ผลมาก
น้อยเพียงไรก็ขึ้นอยู่กับผู้บังคับบัญชา *แต่สิ่งที่ใช้ ใน*
การควบคุมความประพฤติที่สูงส่งกว่าวินัย และ
สามารถใช้กับบุคคลได้ทุกเพศ ทุกวัย ทุกสาขาอาชีพ
ไม่ว่าจะเป็นบรรพชิต หรือฆราวาส สิ่งนั้นก็คือ
“ศีล” หรือสิ่งควบคุมความประพฤติภายใน
คำว่า “ศีล” หรือ “สี-ละ” หมายถึง **ปรก****ติ**
เปรียบเทียบ **ศีลา** หรือก้อนหิน ไม่ว่าฝนจะตก
แดดจะออกก้อนหิน ก็ยังเป็น ปรก ติ ฉะนั้นถ้า *ข้าราชการมีศีล*
หรือทำตัวให้เป็นปรก ติ คือไม่
กระทำการใด ๆ ให้ตนเองหรือผู้อื่นต้องเดือด
ร้อนแล้ว ก็มีผลเท่ากับเป็นการประพฤติในสิ่งที่ดี
ที่ชอบที่ควร

การประพฤติในสิ่งที่ดี การประพฤติที่เป็น
ธรรม และการประพฤติที่ชอบที่ควร อาจจะเรียก
ได้หลายอย่าง เช่น ศีล ศีลธรรม ธรรมจรรยา
ธรรมจริยา หรือจริยธรรม หากผู้บังคับบัญชามี

ความสนใจและปฏิบัติตามหลักธรรมของพระศาสดา ไม่ว่าในศาสนาใด ๆ ก็จะเป็นผู้ที่ประพฤติดี ประพฤติชอบ ไม่เบียดเบียนสร้างความเดือดร้อนให้กับผู้ใด ลูกน้องก็จะเชื่อฟัง มีศรัทธา เกรงกลัวในกรรมดี (ไม่ใช่เกรงกลัวเพราะอำนาจซึ่งไม่จีรังยั่งยืน) และถือปฏิบัติตาม ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าผู้บังคับบัญชามีความสำคัญมาก บ้านเมืองจะพัฒนา ประชาชนจะร่มเย็นเป็นสุข ประเทศชาติจะมั่นคง อยู่รอดเป็นมรดกตกทอดให้ลูกหลานคนไทยได้อยู่ได้ ทำมาหากินบนผืนแผ่นดินนี้ตลอดกาล ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้าง ชี้นำะ หล่อหลอม หรือแม้กระทั่งการอ่อนน้อมและวิงวอน ให้ผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นได้เลื่อมใสศรัทธาในพระศาสนา มีศีล มีธรรมได้รู้ว่าเราเกิดมาเพื่ออะไร **ความต้องการที่ถูกต้องของมนุษย์มีเพียงไร ผู้บังคับบัญชาจำนวน ๙,๓๓๔ คนนี้ นับได้ว่าเป็นผู้ที่มีโอกาสดีกว่าประชาชน ๔๕ ล้านคน ในการทำงานเพื่อส่วนรวม อย่างน้อยก็ต้องให้ผู้บังคับบัญชาทั้งหลายได้ตระหนัก ได้มีความสำนึก มีสติ หรือระลึกได้ว่าเกิดมาชาติหนึ่ง ควรจะเป็นผู้สร้าง หรือผู้ทำลาย**

จริยธรรม หรือการประพฤติดี ประพฤติชอบตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนานั้น มีอยู่ มากมายหลายบาท ผู้เขียนไม่มีความรอบรู้ และไม่สันทัดจัดเจนเกี่ยวกับเรื่องของศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสิ่งสูงส่งและลึกซึ้ง คือ มรรค ผล นิพพาน แต่มีความเลื่อมใส สนใจในฐานะที่เป็นพุทธศาสนิกชน

และเห็นว่า**หลักธรรมเบื้องต้นที่สามารถทำความเข้าใจและถือปฏิบัติได้โดยไม่ยากนัก** ถ้าสามารถปฏิบัติได้ก็จะทำให้การทำงานดียิ่งขึ้น จะไม่เป็นทุกข์ และจะเป็นปกติ คือไม่ทำให้ตนเองหรือผู้อื่นต้องเดือดร้อน ซึ่งผู้บังคับบัญชาทุกท่านควรจะยึดมั่น และถือปฏิบัติตาม ตลอดจนอบรมสั่งสอน แนะนำให้ผู้อยู่ใต้การปกครองบังคับบัญชาได้ยึดมั่น และถือปฏิบัติตามด้วย ข้าราชการทั้งหลายจะได้ทำงานเก่ง และประพฤติในสิ่งที่ดีงามประพฤติในสิ่งที่ชอบที่ควรสำหรับหลักธรรมดังกล่าวนี้ คือ **อิทธิบาท ๔** และ **มรवासธรรม**

อิทธิบาท ๔ เป็นหลักธรรมที่ใคร ๆ ก็รู้ว่าประกอบด้วยของ ๔ อย่าง คือ **ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา** เพราะหลักธรรมนี้มีอยู่ในหลักสูตรที่สอนเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา เด็กนักเรียนทั่ว ๆ ไปอาจศึกษาโดยวิธีท่องให้ได้ จำให้ได้เพื่อจะได้สอบได้ แต่ผู้ใหญ่น่าจะศึกษาให้เข้าใจ นำมาประพฤติปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ คำว่า “อิทธิบาท” ถ้าจะแปลความในลักษณะคำต่อคำก็ หมายความว่า **รากฐานแห่งความสำเร็จ** เป็นธรรมะประเภทเครื่องมือที่นำไปใช้ปฏิบัติแล้วจะประสบความสำเร็จ หากผู้ใดต้องการความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่การงานก็ควรปฏิบัติตามหลักธรรม ๔ ประการ ของอิทธิบาท ๔ ดังนี้

ฉันทะ หมายถึงความพอใจ คือเราต้องมีความพอใจในสิ่งที่เราจะต้องทำ ข้าราชการก็ต้องมีความพอใจในหน้าที่การงานตามที่ได้รับมอบหมาย

วิริยะ หมายถึงความพากเพียร คือเราต้องมีความพากเพียรในสิ่งที่เราพอใจ เมื่อเรามีความพอใจในหน้าที่การงานตามที่เราได้รับมอบหมายแล้ว เราก็ต้องบากบั่น กล้าหาญ เข้มแข็ง อดทน ไม่ท้อถอย - ต้องก้าวไปข้างหน้าจนกว่าวัตถุประสงค์ที่มุ่งหมาย หรือ หน้าที่ การงาน ตามที่ได้รับมอบหมาย จะสำเร็จ

จิตตะ หมายถึงการฝึกฝน คือต้องเอาใจใส่ในสิ่งที่เราจะทำ ฝึกฝนอยู่เสมอในสิ่งนั้น เมื่อเราได้รับมอบหมายหน้าที่การงาน เราก็ต้องเพียรพยายามเอาใจใส่ก้าวไปข้างหน้าเรื่อยไป แต่ถ้ามีปัญหาหรือมีอุปสรรคก็ต้องแก้ไขด้วยหลักธรรมประการสุดท้ายของอิทธิบาท ๔

วิมังสา หมายถึงการใคร่ครวญอยู่เสมอ คือต้องสอดส่องอย่างละเอียดละออ และอย่างเยือกเย็นอยู่เสมอ ปัญหาและอุปสรรคนั้นเป็นของธรรมดาในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวงราชการ ฉะนั้นเราจึงต้องสอดส่อง ละเอียดรอบคอบ และเยือกเย็นไม่ว่าจะอยู่เสมอ เราก็จะแก้ปัญหาและอุปสรรคได้

ดังได้กล่าวแล้วว่าอิทธิบาท ๔ เป็นธรรมะประเภทเครื่องมือ หรือเป็นรากฐานแห่งความสำเร็จ ผู้บังคับบัญชาที่ดีก็ต้องทำงานให้สำเร็จ และอบรมสั่งสอนให้ลูกน้องทำงานให้สำเร็จด้วย หากข้าราชการในทุกกระทรวงทบวงกรมได้ปฏิบัติงานให้สำเร็จตามนโยบาย และเป้าหมายที่ทางราชการได้วางไว้ ก็ไม่ต้อง สงสัยเลยว่าบ้าน เมือง หรือประเทศชาติ จะต้อง

เจริญรุ่งเรือง ประชาชนจะร่วมเย็นเป็นสุขอย่างแน่นอน ฉะนั้นผู้บังคับบัญชาจึงควรยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรมของอิทธิบาท ๔ และอบรมสั่งสอนให้ลูกน้องได้ยึดมั่นและปฏิบัติตามด้วย

นอกจากอิทธิบาท ๔ แล้ว ยังมีธรรมะที่เป็นเครื่องมือไปสู่ความสำเร็จอีกอย่างหนึ่ง คือ **มรवासธรรม** ซึ่งประกอบด้วย **สัจจะ ทมะ บัณฑิต และจาคะ** หากผู้ใดสามารถปฏิบัติได้ก็จะประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน และถ้าสามารถปฏิบัติได้อย่างแท้จริงโดยสม่ำเสมอแล้ว ก็จะไม่มีทุกข์ ซึ่งเป็นยอดปรารถนาของมนุษย์ที่เกิดขึ้นเพื่อไม่เป็นที่ **ทุกข์** สำหรับสาระสำคัญของมรवासธรรมมีอยู่ด้วยกัน ๔ ข้อ ดังนี้

สัจจะ คือความจริงใจ ซึ่งหมายความว่า การมีความตั้งใจจริงในสิ่งที่เราจะทำ เป็นข้าราชการก็ต้องมีความจริงใจและตั้งใจจริงที่จะปฏิบัติหน้าที่การงานตามที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ต้องซื่อตรงต่อราชการ ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและลูกน้อง ต้องตรงต่อเวลา ไม่เหลวไหล เหลาะแหละผลัดวันประกันพรุ่ง หรือขี้เกียจ

ทมะ (ทมะ) คือการบังคับตนเอง ซึ่งหมายความว่า การบังคับจิตใจ บังคับใจให้อยู่ในร่องในรอยของความตั้งใจจริง (สัจจะ) การรับราชการเป็นการทำงานเพื่อรับใช้ประชาชน เป็นการทำงานเพื่อส่วนรวม **รายได้ก็คือเงินเดือน** ซึ่งไม่สามารถทำให้ร่ำรวย มีเงินทองทรัพย์สินสมบัติมากมายได้ ข้าราชการจึงต้องใช้ทมะเป็นเครื่องข่มใจตนเอง ไม่ให้หลง

พลาณบัณฑิตโทสะ บังคับใจไม่ให้เกิดความรัก
ความเกลียด ความโลภ โกรธหลง ไม่พึงหวังใน
การกินคืออยู่ที่ รู้จัก การกินอยู่แต่พอดี เพื่อจะได้
ไม่เป็นทุกข์

บัณฑิต คือความอดทน ซึ่งหมายความว่าถึง
ความหนักแน่นและอดทนในทุกๆ เรื่อง ไม่ว่าจะ
เป็นไปในเรื่องการทำงานหรือการดำรงชีวิต เราต้อง
อดทนต่อการบีบคั้นของกิเลส ไม่ว่าจะเป็นราคะ
โทสะ โมหะ เราต้องทนได้ รอได้ คอยได้ เพราะ
ความสำเร็จในการทำงานหรือในเรื่องอื่น ๆ มันไม่ได้
สำเร็จทันอกทันใจ มันต้องมีขั้นมีตอน และบางที
ต้องรอคอยโดยใช้เวลาหลายเดือน ข้าราชการที่ทำงาน
โดยไม่มีขั้นเป็นพวกใจเร็วใจร้อน ไม่มีจังหวะ
ไม่มีขั้นมีตอน ถึงคราวที่จะต้องรอ จะต้องทน
เพราะยังไม่ถึงเวลาทำงานจะได้ผลหรือสำเร็จ แต่ก็
ทนไม่ได้ รอไม่ได้ ก็ต้องประสบกับความล้มเหลว

จาคะ คือ การให้หรือบริจาคออกไป ซึ่ง
หมายความว่า การรู้จักเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ เมตตากรุณา
แก่คนและสัตว์ บุคคลใดมีนิสัยเห็นแก่ตัวโดยมีแต่
รับหรือเอาเปรียบคนอื่น โดยไม่รู้จักให้ผู้อื่นเขาเป็น
การตอบแทนบ้าง ก็ จะไม่มีคน หรือ เพื่อนฝูงคบค้า
สมาคมด้วย การให้หรือการบริจาคนี้อาจจะเป็น
ทรัพย์สินเงินทอง สิ่งของเพื่อน้ำใจไมตรี และรวม
ถึงการให้ทานเพื่อเฉลี่ยสุขไปสู่เพื่อนมนุษย์หรือสัตว์
ซึ่งเป็นการให้ของที่เป็นตัวเป็นตน แต่การให้ที่เป็น
มหากุศล คือการให้ที่ไม่เป็นตัวเป็นตน หรือที่

เรียกว่า **อกัณฺหาณ** ซึ่งถือได้ว่าเป็นการให้ที่มีค่าสูง
สุด เราต้องเข้าใจกฎธรรมชาติ หรือบางท่านก็
กล่าวว่า **ธรรมะ** คือ **ธรรมชาติ** กล่าวคือ “เพราะ
เหตุอย่างนี้ บังคับอย่างนี้ สิ่งเหล่านี้ จึงเกิดขึ้น”
หากเรามีความเข้าใจในเรื่องนี้เราจะไม่โกรธ ไม่ขุ่น
เคืองใคร เราจะให้อภัยแก่การกระทำของผู้อื่นที่มี
ผลกระทบต่อตัวเราในทุกกรณี **ใจเราก็จะสงบไม่
มีความทุกข์** ลูกน้องมีความรู้และประสบการณ์น้อย
จึงทำงานผิดพลาด หัวหน้าก็ต้องให้อภัยและอบรม
สั่งสอนแนะนำไปตามหน้าที่ นายสั่งงานเลอะเทอะ
ไม่แน่มั่นนอน ลูกน้องก็ควรให้อภัยเพราะนายแก่
แล้ว สั่งงานและตัดสินใจวันละนับร้อยนับพันเรื่อง
อาจผิดพลาดได้เป็นของธรรมดา บางคนเป็น
ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ แต่เจ้าอารมณ์ พุดจาไม่
สุภาพเรียบร้อย ยกตนข่มท่าน คิดว่าตนเองวิเศษ
กว่าใคร ความคิดเห็นของคนอื่นโง่เง่าไปหมด หาก
เรารู้พื้นฐานว่าเขาเติบโตมาอย่างไร ไม่ได้รับการ
อบรมสั่งสอนอย่างเด็กไทยควรได้รับหรือบิดามารดา
ไม่ใช่คนไทย เพราะเหตุเป็นอย่างนี้ บังคับเป็น
อย่างนี้ เขาก็ต้องแสดงออกอย่างนี้ มันเป็น
ของธรรมดา หรือ ตามกฎธรรมชาติ เราก้ให้
อภัย ไม่โกรธ ไม่เอามาเป็นอารมณ์ จิตใจเราก็ไม่
หม่นหมอง และได้ทำทานที่เป็นมหากุศลอีกด้วย

ข้าราชการพลเรือนสามัญเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญมาก เพราะเป็นข้าราชการประเภทเดียวที่ปฏิบัติงานอยู่ในทุกระดับการปกครองของประเทศ

ตั้งแต่ที่เล็กที่สุดคือ หมู่บ้าน จนถึงใหญ่ที่สุด คือ
กระทรวง เป็นข้าราชการประเภทเดียวที่มีอยู่ในทุก
กระทรวง เว้นแต่กระทรวงกลาโหม ปฏิบัติงานตั้ง
แต่ที่ง่ายที่สุดจนถึงในเรื่องที่ยากและมีความสำคัญ
มากที่สุดของประเทศ ไม่ว่าจะด้านเทคนิควิชาการ
เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และความมั่นคงของชาติ
และ **ข้าราชการ พลเรือนสามัญ** เป็น **ข้าราชการ
ประเภทเดียวที่ทำงานถึงมือประชาชนมากที่สุด**
ต้องสัมผัสและนำบริการของรัฐไปสู่ประชาชนมากที่สุด
ข้าราชการพลเรือนสามัญมีอยู่รวมทั้งสิ้น ๑๗๐,๐๗๐
คน ซึ่งในจำนวนนี้เป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้บังคับบัญชา
ในระดับต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น ๔,๓๓๔ คน ผู้บังคับบัญชา
เหล่านี้เป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญมาก เพราะ
นโยบายของรัฐบาล บริการของรัฐจะลงไปถึงมือ
ประชาชน บ้านเมืองจะได้รับการพัฒนาให้เจริญ
รุ่งเรือง ตลอดจนชาติจะมีความมั่นคงหรือไม่ บุคคล
เหล่านี้มีบทบาทมาก เพราะเป็นผู้วางแผนงาน สั่ง
การ กำกับดูแล และปกครองบังคับบัญชา และ
เป็นตัวอย่างแก่ข้าราชการพลเรือนสามัญอีกเป็น
จำนวนมาก หากผู้บังคับบัญชามีความรู้ความสามารถ
และมีความประพฤติไม่ดี ก็จะทำให้ข้าราชการ

พลเรือนสามัญทั่วไปขาดความรู้ความสามารถ และ
ประพฤติไม่ดีไม่งามตามไปด้วย เหมือนลูกโซ่ ผล
กระทบก็จะมีไปถึงประชาชน ประชาชนจะไม่ได้รับ
ความเป็นธรรม จะไม่ได้รับบริการจากรัฐโดยทั่วถึง
จะเดือดร้อนกันไปทุกหย่อมหญ้า ผลร้ายก็จะบังเกิด
ขึ้นแก่ส่วนรวม คือประเทศชาติ แต่ถ้าผู้บังคับบัญชา
มีความรู้ความสามารถ มีจริยธรรม คือ ประพฤติดี
งาม ประพฤติชอบ หรือ มีศีล คือ ทำตัวให้เป็น
ปรกติ ไม่กระทำการใด ๆ ให้ผู้อื่นหรือตนเองต้อง
เดือดร้อน ยึดมั่นและปฏิบัติตามธรรมะประเภท
เครื่องมือ ซึ่งเป็นรากฐานแห่งความสำเร็จ เช่น
อิทธิบาท ๔ และ **มรवासธรรม** ก็จะได้รับความสำเร็จ
ในหน้าที่การงานตามที่ได้รับมอบหมาย และ
ได้รับความสำเร็จของชีวิต คือเกิดมาเพื่อไม่เป็นทุกข์
เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา เมื่อข้าราชการ
ปฏิบัติหน้าที่การงานสำเร็จไปด้วยดี ประพฤติ
ในสิ่งที่ชอบที่ควร ชาติบ้านเมืองก็จะเจริญรุ่งเรือง
ประชาชนก็มีความสุข และราบรื่นในการ
ดำรงชีวิต ซึ่งเป็นยอดปรารถนาของ**ข้าราชการที่ดี**
ทุกคน ๕

ข้าราชการมีหน้าที่จะต้องรักศักดิ์ศรี และรักษาเกียรติศักดิ์ ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ

ศักดิ์ศรีของข้าราชการ

สุวรรณ ชนะสงคราม

สังคมไทยในสมัยก่อนยอมรับข้าราชการเป็นผู้มีเกียรติควรแก่การยกย่องนับถือ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ข้าราชการไทยใน สมัยก่อน นั้นรักศักดิ์ศรีว่าเป็นผู้มีเกียรติ ทำงานต่างพระเนตรพระกรรณพระมหากษัตริย์ และมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่ราชการ จงรักภักดีต่อแผ่นดิน และคงเห็นว่าศักดิ์ศรีมีค่ากว่าเงินทอง ถ้อยคดี “เสียสินสงวนศักดิ์ไว้วงศ์หงษ์” แต่ในระยะหลัง ๆ นี้เมื่อเทียบกับสมัยก่อนแล้ว ภาพพจน์ของข้าราชการโดยส่วนรวมได้เสื่อมลงเป็นลำดับ ทั้งนี้มีข้ออื่นไกล แต่เกิดขึ้นจากตัวข้าราชการเอง ข้าราชการหลายคนไม่ค่อยรักศักดิ์ศรี ไม่รักเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน และข้าราชการบางคนเห็นเงินตรามีค่ากว่าศักดิ์ศรี ถ้อยคดี “เสียศักดิ์สู่ประสงค์เงินตรา”

จึงทำให้ภาพพจน์ใน สายตาของประชาชน มองข้าราชการเป็นพวก “รีดไถ” “ไร้ยางอาย” “ใฝ่รับประทาน” บางแห่งตั้งเป็นกลุ่มเป็นพวก “มาเพื่อ” กินเป็นทีม ทำความเสียหายเดือดร้อนแสนสาหัสแก่ราชการและประชาชน ข้าราชการบางคนมักคิดว่า ประชาชนและราชการคือแหล่งทำมาหากินที่สมบูรณ์ อาศัยอำนาจหน้าที่ราชการของตนไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมหาประโยชน์ให้แก่ตนเอง และหรือพวกพ้องไม่หยุดยั้ง ก่อความเสียหายเดือดร้อนให้แก่ราชการและประชาชนเป็นอย่างยิ่ง

ที่กล่าวมานั้น คือภาพพจน์ของข้าราชการในสายตาประชาชน ซึ่งอาจจะเนื่องจากการกระทำของข้าราชการเพียงส่วนน้อย แต่ก็ก็เป็นเหตุทำให้ภาพพจน์ของข้าราชการส่วนรวมต้องเสื่อมเสียไปทั้ง

หมด เราท่านที่เป็นข้าราชการทั้งหลาย จึงควรได้ช่วยกันแก้ภาพพจน์นั้นเสีย ทางหนึ่งที่จะแก้ภาพพจน์เหล่านั้นได้ คือ ข้าราชการต้องรักษาศักดิ์ศรีและรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ข้าราชการที่ไม่รักษาศักดิ์ศรีของตน ย่อมกระทำการในสิ่งเลวร้ายได้ทั้งสิ้นไม่ว่าต่อราชการหรือต่อประชาชน ตรงกันข้ามถ้าข้าราชการรักษาศักดิ์ศรีก็คงไม่กล้ากระทำความเลวร้าย เพราะการกระทำความเลวร้ายเหล่านั้นรังแต่จะนำความเสื่อมเสียต่อศักดิ์ศรีเกียรติยศชื่อเสียงมาสู่ตนเองและวงศ์ตระกูล จึงใคร่วิงวอนให้ข้าราชการทุกท่านไม่ว่าผู้น้อยผู้ใหญ่พึงรักษาศักดิ์ศรีและรักเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ ภาพพจน์ในทางร้ายในสายตาประชาชนก็จะลบเลือนหายไป

อันที่จริง กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนก็ได้กำหนดให้ข้าราชการรักษาศักดิ์ศรี รักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนอยู่แล้ว ซึ่งถ้าข้าราชการกระทำการอันเป็นการไม่รักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ ก็ถือว่าเป็นการกระทำผิดวินัย จะต้องได้รับโทษ และการกระทำความผิดวินัยตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนแทบทุกบทมาตรา ย่อมเป็นการกระทำที่ทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการแทบทั้งสิ้น ฉะนั้น ถ้าข้าราชการรักษาศักดิ์ศรี รักษาเกียรติศักดิ์เกรงว่าถ้าทำผิดจะนำความเสื่อมเสียมาสู่ตนและวงศ์

ตระกูล ก็จะไม่กล้ากระทำความผิด ไม่ต้องเป็นภาระของผู้บังคับบัญชาในการสอบสวนลงโทษ และจะได้ใช้เวลาปฏิบัติราชการในด้านเสริมสร้างความเจริญแก่ราชการและประชาชนอย่างเต็มที่ ภาพพจน์ที่ดีก็จะบังเกิดมีแก่ข้าราชการทั่วไปด้วย

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้กำหนดบทวินัยที่เกี่ยวกับศักดิ์ศรีหรือเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการไว้ ๒ มาตรา คือ

มาตรา ๗๘ บัญญัติว่า “ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่กระทำการหรือยอมให้ผู้อื่น กระทำการหาผลประโยชน์อันอาจทำให้เสียความเที่ยงธรรมหรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน”

มาตรา ๘๑ บัญญัติว่า “ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่กระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว เช่นประพฤติตนเป็นคนเสเพล เสพของมีนเมาจนไม่สามารถครองสติได้ หมกมุ่นในการพนัน กระทำหรือยอมให้ผู้อื่น กระทำการอื่นใด ซึ่งอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

การกระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก หรือได้รับโทษที่หนักกว่าจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หรือกระทำหรือยอมให้ผู้อื่น

กระทำการอื่นได้อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง”

บทบัญญัติ ๒ มาตราดังกล่าวเป็นเรื่องที่กฎหมายกำหนดบทวินัยเกี่ยวกับการให้ข้าราชการรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการโดยตรง แต่อย่างไรก็ดี การกระทำผิดวินัยตามมาตราอื่น ๆ ก็

พึงเห็นได้ว่าเป็นการกระทำที่เป็นการไม่รักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการเหมือนกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความผิดฐานประพฤติชั่วตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๑ นั้น การจะพิจารณากรณีอย่างไรจะถือว่าเป็น “ประพฤติชั่ว” จะต้องพิจารณาข้อเท็จจริงตามพฤติการณ์ของกรณีโดยถือ “เกียรติ”

ของข้าราชการ และ “**ความรังเกียจ**” ของสังคม เป็นแนวทางพิจารณา ซึ่งจะเห็นได้ว่า การประพฤติชั่วก็คือการกระทำที่เป็นการไม่รักษาเกียรติ และทำให้สังคมรังเกียจ และถ้าเป็นเรื่องร้ายแรงก็จะเป็น “**ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง**” และ “**ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง**” นี้หาได้มีความหมายแตกต่างไปจากความผิดร้ายแรงตามมาตราอื่น ๆ ไม่ ทั้งนี้เพราะเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ได้กำหนดกรณีความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตราต่าง ๆ ไว้นั้น ก็เพื่อกำหนดว่ากรณีใดบ้างที่จะถือเป็นความผิดร้ายแรง ซึ่งจะต้องลงโทษให้ออกจากราชการ เป็นอย่างน้อย แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าถ้าเข้ากรณีเป็น ความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตราหนึ่งแล้วจะเข้ากรณีเป็น ความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตราอื่นอีก ไม่ได้ กล่าวคือเป็น กรรมเดียวอาจผิดกฎหมาย หลายบทได้ นั่นเอง ฉะนั้น กรณีเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตราอื่น อาจเป็นความผิดฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๘๑ วรรคสองได้ด้วย เช่น ความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการตามมาตรา ๖๗ วรรคสาม ก็ย่อมถือเป็นความผิดฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๘๑ วรรคสองได้ด้วย แต่ที่กฎหมายได้กำหนดความผิดฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงไว้ตามมาตรา ๘๑ วรรคสองนี้ก็เพื่อใช้ปรับบทความผิดสำหรับกรณี การประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงที่ไม่เข้าลักษณะเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตราอื่น ซึ่งก็ย่อมปรับบทความผิดฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๘๑ วรรคสองได้ กล่าวคือ

กฎหมายกำหนดไว้ให้เป็นบทกวาดก้องนั่นเอง และในกรณีความผิดฐานประพฤติชั่วก็เช่นเดียวกัน กรณีความผิดที่ไม่ถึงขั้นร้ายแรงตามมาตราอื่น ก็อาจเป็นความผิดฐานประพฤติชั่วตามมาตรา ๘๑ วรรคหนึ่งได้ ที่กล่าวมานี้ก็เพื่อกำหนดให้เห็นว่าการกระทำผิดวินัยตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ในกรณีต่าง ๆ แทบทุกกรณี ย่อมถือได้ว่าเป็นการประพฤติชั่ว หรือประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง อันเป็นการไม่รักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการแทบทั้งสิ้น

สำหรับความผิดกรณีกระทำการหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์อันอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๗๘ นั้น จะต้องเป็นการกระทำ หรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์ และคำว่า “**ผลประโยชน์**” หมายถึงสิ่งที่ได้รับอันเป็นคุณแก่ผู้รับ ซึ่งอาจเป็นทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นที่มีใช้ทรัพย์สิน เช่น การได้รับบริการ เป็นต้น และการกระทำนั้นอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน คำว่า “**เกียรติศักดิ์**” หมายถึงฐานะที่ได้รับการสรรเสริญการกระทำอย่างใดจะเป็นการหาผลประโยชน์อันอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนหรือไม่ จะต้องพิจารณาโดยคำนึงถึงตำแหน่งหน้าที่ราชการที่ผู้กระทำดำรงอยู่ว่าอยู่ในฐานะที่ควรได้รับการยกย่องสรรเสริญเพียงใด ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ย่อมอยู่ในฐานะที่ควรได้รับการยกย่องสรรเสริญมากกว่าราชการชั้นผู้น้อย จึงต้องรักษาเกียรติ

ศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการมากกว่าข้าราชการชั้นผู้น้อย และการพิจารณาว่าเป็นการเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์นั้นจะต้องคำนึงถึงความรู้สึกของประชาชนหรือสังคม หรือทางราชการว่ามีความรังเกียจเหยียดหยามดูถูกดูแคลนผู้กระทำการนั้น ๆ เพียงใดหรือไม่ด้วย

การกระทำผิดวินัยกรณีกระทำหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์อันอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน ซึ่งเป็นความผิดตามมาตรา ๗๘ นี้ ก็เป็นการกระทำการซึ่งอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการอันเป็นความผิดฐานประพฤตินัยตามมาตรา ๘๑ ด้วย จึงอาจเป็นความผิดไม่ร้ายแรงที่จะต้องได้รับโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน ลดขั้นเงินเดือน อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเป็นความผิดร้ายแรงที่จะต้องได้รับโทษให้ออก ปลดออก ไล่ออกอย่างใดอย่างหนึ่งได้

กรณีข้าราชการไม่รักษาศักดิ์ศรีหรือเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน และได้กระทำความผิดตามมาตรา ๗๘ และถูกลงโทษกันเป็นจำนวนไม่น้อย ขอยกตัวอย่างพอเป็นอุทาหรณ์ ดังนี้

๑. เจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการจดทะเบียนอาวุธปืน ทำตนเป็นนายหน้าขายและจัดการโอนปืนให้ผู้ซื้อโดยเรียกเงินจากผู้ซื้อเกินราคาที่ผู้ขายตั้งไว้ และ

เอาเงินส่วนเกินเป็นค่านายหน้า เป็นการกระทำการหาประโยชน์อันอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน ถูกลงโทษตัดเงินเดือน

๒. เจ้าพนักงานปกครองในฐานะประธานกรรมการสุขาภิบาลได้ดำเนินการหามาตรวัดน้ำมาจำหน่ายให้ประชาชนเพื่อติดตั้ง โดยให้พ่อค้าจัดซื้อมาจำหน่ายเงินสดและเงินผ่อน ซึ่งต่อมาได้มีการสืบราคาปรากฏว่ามาตรวัดน้ำมีราคาถูกกว่าที่พ่อค้านำมาจำหน่าย เจ้าพนักงานปกครองผู้นั้นจึงให้พ่อค้าลดราคาลงและคืนเงินที่สูงกว่าให้ผู้ซื้อไป เป็นการยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์อันอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน แต่เนื่องจากให้พ่อค้าลดราคาลงและคืนเงินที่สูงกว่าให้แก่ผู้ซื้อแล้ว จึงถูกลงโทษภาคทัณฑ์

ความผิดกรณีประพฤตินัยโดยกระทำการหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการอันอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ ซึ่งมีทั้งที่เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง และความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๑ นั้น จะต้องพิจารณาโดยคำนึงถึงเกียรติของข้าราชการ และความรังเกียจของสังคม กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ เป็นการกระทำการที่อาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์หรือศักดิ์ศรีของตำแหน่งหน้าที่ราชการนั่นเอง และถ้าเป็นเรื่องร้ายแรงก็จะเป็นความผิดฐานประพฤตินัยอย่างร้ายแรง

การลงโทษข้าราชการที่ไม่รักษาศักดิ์ศรีหรือไม่

รักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ จนถึง
ขั้นเป็นการประพฤดิชั่วย่างร้ายแรงนี้ มีนโยบายของ
ทางราชการกำหนดให้ลงโทษในสถานหนัก ถึงให้
ออก ปลดออก หรือไล่ออก อยู่หลายเรื่อง เช่น

๑. มติคณะรัฐมนตรีตามหนังสือกรมเลขา-
นุกรการคณะรัฐมนตรี ที่ น.ว. ๒๐๘/๒๔๙๖ ลง
วันที่ ๓ กันยายน ๒๔๙๖ ได้วางแนวลงโทษ
ข้าราชการเสพสุราไว้ว่า ข้าราชการผู้ใดเสพสุรา
หรือเมาสุราในกรณีต่อไปนี้ อาจถือว่าเป็นการ
ประพฤดิชั่วย่างร้ายแรงและอาจถูกลงโทษในสถาน
หนักถึงให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก เช่น

- (๑) เสพสุราในขณะที่ปฏิบัติราชการ
- (๒) เมาสุราเสียราชการ
- (๓) เมาสุราในที่ชุมนุมชนจนเกิดเรื่องเสีย
หาย หรือเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่
ราชการ

มติคณะรัฐมนตรีครั้งเดียวกันนี้ ได้วางแนว
ทางลงโทษข้าราชการเล่นการพนันไว้ว่า ข้าราชการ
เล่นการพนันประเภทที่กฎหมายห้ามขาด ควรวาง
โทษถึงให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก ส่วนการ
พนันประเภทที่กฎหมายบัญญัติว่า เล่นได้ต่อเมื่อได้
รับอนุญาต ถ้าข้าราชการเล่นโดยไม่ได้รับอนุญาต
และผู้เล่นเป็นเจ้าของพนักงานซึ่งมีหน้าที่ปราบปรามโดย
ตรง หรือเป็นครู หรือเป็นเจ้าของหน้าที่เกี่ยวข้องกับ
การวัฒนธรรม หรือเจ้าพนักงานอื่นซึ่งมีข้อห้าม

ของกระทรวงทบวงกรมวางไว้เป็นพิเศษ ก็ให้
พิจารณาโทษตามเกณฑ์เช่นเดียวกับเล่นการพนัน
ประเภทห้ามขาด คือ ให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก

สำหรับการพนันที่กฎหมายห้ามขาด มีหลาย
ชนิด เช่น โป้ปั่น โป้กำ ถั่ว แปดเก้า ไพ่สามใบ
ไฮโลว์ บันแบะ เป็นต้น ส่วนการพนันที่เล่นได้
เมื่อได้รับอนุญาตก็มีหลายชนิดเช่นเดียวกัน เช่น
ชนโค ชนไก่ กัดปลา แข่งม้า ชกมวย สลาก
กินแบ่ง ไพ่ต่าง ๆ บิลเลียด ฟุตบอลโต๊ะ เป็นต้น

๒. มติคณะรัฐมนตรีตามหนังสือกรมสาร-
บรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ที่ น.ว. ๒๕๐/
๒๔๙๘ ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๔๙๘ วางแนวทาง
ลงโทษข้าราชการเล่นการพนันสลากกินรวบ ไม่ว่าจะ
เป็นเจ้าของมือ ผู้เดินขายหรือผู้เล่นก็ตาม ให้
พิจารณาลงโทษอย่างน้อยให้ออกจากราชการ

๓. มติคณะรัฐมนตรีตามหนังสือกรมสาร-
บรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ที่ น.ว. ๒๖๔/
๒๔๙๘ ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๔๙๘ กำหนดแนว
ทางลงโทษข้าราชการที่ใช้เวลาราชการไปหาความ
สำราญส่วนตัว (เช่น ใช้เวลาราชการไปดูหนังดู
ละครคอน หรือไปอาบอบนวด เป็นต้น) ถือเป็นการ
กระทำอันเป็นการเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่ง
หน้าที่อย่างร้ายแรง ให้พิจารณาลงโทษสถานหนัก
ถึงไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการตาม
ควรแก่กรณี

๔. มติคณะรัฐมนตรีตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ น.ว. ๑๒๕/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ กำหนดให้ลงโทษข้าราชการที่กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ และละทิ้งหน้าที่ราชการเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ซึ่งถือได้ว่าเป็นการประพฤติชั่ว ทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการอย่างร้ายแรง โดยให้ปลดออกจากราชการเป็นอย่างน้อย

๕. มติคณะรัฐมนตรีตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร ๐๔๐๓/ว ๒๔ ลงวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๑๔ กำหนดให้ลงโทษสถานหนักแก่ข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งประจำอยู่ในต่างประเทศ กระทำการหาผลประโยชน์อันทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำการอันทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการอันเป็นการประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง โดยทุจริตในการเบิกเงินเพิ่มพิเศษสำหรับตำแหน่งหน้าที่ประจำอยู่ในต่างประเทศ หรือเงินอื่นในทำนองเดียวกัน

สำหรับความผิดที่ต้องลงโทษตามนัยมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวนี้ มีได้หลายกรณี เช่น เจ้าหน้าที่ไปประจำในต่างประเทศ ไม่ได้นำบุตรไปอยู่ต่างประเทศ แต่เบิกเงินเพิ่มพิเศษสำหรับบุตรด้วย เป็นต้น

๖. มติ ก.พ. ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๔๐๕/ว ๖ ลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๑๑ กำหนดแนวทางลงโทษข้าราชการที่กระทำการหาผลประโยชน์อันทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการอันเป็นการประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง กระทำการทุจริตเบิกเงินค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะเดินทาง และเงินอื่นในทำนองเดียวกันเป็นเท็จ โดยให้ลงโทษสถานหนัก ทำนองเดียวกับความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ คือ ปลดออกจากราชการเป็นอย่างน้อย

๗. มติ ก.พ. ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๑๐๐๖/ว ๑๕ ลงวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๑๖ กำหนดแนวทางลงโทษข้าราชการที่ไม่รักษากฎระเบียบเรียกรับเงินจากผู้สมัครสอบ โดยให้ลงโทษสถานหนักระดับเดียวกับความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ คือ ปลดออกจากราชการเป็นอย่างน้อย

๘. มติ ก.พ. ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๑๐๐๖/ว ๒๑ ลงวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๑๗ กำหนดแนวทางลงโทษข้าราชการที่กระทำการหาผลประโยชน์เกี่ยวกับการจัดซื้อพัสดุและการจ้างโดยให้ลงโทษในสถานหนัก

นอกจากนี้ความผิดวินัยอย่างร้ายแรงในกรณีอื่น ๆ ตามที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ กฎหมายดังกล่าวก็ได้กำหนดให้ลงโทษสถานหนักตามความร้ายแรง

แห่งกรณี จะปราณีลดโทษลงต่ำกว่าให้ออกจาก
ราชการไม่ได้

เท่าที่ได้ยกข้อกฎหมายและนโยบายในการลง
โทษข้าราชการที่ไม่รักษาศักดิ์ศรีมากแล้วไว้ข้างต้นนั้น
มิใช่เป็นการ “เขียนเสือให้วัวกลัว” แต่ในทาง
ปฏิบัติผู้บังคับบัญชาที่ได้ยึดถือ หลัก กฎหมาย และ
นโยบายของทางราชการดังกล่าวในการพิจารณา
โทษข้าราชการ และถ้าผู้บังคับบัญชาไม่ถือหลัก
กฎหมายและนโยบายดังกล่าว ก.พ.ก็จะรายงานนายก
รัฐมนตรี พิจารณา สั่งการให้ ดำเนินการ ใหม่ ให้ถูก
ต้องเหมาะสมต่อไป

**กรณีข้าราชการไม่รักษาศักดิ์ศรีกระทำการ
อันได้ชื่อว่าประพฤติชั่ว หรือประพฤติชั่ว
อย่างร้ายแรงนี้ มีการลงโทษและรายงานมา
ยัง ก.พ. มากมาย ขอยกตัวอย่างอาพเป็น
อุทาหรณ์ดังนี้**

๑. เจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลได้
เป็นหนี้ราษฎร เมื่อถูกทวงหนี้กลับพุดจาตุหมันและ
ใช้กำลังทำร้ายร่างกายราษฎร ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ เป็น
กรณีประพฤติชั่วทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ ถูกลงโทษตัดเงินเดือน

๒. เจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการภาษี ได้กระโดด
จากเวทีร้าวไปยืนบน โต๊ะขายบัตรร้าวในงานวัด
พร้อมทั้งโยนอาวุธปืนพกและกระบอกไฟฉายลงบน
โต๊ะ และพุดจาไม่เรียบร้อยต่อประชาชน ซึ่งมา

ช่วยขายบัตร เป็นกรณีประพฤติชั่วทำให้เสื่อมเสีย
เกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ ถูกลงโทษ
ตัดเงินเดือน

สำนักงาน ก.พ.

๓. เจ้าหน้าที่เกี่ยวกับสถิติขณะปฏิบัติหน้าที่
สำรวจปริมาณการขนส่งทางถนน ซึ่งตั้งด่านปฏิบัติ
งานสำรวจอยู่ที่ด่านข้างหน้าหน้ายานพาหนะ ไม่รักษ
ศักดิ์ศรีรับเงินเพียง ๑๐๐ บาทจากผู้ควบคุมรถประ
จำทาง ซึ่งเหมานำผู้โดยสารไปงานไหว้บรรพบุรุษ
และวิ่งผ่านจุดสำรวจ โดยผู้ควบคุมคิดว่าเป็นเจ้า
หน้าที่ตรวจการขนส่ง เพื่อจะได้อำนวยความสะดวก
เพราะเป็นรถที่วิ่งโดยไม่ถูกต้อง เป็นการกระทำ
การอันได้ชื่อว่าประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ถูกปลด
ออกจากราชการ

๔. เจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้รับเงินค่ายาจาก
ผู้ป่วย ๔๐ บาท แล้วนำไปเป็นประโยชน์ส่วนตัว
โดยไม่คำนึงถึงศักดิ์ศรีและเกียรติศักดิ์ของหน้าที่
ราชการของตน เป็นกรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการ
และประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ถูกลงโทษปลดออก
จากราชการ

ตามอุทาหรณ์ที่ยกมาดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ถ้า
ข้าราชการรักษาศักดิ์ศรีหรือเกียรติศักดิ์ของตำแหน่ง
หน้าที่ราชการแล้ว ก็คงจะไม่กระทำผิดจนถูกลง
โทษอย่างแน่นอน นอกจากนี้ข้าราชการบางคนยอม
เป็นเครื่องมือของพ่อค้า หรือผู้มีอิทธิพล เพื่อหวัง
อามิสสินจ้าง หรือลาภสักการะน้อยบ้างมากบ้าง

โดยไม่คำนึงถึง ศักดิ์ศรีและเกียรติศักดิ์ ของตำแหน่ง
หน้าที่ราชการ จนถูกลงโทษมาแล้วก็มีอยู่ไม่น้อย

อย่างไรก็ดี ยังมีข้าราชการบางคน หรือ
กล่าวได้ว่าเป็นส่วนมากที่รักศักดิ์ศรี รักษาเกียรติ-
ศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการไม่ยอมเป็นเครื่องมือ
ของพ่อค้าหรือผู้มีอิทธิพล ไม่ยอมแลกศักดิ์ศรีกับ
เงินตรา ซึ่งข้าราชการเหล่านั้นก็อยู่ในราชการได้
อย่างผู้มีเกียรติควรแก่การยกย่องสรรเสริญ และใคร
ขอเสนอตัวอย่างให้เห็นสักเรื่องหนึ่งว่า ข้าราชการ
ที่รักศักดิ์ศรีเกียรติศักดิ์ ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ
ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตตรงไปตรงมาไม่
ยอมเป็นเครื่องมือของพ่อค้าอิทธิพล ก็จะเป็นผู้ที่
“ตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้” คือมีเจ้าหน้าที่
เกี่ยวกับภาษีคนหนึ่งรับราชการทางภาคใต้ ถูกพ่อค้า
ร้องเรียน กล่าวหาว่าทุจริตต่อหน้าที่รับเงินค่าภาษี
เป็นประโยชน์ส่วนตัว ผู้บังคับบัญชาจึงแต่งตั้งคณะ
กรรมการขึ้นทำการสอบสวนและส่งย้ายเข้ามาประจำ
กรมอยู่ระยะหนึ่ง แล้วให้ไปดำรงตำแหน่งทางภาค
เหนือ ไปอยู่ทางภาคเหนือได้ไม่นานก็ถูกพ่อค้าใน
จังหวัดนั้นร้องเรียนกล่าวหาว่า เรียกขโมยเงิน
จากพ่อค้าอีก ผู้บังคับบัญชาจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการ
สอบสวนอีกสำนวนหนึ่ง ผลการสอบสวน
พิจารณาผู้บังคับบัญชาสั่ง ปลดออกจาก ราชการใน

กรณีทางภาคใต้ และไล่ออกจากราชการในกรณี
ทางภาคเหนือ โดยฟังว่าได้กระทำผิดตามที่ถูกกล่าว
หา เป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการและประพฤติชั่ว
อย่างร้ายแรง เจ้าหน้าที่คนนั้นอุทธรณ์คำสั่งปลด
ออกและไล่ออกดังกล่าวต่อ ก.พ. ว่าถูกพ่อค้าที่มี
อิทธิพลกลั่นแกล้ง เนื่องจากได้เรียกเก็บภาษีอย่าง
ตรงไปตรงมา และ ก.พ. ได้พิจารณาแล้วเห็น
ว่าพยานหลักฐานยังไม่พอฟังว่าเจ้าหน้าที่คนนั้นได้
กระทำผิดตามที่ถูกลงโทษทั้ง ๒ สำนวน เป็นเรื่องที่
เจ้าหน้าที่คนนั้นปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงไปตรงมา จึง
ได้ถูกรอเรียนขึ้น ซึ่งเป็นนิทศานุทาทธรม์แสดงให้
เห็นว่ายังมีข้าราชการที่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ
ซื่อสัตย์สุจริต รักศักดิ์ศรีเกียรติยศไม่ยอมเป็นเครื่อง
มือของพ่อค้าผู้มีอิทธิพล กรณีเช่นนี้สมควรแก่การ
ยกย่องนับถือว่าเป็นข้าราชการผู้มีเกียรติ

เท่าที่เขียนมาทั้งหมดนี้ ผู้เขียนมีความ
ประสงค์ใคร่วิงวอนขอให้ข้าราชการทั้งผู้ใหญ่ผู้น้อย
รักศักดิ์ศรี รักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่
ราชการ ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต
ทำคุณประโยชน์แก่ราชการและประชาชน ให้สม
กับเป็นข้าราชการผู้มีเกียรติ ภาพพจน์ที่ดีก็จะบัง
เกิดมีแก่ข้าราชการทั่วไป

การที่ จะควบคุมให้ ข้าราชการ พลเรือน มีวินัย
จำเป็นต้องสร้างกลไกช่วยควบคุมหรือชักนำให้
เกิดขึ้น ภายในจิตใจ ของข้าราชการ พลเรือนให้
มีจริยธรรมเสียก่อน

จริยธรรมของ ข้าราชการ พลเรือน

ยรรยงค์ คำบรรลือ

รัฐได้กำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบให้ ข้าราชการพลเรือน เป็นผู้นำบริการของรัฐไปบำบัดทุกข์บำรุงสุข ตลอดจนคอยสอดส่องดูแลให้ประชาชนมีความอยู่ดีกินดีด้วยความสงบเรียบร้อย โดยมีระเบียบปฏิบัติหรือ “วินัย” ควบคุมความประพฤติทางกาย วาจา เพื่อให้กระทำตนเป็นผู้บริการประชาชนด้วยความเที่ยงธรรมซื่อสัตย์สุจริต แต่โดยที่ข้าราชการพลเรือนเป็นปุถุชน ย่อมอยู่ภายใต้อำนาจแห่งความอยาก คือตัณหา อันประกอบด้วย ความโกรธ ความโลภ ความหลง ดังนั้นการที่จะควบคุมให้ข้าราชการพลเรือนมีวินัย จำเป็นต้องสร้างกลไก ช่วยควบคุม หรือ ชักนำให้เกิดขึ้นภายใน

จิตใจของข้าราชการพลเรือนอีกชั้นหนึ่ง สิ่งนั้นคือ “จริยธรรม”

ความหมาย

คำว่า “จริยธรรม” มาจากคำ ๒ คำรวมกัน คือ “จริย” กับ “ธรรม”

จริย แปลว่า ความประพฤติหรือกิจการที่ควรประพฤติ อย่างหนึ่ง หรือแปลว่าการกระทำหรือการประกอบให้มีขึ้นอีกอย่างหนึ่ง^๑

ธรรม แปลว่าความถูกต้อง และในความหมายโดยทั่วไปเป็นคำที่มีความหมายกว้างมาก หมายถึงคำสั่งสอน เรียกว่าพระธรรมก็มี มีความหมาย

๑. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๓

ไม่กว้างไม่แคบเป็นกลาง ๆ ไม่ดีไม่ชั่วก็มี เมื่อต้องการให้มีความหมายไปในทางที่ดี ก็ใช้คำต่าง ๆ นำหน้า เช่น กุศล ซึ่งแปลว่าความดี ก็เป็นกุศลธรรม แปลว่าธรรมฝ่ายกุศลหรือธรรมที่ดี แต่ถ้าต้องการให้มีความหมายไปในทางที่ชั่วก็ให้คำที่มีความหมายในทางที่ไม่ดีไม่งามนำหน้า เช่น อกุศลเป็นอกุศลธรรม แปลว่า ธรรมฝ่ายอกุศลหรือธรรมที่ตรงกันข้ามกับกุศลธรรม เป็นต้น คำว่า “ธรรม” จึงเป็นคำกลาง ๆ จะให้หมายไปในทางใดย่อมขึ้นอยู่กับคำที่นำหน้านั้น ๆ ก็ได้ ในความหมายที่แคบ กรณี “ธรรม” คำเดียวโดด ๆ มักจะหมายไปในทางดีเสมอ ตรงกับกุศลธรรมหรือคุณธรรม และเรียกคำตรงกันข้ามว่าอธรรม แปลว่าไม่ใช่ธรรม หรือตรงกันข้ามกับธรรมซึ่งได้แก่ความชั่ว

จริยธรรม ตามถ้อยคำแปลว่าการประพฤติที่ดีที่ชอบ หรือการประพฤติที่ถูกต้อง หรือในความหมายทั่วไป ความหมายว่าความประพฤติที่มีตัวธรรมกำกับอยู่ หรือการประพฤติที่ไม่ปราศจากธรรมเป็นการประพฤติความดี ตรงกับภาษาอังกฤษว่า ETHICS ซึ่งผู้รู้ชาวตะวันตกให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กันเช่น PLATO ให้ความหมายในแง่จริยธรรมของประชาชนที่รัฐจะต้องปลูกฝังว่าเป็นความซื่อสัตย์สุจริตที่มีคุณธรรม โดยยึดมั่นในสิ่งที่ดีงามบุคคลแต่ละคนใน สังคมควร จะ ประพฤติ ปฏิบัติตาม

ความสามารถและความเหมาะสมของตน หรือ HERBERT เห็นว่าจริยธรรมเป็นเรื่องของการหาข้อสรุป จากกฎของชีวิตว่า การกระทำชนิดใดก่อให้เกิดความสุข และการกระทำชนิดใดก่อให้เกิดความทุกข์ ที่ตรงกับความเห็น ของขงจื้อ บัณฑิตแห่งแผ่นดินใหญ่ ที่มองจริยธรรมในแง่ของการประพฤติดีและละเว้นการประพฤติชั่ว^๒

จริยธรรม จึงหมายถึงการประพฤติที่มีกุศลธรรมกำกับ หรือการประพฤติความดี คือการละเว้นสิ่งผิด กระทำในสิ่งที่ชอบ โดยพร้อมเพียงทั้งกาย วาจาและใจ ทั้งนี้ภายใต้ความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ที่ว่า การกระทำอย่างไร เป็นการกระทำที่ชอบ และการกระทำอย่างไรเป็นการกระทำที่ชั่ว

ความแตกต่างระหว่างจริยธรรมกับศีล

ศีล คือปกติสภาพดั้งเดิมของกาย วาจาที่ไม่เป็นไปตามอำนาจของตัณหา กายและวาจาของคนเราโดยสภาพดั้งเดิมเป็นของปกติ ไม่อาจกล่าวได้ว่าดีหรือชั่ว และที่กลายเป็นของดีของชั่วไปได้ เพราะเจ้าของนำไปใช้ในทางที่ต่างกัน คือถ้าปล่อยให้กิเลสเข้าครอบงำแล้วใช้ไปตามอำนาจกิเลส ก็กลายเป็นของเสียของชั่วไป เช่นทางกายใช้ประหัตประหารเบียดเบียนผู้อื่น ทางวาจาใช้พูดโกหกพก

๒. ไพโรจน์ สัตย์ประชา, จริยธรรมของข้าราชกา, วารสารข้าราชกา ปีที่ ๕๕ ฉบับที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓

ลม กลีบกลอก ตลบตะแลง พูดุ่ยแห่เสียดแทง
ให้เขาแตกแยก กระทบกระเทียบนินทาให้เขาเจ็บ
ใจ ดังนั้นเป็นต้น ทำให้ตนเองและผู้อื่นเสียหายและ
เดือดร้อน การรักษาความปกติมิให้กิเลสเข้ามา
อำนาจ จึงเป็นการรักษาศีล หรือมีศีล ถือศีล และ
คำว่าศีลนั้น มีความหมายถึงข้อห้ามหรือข้อบังคับ
เกี่ยวกับความประพฤติที่กำหนดไว้ชัดเจน เช่น ศีล
๕ ศีล ๘ ศีล ๒๒๗ ส่วนจริยธรรมเป็นข้อกำหนด
เกี่ยวกับแนวทางความประพฤติดีประพฤติชอบตาม
ความรู้สึกของมนุษย์ โดยมุ่งเน้นให้มนุษย์พัฒนา
ตนเอง ให้ประพฤติตนตามอุดมการณ์หรือมาตรฐาน
หรือแนวทางที่กำหนดไว้

ความแตกต่างระหว่างจริยธรรม กับวินัย

วินัย ตามถ้อยคำแปลว่า ข้อปฏิบัติที่ผู้รู้
จัดให้มีขึ้น เพื่อเป็นอุปายให้สาธุชน ยึดถือปฏิบัติทั้ง
ทางกายวาจาให้เป็นระเบียบเรียบร้อยดีงาม ห่างไกล
จากความชั่ว ความเสื่อมเสีย อันเป็นทางนำไปสู่
ความสุขความเจริญ วินัยในความหมายที่จะกล่าวนี้
หมายถึงระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ ข้อปฏิบัติทาง
กายและวาจาอันเป็นข้อบังคับที่กำหนดความประพฤติ
ภายนอก ของ มนุษย์ โดยกำหนดไว้ เป็น ลายลักษณ์

อักษร หากฝ่าฝืนจะได้รับผลร้ายหรือถูกลงโทษ
ซึ่งผลร้ายหรือโทษ ที่ผู้ฝ่าฝืน จะต้องได้รับนั้นเป็นไป
ในทางตรง อาจเป็นการชดใช้ค่าเสียหาย ค่าปรับ
จำคุก หรือตัดเงินเดือน ปลดออก ไล่ออกจาก
สังคมหรือสมาชิก^๓ เช่น วินัยข้าราชการพลเรือน
ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.
๒๕๑๘ ซึ่งถือเป็นกฎหมายอีกชั้นหนึ่งด้วย หรือ
วินัยของสงฆ์เป็น กฎหมายที่ใช้บังคับกันในหมู่ของ
สงฆ์ ทั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อดำรงไว้ซึ่งความสงบ
สุข และความเป็น ระเบียบ เรียบร้อย ของสังคมหรือ
หมู่คณะ จึงแตกต่างจากจริยธรรมในส่วนที่เป็น
ข้อบังคับภายในที่กำหนดแนวทาง ความประพฤติที่
ดีที่ชอบของมนุษย์เป็นเรื่องของความรู้สึกภายในของ
มนุษย์ โดยทั่วไปไม่ได้กำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร
การฝ่าฝืนไม่เป็นเหตุให้ได้รับผลร้าย หรือ ถูกลงโทษ
ในทางตรงแต่จะได้รับผลร้าย หรือ ถูกลงโทษ ในทาง
อ้อม กล่าวคือ ผู้ฝ่าฝืนจะได้รับโทษซึ่งมีผลกระทบ
กระทบจิตใจของผู้ฝ่าฝืนเอง บุคคลทั่วไปจะดำเนิน
ดีเตียนดูถูกเหยียดหยาม ไม่ศรัทธา ไม่คบค้าสมาคม
ด้วย จริยธรรม มีความมุ่งหมายที่จะให้บุคคลใน
สังคมหรือหมู่คณะนั้น ๆ ดำรงชีวิต อย่างบริบูรณ์ไป
ด้วยคุณงามความดีทั้งในทางร่างกาย วาจา และ
จิตใจ จึงกล่าวได้ว่า “จริยธรรม” มีความมุ่งหมาย

๓. อาลัย อิงคะวณิช, จรรยาบรรณของเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล, อนุสรณ์ในการพระราชทานเพลิงศพนายอาสา
อิงคะวณิช

สูงกว่าวินัย แต่มีลักษณะไม่ชัดเจน และเป็นการ บังคับเท่ากับวินัย

ขอบเขตของความคิดที่ควรประพฤติ จะประ-
พฤติขั้นไหน แคไหนจึงจะเป็นจริยธรรมหรือเป็น
สิ่งที่ควรประพฤติ ย่อมขึ้นอยู่กับบุคคลที่เราต้องการ
ให้มีจริยธรรม และสภาพการณ์ของสังคม เช่น
จริยธรรมของประชาชนในยุคปัจจุบัน ต้องรู้ว่า
ประเทศกำลังอยู่ในระหว่างพัฒนา จริยธรรมของ
ประชาชนต้องสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ ตัว
อย่างจริยธรรมตามหลักในพุทธศาสนา สัมมาสัม-
พุทธเจ้าได้ทรงสั่งสอนจริยธรรมไว้เป็นอันมาก ตั้ง
แต่ชั้นต้น ชั้นกลาง ชั้นสูงสุด ความคิดขั้นต้นคือ
ขั้นศีล หมายถึงความประพฤติเรียบร้อยทางกาย
และวาจา ชั้นกลางคือชั้นสมาธิ หมายถึงการทำ
จิตใจให้สงบ และชั้นสูงสุดคือขั้นปัญญา ชั้นรอบรู้
ในกองสังขาร จนกระทั่งสามารถตัดกิเลสให้ขาด
จากสันดานได้

จริยธรรมของข้าราชการพลเรือนในแต่ละ
ประเทศย่อมแตกต่างกันไปตามค่านิยมของสังคมและ
วิวัฒนาการในการบริหารราชการของประเทศนั้น ๆ

สำหรับประเทศไทย ข้าราชการพลเรือน
เป็นเจ้าของหน้าที่ของรัฐ มีตำแหน่งซึ่งกำหนดขึ้น
ตามหน้าที่ ความรับผิดชอบ และโครงสร้าง ของส่วน
ราชการ และมีเงินเดือนประจำจากเงินงบประมาณ

อันได้มาจากภาษีอากรของประชาชน มีความผูกพัน
ที่จะต้องปฏิบัติงานให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล
ซึ่งได้แถลงไว้ต่อผู้แทนราษฎรใน สภานิติบัญญัติโดย
มีนายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลเป็นผู้บังคับ
บัญชาข้าราชการพลเรือนในฝ่ายบริหารทุกตำแหน่ง
ซึ่งสังกัดกระทรวงทบวงกรมและส่วนราชการที่เรียก
ชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเป็นกรม^๔ ข้าราชการพลเรือน
จึงมีหน้าที่ รับผิดชอบ ต่อประชาชน ร่วมกับ รัฐบาล
เป็นตัวเชื่อมระหว่างรัฐบาลกับประชาชน โดยมี
โอกาสสร้างบุญกุศล และบำเพ็ญกรรมให้ กับประชาชน
ได้อย่างมาก ข้าราชการพลเรือนในสายตาประชาชน
คือ รัฐบาล ข้าราชการพลเรือนกตัญญูประชาชน
ประชาชนจะคิดว่ารัฐบาลกตัญญู ถ้าข้าราชการพล-
เรือน หย่อนสมรรถภาพ ประชาชนก็จะนึกไปถึงว่า
รัฐบาลหย่อนสมรรถภาพ เพราะงานของรัฐบาล
บรรลุเป้าหมายตามนโยบายได้ด้วยฝีมือของข้าราชการ
พลเรือน ข้าราชการพลเรือนเป็นเครื่องมือของ
รัฐบาลตลอดมาทุกยุคทุกสมัย ไม่ว่าคณะรัฐบาลจะ
เปลี่ยนไปกี่ชุด ข้าราชการพลเรือนก็ได้ร่วมปฏิบัติ
หน้าที่ในการบริหารบ้านเมืองและให้บริการแก่ประ-
ชาชนต่อเนื่องกันมาโดยตลอดโดยสม่ำเสมอ ถ้าจะ
เปรียบประเทศเป็นบ้าน รัฐบาลเป็นพ่อบ้าน ข้าราชการ
พลเรือนก็เป็นแม่บ้าน ในประเทศไทยนี้มี
อะไรพันมือข้าราชการพลเรือนเห็นจะยาก เรียกว่า

๔. ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๑๘

สภาพมาตรการทางวินัยที่ใช้ ควบคุมข้าราชการพลเรือนในปัจจุบัน

ข้าราชการพลเรือนจะต้องถูกลงโทษเมื่อกระทำผิดวินัย และมีพยานหลักฐานว่าเป็นผู้กระทำผิด ทั้งนี้พิจารณาได้จากกฎหมายระเบียบข้าราชการพลเรือนของประเทศไทย^๓ มีลักษณะที่เป็นนิเสธคือใครไม่ปฏิบัติตามไม่ได้ และได้กำหนดมาตรฐานความผิดไว้มากมาย มีทั้งวินัยต่อผู้บังคับบัญชา วินัยต่อผู้ร่วมงาน วินัยต่อประชาชน และวินัยต่อตำแหน่งหน้าที่ นอกจากพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนที่จะใช้ เป็นเครื่องมือในการควบคุมความประพฤติ ข้าราชการแล้ว ก็ยังมี ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยมารยาททางการเมืองของข้าราชการพลเรือน^๔ ระเบียบกรมสารบรรณ คณะรัฐมนตรี^๕ คำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน เรื่องการปฏิบัติตนของข้าราชการฝ่ายพลเรือน ดำรวจ ทหาร^๖

บทบาทของข้าราชการพลเรือนแทรกอยู่ทุกวงการในประเทศไทย^๗ ความผาสุกของประชาชนเป็นยอดปรารถนา เป็นเป้าหมายของรัฐบาล ราชการงานเมืองไม่ว่าประเภทใด สาขาใด ความมุ่งหมายสุดท้ายปลายทางย่อมอยู่ที่ความผาสุกของประชาชน ปัจจัยที่จะทำความสำเร็จในการทำงานให้บรรลุผลดังกล่าวคือ ศรัทธาของประชาชนที่มีต่อข้าราชการพลเรือน ข้าราชการพลเรือน จะต้องสร้าง ศรัทธาให้แก่ประชาชนให้ได้ และวิธีสร้างศรัทธาที่ดีที่สุด คือการประพฤติตน ปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างที่ดี^๘ ดังนั้นจริยธรรมของข้าราชการพลเรือน จึงต้องเน้นการปฏิบัติหน้าที่ให้สมเกียรติ สมศักดิ์ศรี เสียสละ เที่ยงธรรมและซื่อสัตย์สุจริตโดยเห็นแก่ประโยชน์สุข ของประชาชนส่วนรวมเหนือประโยชน์ส่วนตัวหรือพรรคพวก

๕. อนันต์ แจงกลับ ลักษณะและบทบาทของข้าราชการพลเรือน ที่ระลอกครบรอบ ๕๐ ปี แห่งการใช้กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน
๖. ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี คำปราศรัยต่อข้าราชการ ในโอกาสวันข้าราชการพลเรือน^๑ เมษายน ๒๕๒๓
๗. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘
๘. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยมารยาททางการเมืองของข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๔๕
๙. หนังสือกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง ที่ น.ว. ๕๔/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๔๕
๑๐. คำสั่งหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ที่ ๓๘/๒๕๓๕ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๓๕

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริต และ ประพฤติมิชอบ^{๑๑} เป็นเครื่องมือในการควบคุมความ ประพฤติของข้าราชการนั้นมีอยู่มากแล้วด้วย แต่ถ้า พิจารณาจากจำนวนข้าราชการที่ถูกลงโทษทางวินัย แต่ละปี เช่น ในปี ๒๕๒๒ สำนักงาน ก.พ. ได้ รับรายงานการลงโทษทางวินัยแก่ข้าราชการพลเรือน สามัญเพียง ๑,๓๒๓ ราย หรือเท่ากับประมาณ ร้อยละ ๐.๘๐ ของข้าราชการพลเรือนทั้งหมด เมื่อ เปรียบเทียบกับจำนวนข้าราชการพลเรือนถูกกล่าว หากกระทำผิดในลักษณะต่าง ๆ^{๑๒} เช่น ใช้ อำนาจในตำแหน่งหน้าที่โดยสุจริต ๒,๑๕๑ เรื่อง ยกยอทรัพย์สินอื่นของทางราชการ ๖๒๔ เรื่อง ไม่ ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนและอื่น ๆ ๑,๑๒๐ เรื่อง รวม ๑๑,๘๘๕ เรื่อง ในแต่ละเรื่อง มีข้าราชการพลเรือนเป็นผู้ถูกกล่าวหาไม่น้อยกว่า ๑ ราย แล้วจะเห็นว่าจำนวนน้อยไม่ได้สัดส่วนกับ พฤติการณ์ที่ปรากฏ หรือภาพพจน์ของข้าราชการที่ เสื่อมลง และไม่ได้สัดส่วนกับเครื่องมือในการควบ คุมความประพฤติของข้าราชการ ซึ่งได้กำหนด กฎเกณฑ์ในการลงโทษทางวินัยข้าราชการไว้มากมาย ถ้ายิบจน เป็น ความลำบากแก่ข้าราชการไม่น้อยที่จะ ปฏิบัติให้ครบถ้วนได้ เมื่อมีเครื่องมือในการควบคุม

ความ ประพฤติข้าราชการอย่างมากมายแล้วทำให้ พฤติกรรมและภาพพจน์ของข้าราชการได้เสื่อมทราม ลง น่าจะเป็นเพราะผู้มีอำนาจในการใช้เครื่องมือ ดังกล่าว ปล่อยปละละเลย รู้เห็นเป็นใจ เล่นพวก จนขาดความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ในทางปฏิบัติ มักจะเห็นและเป็นที่ยอมรับกันว่า ผู้บังคับบัญชาทำ เป็นไม่รู้ไม่เห็น ปากว่าตาขีป หลายรายพยายาม หาทางปกป้องลูกน้อง จะไม่ยอมลงโทษ เว้นแต่ใน กรณีที่อื้อฉาว ชัดแจ้ง ไม่สามารถที่จะยับยั้งหรือ หาทางช่วยเหลือได้^{๑๓} จึงเชื่อว่าในทุกวันนี้ยังมี ข้าราชการพลเรือนที่กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงอีก จำนวนมาก ยังร่อนนวลอยู่ในวงราชการได้โดยไม่ ถูกลงโทษทางวินัยเพราะเหตุดังกล่าว และเพราะ ขาดพยานหลักฐาน

ข้าราชการวินัยเป็นความหวัง สุดท้ายของความอยู่รอด

ข้าราชการพลเรือนใน สมัย ก่อน ตั้งแต่สมัย กรุงศรีอยุธยา มาจนถึง ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๒ ไม่เคยได้รับการคุ้มครองแต่อย่างใดเลยทั้งสิ้น จน กระทั่ง พระบาท สมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เริ่ม

๑๑. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

๑๒. รายงานผลการปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ของ ป.ป.ป. ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๒๒

๑๓. อาลัย อิงคะวนิช ข้าราชการพลเรือนกัปจรรยาบรรณ วารสารข้าราชการพลเรือน ปีที่ ๒๕ ฉบับที่ ๔ เมษายน ๒๕๒๓

ทรงวางพื้นฐานเพื่อพัฒนาระบบประชาธิปไตยโดย
ทรงได้ประกาศพระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือน
เป็นครั้งแรกเมื่อ ๑ เมษายน ๒๔๗๒ เพื่อพัฒนา
ระบบข้าราชการพลเรือนในทางที่ให้เหมือนกับข้า-
ราชการพลเรือนในระบอบประชาธิปไตยอื่น ๆ หรือ
ให้เหมือนกับที่ภาษาอังกฤษเขาเรียก CIVIL SER-
VANT เป็นข้าราชการประจำ รับผิดชอบบริหาร
งานประจำของรัฐบาล งานบริหารราชการแผ่นดิน
จึงอยู่ในมือของข้าราชการพลเรือน และข้าราชการ
พลเรือนได้มีบทบาทในการบริหารประเทศอย่างจริง
จังตั้งแต่นั้นมา ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้ให้
ความหมายของข้าราชการในทัศนะของคนไทยที่เกิด
ในสมัยเมื่อ ๗๐ ปีที่ผ่านมาไว้ว่า “ข้าราชการเป็น
โลก เป็นพ่อ เป็นแม่ เป็นครูบาอาจารย์ เป็นผู้
ปกครอง เป็นผู้ช่วยระงับทุกข์ในยามทุกข์ และ
เป็นผู้ที่ให้ความสุขความผาสุก ข้าราชการเมืองไทย
นั้นเป็นหลักของประเทศ บ้านเมืองจะไปรอดหรือไม่
ในอนาคตขึ้นอยู่กับที่ข้าราชการเป็นใหญ่ การปฏิวัติ
ครั้งแรกของประเทศ ก็ข้าราชการเป็นคนทำ หัว
หน้าปฏิวัติเป็นพระยา ดันคิดเป็นคุณหลวง ท่านขุน
บ้าง ข้าราชการพลเรือนทั้งนั้น ถือน้ำพระพิพัฒน์
สัตยาแล้วทั้งสิ้น ก็เปลี่ยนแปลงการปกครองกันได้

ข้าราชการพลเรือนจึงสำคัญที่สุด ในทัศนะไม่มี
อะไรเทียบเท่าแล้ว พลิกฟ้าพลิกแผ่นดินทำอะไรได้
หมด”^{๑๔} ในทัศนะของคนไทยยุคใหม่เปรียบเทียบ
ข้าราชการพลเรือนไว้ว่า “ถ้าจะเปรียบประเทศไทย
เป็นบ้านสักหลังหนึ่ง ข้าราชการพลเรือนก็เป็นเสา
ของบ้านหลังนี้ แม้จะเป็นเสาเก เสาคด เสาผุ ใน
สายตาของบุคคลทั้งหลายแต่ก็ได้ค้ำจุนบ้านหลังนี้ฝ่า
พายุฝนมาได้ทุกฤดูกาลอย่างปลอดภัย” ทัศนะที่มี
ต่อข้าราชการดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่าข้าราชการพล-
เรือนมีความสำคัญเพียงไร และในแง่ของความอยู่-
รอดของประเทศชาติ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้
ให้ทัศนะไว้ในโอกาสเดียวกันนั้นว่า “ถ้าข้าราชการ
ประจำหรือระบบราชการประจำทั้งหมดมันน่าหมิ่น
หมดแล้ว คอรับชั้นหมดแล้ว ไม่มีอะไรเหลือแล้ว
บ้านเมืองต้องพังก่อน” ข้าราชการพลเรือนจึงต้อง
เป็นบุคคล “ซึ่งมีความสามารถและรอบรู้ในวิถีและ
อุปนิสัยของราชการ กับทั้งหน้าที่และวินัย อันตนพึง
รักษานิตยกาล”^{๑๕} อันปรากฏในคำปรารภตามพระ-
ราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่
หัว ซึ่งเน้นให้ข้าราชการรักษาวินัยเป็นประจำด้วย
ตนเอง มิใช่เป็นหน้าที่ของใคร ที่ไหน จะต้อง
คอยควบคุมดูแลวินัยให้แสดงถึงความห่วงใย และ

๑๔. ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ข้าราชการพลเรือนในทัศนะของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช บรรยาย ๓ หอประชุมกรมประชา
สัมพันธ์ วันอังคารที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๒๓

๑๕. พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว คำปรารภในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๗๑

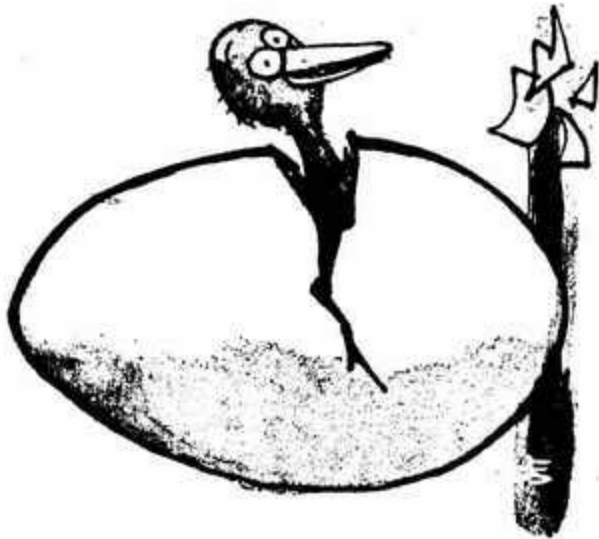
ตั้งเห็นว่า หากข้าราชการขาดวินัยแล้ว ข้าราชการพลเรือน จะพากันไม่ปฏิบัติกร อย่างใด ในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ หรือใช้สิทธิ์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยมิชอบ เพื่อหาประโยชน์มิควรรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย สำหรับตนเองหรือผู้อื่น ซึ่งเป็นการทุจริตหรือข้าราชการพลเรือนจะพากันประพฤติมิชอบ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง เรียกว่า “การคอร์รัปชัน” ซึ่งเป็นทางนำความล้มเหลวล่มจมเสื่อมโทรม สู่นตนเอง สังคมและประเทศ

ในประเทศไทยของเราเวลานี้ คนเขียนหนังสือพิมพ์ หรือคนที่เขาพูดจากันทั่วไปตามถนนหนทางมองข้าราชการพลเรือนว่า คดโกง ทุจริตคอร์รัปชัน ฯลฯ บางคนอาจจะยังมองไม่เห็นว่ตามสภาพการณ์ที่เป็น อยู่ทุกวันนี้ ความประพฤติของข้าราชการพลเรือนจะเป็นหนทางนำผลเสียหายอย่างร้ายแรงมาสู่ประเทศไทยได้อย่างไร แต่ถ้าทุกคนได้ย้อนหันไปมองประเทศเพื่อนบ้านของเรา เช่น เขมร, ลาว ซึ่ง ๖๗๖ พลเอกเปรม ดินสุลานนท์ ได้กล่าวถึงลักษณะคอร์รัปชันของข้าราชการในประเทศเพื่อนบ้านก่อนที่ชาติจะสิ้นว่า “กองทัพเราเคยช่วยเหลือฝึกทหารให้ประเทศหนึ่ง เพื่อให้เขาได้ใช้กำลังทหารเพราะเขามัวแต่รบกันไม่มีเวลาฝึก

เอง ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงของเขาจะมาเยี่ยมทหารที่ส่งมาให้เราฝึกเห็นได้ชัดเจนว่าน่าจะมีการคอร์รัปชันในบ้านเมืองเขาแน่นอน เขาพกเงินใส่กระเป๋า มาเป็นจำนวนมาก ทั้งเงินดอลลาร์และเงินไทย ผู้บังคับบัญชาแต่งตัวสวยหรู ผูกนาฬิกาเรือนทอง สายก็ทอง และก็มีความเป็นอยู่หรูหรา มาก มีเลขานุการ เป็นสาวสวยไว้คอยถือกระเป๋าเงินเดือนตาม ในขณะที่เดียวกันนั้นเด็กที่เขาส่งมาฝึกในบ้านเรา แม้แต่รองเท้าก็ไม่มีใส่ พวกเขาต้องไปซื้อรองเท้าที่สนามหลวงมาให้โดยเงินของพวกเราเองด้วยความสงสารและด้วยความเห็นอกเห็นใจว่าเขาจะฝึกได้อย่างไรในเมื่อรองเท้าเขาไม่มีใส่ เราก็บอกเขาว่า ทหารของท่านไม่มีรองเท้าใส่ห รอก เขาบอกว่าเขาจะเขาจะจัดการให้แต่ก็ไม่ได้มาทันตามเวลานี้ แสดงว่ามีการบิดเบี้ยวหรือไม่สนใจ มีการคอร์รัปชันขึ้นมา และในที่สุดเขาก็สูญสิ้นทุกอย่าง”^{๑๖} ข้อความดังกล่าวเป็นการชี้ให้เห็นพฤติกรรมของข้าราชการที่อยู่ในสภาพของการคอร์รัปชัน และผลกรรมที่ได้รับ โดยท่านได้ให้ความเห็นต่อพฤติกรรมนั้นว่า “เป็นเรื่องที่น่าทึ่งใจและน่าสนใจเป็นอันมากในการที่เป็นอย่างนั้น เพราะว่าเขาเองก็รู้ว่าการกระทำอย่างนั้นไม่ถูกต้อง แต่ก็ทำได้” อาจสรุปได้ว่าถ้าเรือนมีเสาเต็มไปด้วยไม้ผุ

๑๖. ๖๗๖ พลเอกเปรม ดินสุลานนท์ บัญหาการคอร์รัปชันในวงราชการ รายงานผลการปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ป. ปี พ.ศ. ๒๕๒๒

ย่อมเป็น อันตรายแก่ตัวเรื้อน และผู้อยู่อาศัยฉันใด
 ข้าราชการพลเรือนไม่ยึดมั่น วินัยมากย่อมนำผลเสีย
 หายอย่างร้ายแรงแก่ประชาชนและประเทศชาติฉัน
 นั้น

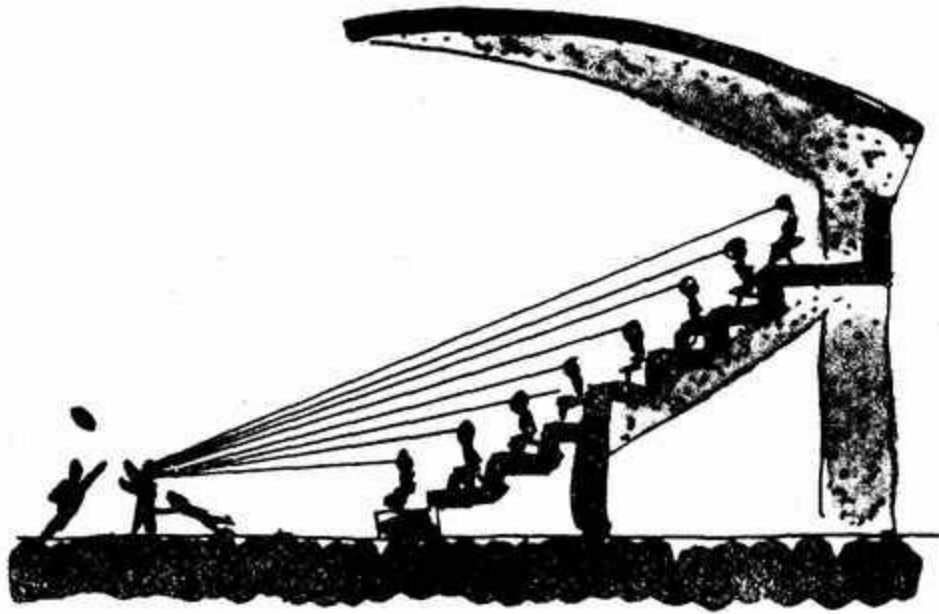
ข้าราชการพลเรือนมีจริยธรรม จะทำให้วินัยของข้าราชการดีขึ้น

ข้าราชการพลเรือนเป็นผู้ที่เข้ามารับราชการ
 โดยได้รับการเลือกสรรจากผู้มีความรู้ ความสามารถ
 ผ่านการทดสอบ ทดลองการปฏิบัติราชการไม่น้อย
 กว่า ๖ เดือน บางรายถึง ๑ ปี ย่อมเป็นหลักประกัน
 ว่าผู้นั้นได้รับการรับรองแล้วว่าควรเป็นผู้ที่อยู่ได้ในวง
 ราชการ ซึ่งผู้ที่ควรอยู่ในวงราชการได้มีหลักธรรม
 ของพุทธศาสนาว่า อฏฐาตา กัมมชเยเยสุ อปฺปมัตโต

วิจักขโณ สุตฺตวิหิตกัมมันโต ส ราชวสติง วเส
 แปลว่า ผู้ที่ขยันหมั่นเพียรในการงาน ไม่ประมาท
 มีปัญญาเห็นแจ้ง จัดการงานได้เรียบร้อย ผู้นั้นควร
 อยู่ในวงราชการได้^{๑๗} ทั้งนี้ ตาม พ.ร.บ. ระเบียบ
 ข้าราชการพลเรือนทุกฉบับจะมีบทบัญญัติให้ข้าราชการ
 การพลเรือน ต้องมี การ ทดลอง ปฏิบัติ ราชการอย่าง
 น้อย ๖ เดือน แต่ไม่เกิน ๑ ปี ผู้ที่ไม่เหมาะสมจะ
 ไม่รับการรับรองให้อยู่ในราชการต่อไป เช่น พ.ร.บ.
 ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ บัญญัติว่า
 ในระหว่างเวลาทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการนั้น ถ้า
 ผู้บังคับบัญชาเห็นว่า ผู้นั้นมีความประพฤติไม่ดี
 หรือไม่มีความรู้ หรือไม่มีความสามารถเหมาะสม
 ที่จะปฏิบัติ หน้าที่ราชการในตำแหน่งที่ได้รับแต่งตั้ง
 หรือเมื่อครบกำหนดเวลาทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ
 ให้ ผู้บังคับ บัญชา ทำ รายงาน ผลการ ทดลอง ปฏิบัติ
 หน้าที่ราชการไปยังผู้มีอำนาจสั่งบรรจุ เพื่อสั่งให้
 พ้นจากราชการต่อไป การที่จะให้ข้าราชการเป็นผู้
 ควรอยู่ในวงราชการได้ตลอดไป โดยปฏิบัติหน้าที่
 ให้สมเกียรติ สมศักดิ์ศรี เทียงธรรม ซื่อสัตย์สุจริต
 มีเมตตา ไม่กตขี้ข่มเหง เบียดเบียนราษฎร จะ
 ต้องใช้มาตรการ ป้องกันการ ก่อให้เกิดการทุจริตใน
 หน้าที่ราชการ อันเป็นเหตุให้มีการกระทำผิดวินัย
 ซึ่งมี ๔ ประการ^{๑๘} คือ

๑๗. พ.อ. ทวิช เปล่งวิทยา จิตวิทยาสุมนำ รุ่งเรืองสารสินการพิมพ์ ๒๕๒๒

๑๘. รายงานการประชุมสัมมนาว่าร่วมกันระหว่างคณะกรรมการ ป.ป.ป. และอนุกรรมการ ป.ป.ป. รายงานผลการ
 ปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ป. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๒๒

๑. โอกาส
๒. สิ่งล่อใจ
๓. การเสี่ยงภัย
๔. การประพฤติดของคน เช่น คนซื้อ
สตัยส์จิวรี

องค์ประกอบหนึ่งถึงสามเป็นสิ่งที่ควบคุมได้
แก้ไขได้ แต่องค์ประกอบที่สี่เป็นเรื่องที่ควบคุมไม่
ได้ ควบคุมได้ยาก เพราะมูลเหตุต่างๆ คือสภาพ
แวดล้อมทางเศรษฐกิจและการครองชีพทางสังคม
และวัฒนธรรม การผันผวนและการเปลี่ยนแปลง
ทางการเมือง การบริหารงานไม่มีประสิทธิภาพ
กฎหมาย หรือระเบียบมีช่องโหว่เปิดโอกาสและการ

มีตำแหน่งที่เอื้ออำนวยต่อการกระทำผิดวินัย ข้าราชการพลเรือนเป็นมนุษย์ปุถุชนธรรมดา มีความ
โกรธ ความโลภ ความหลง เรียกว่า ตัณหา
หรือความอยากทางใจ โดยมีความต้องการน้ำอาหาร
ตามความต้องการ ความปลอดภัย ในสภาพแวดล้อม
ที่มั่นคง ปลอดภัย ต้องการความรัก การคบหาสมาคม
ต้องการให้ผู้อื่นยอมรับนับถือตน และได้รับการ
ยกย่องจากคนทั่วไป และต้องการสร้างความพอใจ
ให้กับตนเองในทุกๆ แง่^{๑๕} โดยเฉพาะความต้องการ
ความรัก ความยกย่องนับถือจากคนอื่น และการ
สร้างความพอใจให้กับตนเอง เป็นความอยากทางใจ
หรือเป็นตัณหา เมื่อเกิดตัณหาขึ้นแล้ว ย่อมเกิด

๑๕. มนุษย์กับความต้องการ เมทินี วารสารข้าราชการพลเรือน ปีที่ ๒๕ ฉบับที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๒๓

กิเลส คือความเศร้าหมองทางใจ และจะพยายามทุกวิธีทางเพื่อเอามาสนองตัณหาให้จงได้ ไม่ว่าจะ เป็นทางใดทางหนึ่ง ทางตรงหรือทางอ้อม เป็นเหตุ ให้มีการล่วงละเมิด กฎ ระเบียบ หรือวินัย กระทำ การให้บรรลุผลสำเร็จเพื่อสนองความอยากเหล่านั้น จะเห็นได้ว่า ตัวการ สำคัญ ที่เป็น แรง ขับเคลื่อน ให้ ข้าราชการพลเรือนกระทำผิดวินัย หรือแหกคอก ออกนอกเขตควบคุม คือ “ใจ” การที่ข้าราชการ พลเรือนมีจริยธรรม คือสามารถละเว้นสิ่งผิด เช่น สำนึกว่าคอร์รัปชันเป็นต้นเหตุแห่งความเสื่อมทั้งปวง ก็ละเว้นไม่กระทำทั้งด้วยตนเอง หรือสนับสนุนให้ผู้อื่นกระทำในสิ่งที่ชอบ เช่น ปฏิบัติหน้าที่ให้ สมเกียรติ สมศักดิ์ศรี เสียสละ เที่ยงธรรม และ ซื่อสัตย์สุจริต ด้วยความสมัครใจโดยสมัครใจเป็น นิตยกาล และยึดมั่นในกฎแห่งกรรมที่ว่า ทำดียอม ได้ดี และทำชั่วยอมได้ชั่ว คนอื่นไม่รู้แต่ตนเองยอม รู้อยู่แก่ใจ หรือทำบาปด้วยตน ก็เศร้าหมองด้วยตน ไม่ทำบาปด้วยตน ก็บริสุทธิ์ด้วยตน หรือหว่านพืช เช่นโดย้อมได้รับผลเช่นนั้น เมื่อข้าราชการพลเรือน มีจริยธรรม จะเป็นผลให้ ข้าราชการ พลเรือน มีวินัย โดยสมัครใจ และจะไม่กระทำความผิดใด ๆ ไม่ว่า

จะเป็นที่ลับหรือที่แจ้ง ต่อหน้าหรือลับหลังผู้อื่น การ ที่ข้าราชการพลเรือน จะมีจริยธรรมไม่ได้หมายความว่าทุกคนสามารถท่องจำ หรือสามารถเรียนรู้ หรือ ประกาศว่าตนมีจริยธรรม หรือปิดระดับคำขวัญ ไว้ในห้องทำงานว่า “รวยจากการทุจริต ไม่มีสิทธิ จะภูมิใจ” “ข้าราชการพลเรือนมีวินัย ชาวไทย สรรเสริญ” หรือ “ข้าราชการพลเรือนมีจริยธรรม นำชาติรุ่งเรือง” หรืออะไรทำนองนี้ การจะเรียกว่า มีจริยธรรมได้นั้น ข้าราชการพลเรือนทุกคนต้อง ปฏิบัติตามหลักธรรม โดยสม่ำเสมอด้วยใจสมัครก่อน แล้ว จริยธรรม ของ ข้าราชการ พลเรือน ก็จะเกิดขึ้น ตามมาในภายหลัง โดยไม่มีใครมาเป็นผู้กระเกณฑ์ ให้ และเมื่อข้าราชการพลเรือนทุกคนเพียบพร้อม ไปด้วยจริยธรรม จะทำให้บทบาท ความเชื่อ ค่านิยม ของหมู่คณะหรือสังคมข้าราชการพลเรือนมีจริยธรรม คือมีพฤติกรรมที่เหมาะสมไปด้วย อันจะเป็นการ ง่าย ต่อ การ หล่อ หลอม ให้ ผู้ที่ ก้าว เข้ามา ใน ระบบ ราชการพลเรือน มีพฤติกรรมที่เหมาะสมตามไปด้วย ตามกระบวนการสังคมนิยมทางสังคม (Socialization)^{๒๐} และโดยที่ สภาพของระบบราชการพลเรือนมีข้าราชการ บางกลุ่มมีสภาพคล้ายผู้นำของราษฎร เช่น

๒๐. วุฒิชัย จานงค์ การสังคมนิยมในวงราชการ วารสารข้าราชการ ปีที่ ๒๒ ฉบับที่ ๕ พฤษภาคม

พัฒนากร ครู นายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัด
เป็นต้น ถ้าผู้นำมีจริยธรรม ราษฎรก็จะทำตามและ
สนับสนุน รวมทั้งจะมีความศรัทธาในรัฐบาลใน
การปกครองระบอบประชาธิปไตยอีกด้วย

สรุป

จริยธรรมของข้าราชการพลเรือน คือความ
ประพฤติของข้าราชการพลเรือนที่มีธรรมกำกับ หรือ
การประพฤติความดี คือการละเว้นสิ่งผิด กระทำ
ในสิ่งที่ชอบ ภายใต้ความรู้สึกรักนึกคิดของวงราชการ
โดยพร้อมเพรียงทั้งกาย วาจาและใจ โดยสม่ำเสมอ
เป็นนิตยกาล

ข้าราชการพลเรือน ทุกคน ได้รับเลือก สรร
เข้ามาโดยระบบคุณธรรม เป็นผู้มีความรู้ความ
สามารถที่สุดของกลุ่มที่คัดเลือก ความรู้ความสามารถ
จึงเปรียบเสมือนอาวุธ ที่แหลมคมที่ทุกคนมีอยู่

หากได้ใช้ไปในทางที่ถูกต้องก็จะเป็นประโยชน์ต่อ
ตนเองและต่อส่วนรวมอนันต์ แต่ถ้าใช้ไปในทาง
ที่ผิดก็จะให้โทษมหันต์เป็นทวีคูณ การจะเป็น
ประโยชน์หรือเป็นโทษนั้น อยู่ที่ผู้ใช้ หรือตัวข้าราชการ
พลเรือนนั่นเอง ความเจริญความเสื่อมของการ
บริหารราชการแผ่นดินขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถ
และความประพฤติของข้าราชการพลเรือน หาก
ข้าราชการล่องละเมียดวินัยก็ไม่ต่างอะไรกับการเลี้ยง
โจรใจอำมหิตไว้รับใช้ในบ้านโดยไม่รู้ตัว ทุกคนไม่
อยากจะหวังให้ข้าราชการพลเรือนเป็นเช่นนั้นอย่าง
แน่นอน ข้าราชการพลเรือนจึงต้องมีวินัย และ
การจะรักษาวินัยไว้ได้ ข้าราชการพลเรือนจะต้องมี
จริยธรรมก่อน จึงจะสามารถดำรงตนเป็นข้าราชการ
พลเรือนที่ดี เป็นผู้ใฝ่ในยามทุกข์ เป็นผู้นำความ
ร่วมเย็น ความสงบ ความสุข เป็นโลก เป็นพ่อ
เป็นแม่ เป็นครูบาอาจารย์ เป็นผู้ปกครองและเป็น
ผู้นำให้ประชาชนชื่นใจอย่างแท้จริง ๑๖

รายได้จากกิจการสลากกินแบ่งรัฐบาล

เป็นส่วนหนึ่งของรายได้แผ่นดิน

จะสนับสนุน

การซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นการช่วยเหลือชาติ

โปรดอย่าซื้อสลากที่ขายเกินราคา

ผู้ขายสลากเกินราคาต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท

ผู้จับและนำจับมีสิทธิได้รับสินบนครั้งหนึ่งของค่าปรับ

แต่ไม่น้อยกว่า ๒๐๐ บาท

ข้าราชการจะอยู่ในฐานะต่าง ๆ อย่างน้อยถึง ๓ ฐานะ คือ ฐานะประชาชน ฐานะข้าราชการผู้ปฏิบัติงาน และฐานะสมาชิกของสังคมหรือ กลุ่มวิชาชีพต่าง ๆ

ข้าราชการควรมีจริยธรรมในเรื่องใดบ้าง

วีระ ไชยธรรม

ราชการเป็นระบบย่อยของสังคมใหญ่หรือประเทศชาติ สังคมจะต้องมีระเบียบ กฎเกณฑ์ ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม (Social Values) และปทัสฐาน (Social Norms) ซึ่งแต่ละสังคมอาจจะมีแตกต่างกันออกไป ผู้ที่อยู่เป็นสมาชิกของสังคมจึงจำเป็นต้องสยบยอมตนเองให้อยู่ในกรอบระเบียบ กฎเกณฑ์ ขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคมนั้น ๆ (Dehumanization) จึงจะถือว่าเป็นสมาชิกของสังคมที่ดี และอยู่ร่วมในสังคมนั้น ๆ อย่างสันติสุข

ข้าราชการเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานในระบบราชการ ซึ่งเป็นระบบย่อยของสังคม นอกจากจะเป็นสมาชิกของระบบราชการแล้ว ยังเป็นสมาชิกของสังคมใหญ่ด้วย ดังนั้นนอกจากจะต้องประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบของสังคมใหญ่แล้วยังไม่พอ ควรจะต้องมีขอบเขตหรือแนวทางหรือระเบียบ กฎเกณฑ์ของราชการ ซึ่งเป็นส่วนย่อยของสังคมใหญ่ด้วย เพื่อให้การปฏิบัติงานหรือดำรงตนอยู่ในราชการอย่าง

ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของทางราชการคือให้ประชาชนอยู่ดีกินดี ประเทศชาติก้าวหน้า นอกจากกฎเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว ข้าราชการซึ่งอยู่ในแต่ละสายอาชีพยังมีแนวทางอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งมักเรียกว่าจรรยาบรรณในกลุ่มของตนเองอีก เช่น แพทย์ พยาบาล ครู อาจารย์ ตุลาการ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าตัวข้าราชการจะอยู่ในฐานะต่าง ๆ อย่างน้อยถึง ๓ ฐานะ คือ ฐานะประชาชนซึ่งเป็นสมาชิกของสังคมใหญ่คือประเทศชาติ ฐานะข้าราชการผู้ปฏิบัติงานในส่วนราชการต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในระบบราชการ และฐานะสมาชิกของสังคมหรือกลุ่มวิชาชีพต่าง ๆ ในบทความนี้จะย้ำเฉพาะในฐานะของสมาชิกระบบราชการโดยทั่วไปเป็นหลัก

ก่อนจะพิจารณารายละเอียดเกี่ยวกับจริยธรรมที่ข้าราชการควรประพฤติปฏิบัติ น่าจะพิจารณาถึงพฤติกรรมของข้าราชการในขณะนี้ว่าเป็นอย่างไร และมีสาเหตุจากอะไรก่อน ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาเรื่องจริยธรรมที่ควร จะ ประพฤติเป็น

อย่างมาก อาจกล่าวได้ว่าความสนใจในเรื่อง
จริยธรรมของข้าราชการยังมีอยู่ไม่มากเท่าที่ควร
ข้าราชการบางกลุ่มบางส่วนยังประพฤติในสิ่งที่ตรง
กันข้ามกับจริยธรรมอยู่มากเช่น*

- ทำตัวเป็นนายประชาชน
- คอร์รัปชัน รีดไถ รัลลินบน คดโกง
- เล่นพวก วิ่งเต้นช่วยเหลือพวก
เดียวกัน
- บ่มเหงรังแก ดูหมิ่นเหยียดหยาม
ราษฎร
- ทำงานแบบเช้าชามเย็นชาม ไม่มี
ความรับผิดชอบ
- ไม่ช่วยเหลือและบริการประชาชน
- อาศัยอำนาจหน้าที่ในทางที่มิชอบ
ใช้อภิสิทธิ์เหนือคนอื่น

ฯลฯ

พฤติกรรมเหล่านี้มีสาเหตุจากมูลเหตุหลาย
ด้าน นับตั้งแต่การปลูกฝัง สัมผัสจากบ้าน โรงเรียน
และสถาบันราชการยังมีน้อย ถือเป็นแบบอย่างที่ไม่ดี
การบังคับตามตัวบทกฎหมายยังมีไม่ทั่วถึงหรือไม่เด็ด
ขาด การละเลยจากผู้ที่มิอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้อง
อิทธิพลของสังคม เป็นต้น

ในส่วนที่เป็นมูลเหตุจากสังคมนั้นเนื่องจาก
ราชการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม จึงมีผู้วิเคราะห์ถึง
มูลเหตุ หรือ รากเหง้า ของ พฤติกรรมของข้าราชการ
เหล่านี้ไว้ว่า ลักษณะเฉพาะบางอย่างของสังคมไทย
เป็นส่วนหนึ่งของมูลเหตุจุดจูงใจดังกล่าว อาทิเช่น**

- ความเห็นแก่หน้า (ทำให้ยึดถือ
บุคคลมากกว่าหลักการหรือเหตุผล)
- ตัวอย่างที่ไม่ดี (ผู้เป็นหัวหน้าหรือ
ผู้มีอำนาจทำเสียเอง)
- นັບถือคนมีเงิน (ทั้ง ๆ ที่อาจได้มา
โดยไม่สุจริต)
- ลืมง่าย (ลืมความชั่วที่คนนั้นเคย
กระทำ)
- ความไม่ดีต่อสาขาสังคม (ยอมให้
เรื่องผ่านไป “ไม่เป็นไร” ขาด
การรวมตัวอย่างมีอุดมการณ์)

ฯลฯ

ลักษณะที่เห็นว่าสำคัญที่สุด คือประการ
แรกเพราะทำให้เกิดผลเสียหายต่อส่วนรวม เกิด
ความไม่เป็นธรรมทำให้ระบบไม่เป็นระบบ สาเหตุ
นี้ถ้าผู้มีอำนาจหรือผู้มีอิทธิพลผลักดันด้วยแล้ว ก็ยัง
จะมีผลเสียหาย เพราะทำให้คนท้อแท้และเสื่อม

* โปรดดูรายละเอียดใน ชัยณรงค์ ละออณวล, พ.ช. กลไกพื้นฐานในการปฏิรูปราชการพลเรือน,
โรงพิมพ์ไทยแบบเรียน, กรุงเทพฯ, ๒๕๑๘

* “ทศพล” (นามแฝง), ราชการ ราชการในอุดมคติ, วารสารข้าราชการ, ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๓ มีนาคม ๒๕๑๘

ศรัทธาในระบบ เป็นผลให้เกิดปัญหาตามมาอีก เช่น เล่นพวกวิ่งเต้นยอมเสียค่าน้ำร้อนน้ำชา เป็นต้น อีกประการหนึ่งที่เห็นว่าสำคัญมากคือ ความไม่ถือสาของสังคม ถือว่าไม่ใช่เรื่องของตัวเองก็ไม่เอาใจใส่ ถึงเป็นก็ยอมให้เรื่องผ่านไป เพราะไม่อยากรุงยากได้ไม่เท่าเสีย เมื่อไม่มีอะไรเป็นเครื่องขัดขวางควบคุม ก็ทำให้เกิดการละเมิดกฎหมายและไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์ที่มีอยู่ หรือเลือกปฏิบัติเฉพาะบุคคลหรือบางโอกาสเกิดการคอร์รัปชัน ริดไถ หลีกเลียงกฎหมาย (เช่น หลบภาษี ซึ่งถือว่าเสียหายต่อประเทศชาติมาก) เป็นต้น

คงเป็นที่ยอมรับกันว่าพฤติกรรม สาเหตุของพฤติกรรมของข้าราชการตามที่กล่าวนั้นเป็นเรื่องจริงและมีอยู่ไม่น้อย ถ้าหากไม่ช่วยกันแก้ไขก็จะเป็นผลเสียหายต่อประเทศชาติ โดยส่วนรวมอยู่ต่อไป

อีก เนื่องจากมูลเหตุหรือรากเหง้าของพฤติกรรมเหล่านี้มาจากหลายด้าน การแก้ไขก็ควรจะทำพร้อมกันทุกๆ ด้านเช่นเดียวกัน จึงจะบังเกิดผลอย่างแท้จริง ในส่วนที่เกี่ยวกับตัวข้าราชการก็นับว่าเป็นส่วนสำคัญยิ่ง เพราะข้าราชการเป็นกลุ่มผู้นำในสังคม เป็นผู้ที่มีส่วนที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในสังคมได้มากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเป็นตัวอย่างที่ดีในการดำรงชีวิตและการปฏิบัติภาระหน้าที่ของตนอย่างสมบูรณ์ ถึงแม้จะเป็นเรื่องที่ไม่ง่ายแต่ก็ไม่เป็นการสูญวิสัยที่จะทำได้ ข้อสำคัญก็คือจะต้องปฏิบัติกันอย่างจริงจังเพื่อเป็นตัวอย่างและสั่งสมให้คนอื่น ๆ รวมทั้งอนุชนรุ่นหลังเห็นความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องประพฤติปฏิบัติตาม

จริยธรรมของข้าราชการในความหมายที่เข้าใจง่ายจึงหมายถึง ข้อกำหนดสำหรับ ข้าราชการอันควรประพฤติปฏิบัติหรือละเว้น ซึ่งจะเป็นแนวทางกำหนดบทบาทให้ข้าราชการมีคุณธรรมที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ โดยเน้นให้ข้าราชการบังคับใจหรือพัฒนาตัวเองให้มีความรู้สึกรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ ต่อหน่วยงาน ต่อประชาชนและต่อประเทศชาติ โดยส่วนรวม จริยธรรมของข้าราชการในแต่ละประเทศซึ่งเป็นสังคมใหญ่ จึงอาจเน้นหนักในเรื่องต่างๆ แตกต่างกันไปแล้วแต่ลักษณะเฉพาะ ค่านิยมของสังคมและวิวัฒนาการในการบริหารราชการของประเทศนั้น เช่น สหรัฐอเมริกาจะเน้นเรื่องการห้ามใช้อิทธิพลต่อฝ่ายการเมือง สาธารณรัฐประชาชนจีน

จะเน้นเรื่องการประหยัด ประเทศที่มีปัญหาเรื่อง การทุจริตหรือความมั่นคงก็จะเน้นเรื่องความซื่อสัตย์ สุจริตและความมั่นคงของชาติ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ก็มีผู้ที่ได้รวบรวมไว้แล้วว่า จริยธรรมของข้าราชการ ในประเทศต่าง ๆ มักจะมีเนื้อหาสาระครอบคลุม เรื่องต่าง ๆ ดังนี้*

๑. ความจงรักภักดีและซื่อสัตย์ต่อประเทศ- ชาติ และประมุขของประเทศ ตลอดจนความ ยึดมั่นในรัฐธรรมนูญ

๒. การปฏิบัติราชการตามนโยบาย และ ระเบียบแบบแผนของทางราชการ

๓. การอุทิศตนในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ อย่างเต็มกำลังความสามารถ โดยมีประสิทธิภาพ และประหยัด

๔. การรักษาความสามัคคีและกลมเกลียว ในหมู่คณะ

๕. การประพฤติตนและวางตนอย่างยุติธรรม โดยยึดมั่นใน หลักการ เหตุผลและซื่อสัตย์ต่อ วิชาชีพ

๖. การละเว้นไม่เรียกร้องหรือรับอามิสสิน จ้างเพื่อผลประโยชน์ตอบแทน จากการปฏิบัติงาน ใน หน้าที่ของตน

๗. การรักษาความลับของทางราชการ โดย ไม่แสวงหาประโยชน์จากข่าวสารที่ใช้ในการปฏิบัติ หน้าที่ของตน

๘. การ ละเว้น ไม่ ใช้ ทรัพย์สิน และ วัสดุ อุปกรณ์ของทางราชการโดยทุจริต เพื่อประโยชน์ แก่ตนเองหรือผู้อื่น

๙. การไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของ การเมือง

๑๐. การไม่อาศัยอำนาจหน้าที่หรือตำแหน่ง ทางราชการ ประกอบกิจการอย่างอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง หรือนอกเหนือจากหน้าที่ราชการ

หากพิจารณาเนื้อหาสาระของจริยธรรมทั้ง ๑๐ ข้อนี้แล้ว จะเห็นว่ามิกล้าไว้แล้วในหลักธรรม คำสั่งสอนของพระศาสดาต่าง ๆ กฎหมาย ระเบียบ และคำสั่งของทางราชการ และหลักราชการซึ่งเป็น พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า- เจ้าอยู่หัว ขอนำมากล่าวไว้โดยย่อ ๆ ดังนี้

ก. หลักธรรมคำสั่งสอนของพระศาสดา ศาสนาทุกศาสนามุ่งสอนให้คนเป็นคนดีทั้งนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักธรรมของพระพุทธเจ้านั้นเป็น หลักที่ควรประพฤติปฏิบัติ เหมาะสมกับทุกกาล สมัย อาทิเช่น ธรรมคัมภีร์ครองโลก หรือทิวโธตตปปะ ได้แก่ความละสายแก่ใจในการทำชั่วและความ เกรงกลัวต่อบาป ถ้าหากคนประพฤติเป็นส่วนใหญ่ แล้ว สังคมก็จะมีแต่ความสงบสุข นอกจากนั้นยังมีหลักเบญจศีล พรหมวิหารสี่ สังคหวัตถุสี่ อิทธิบาทสี่ อริยสัจสี่ ฯลฯ เป็นต้น

* ไพโรจน์ สิตปรีชา, จริยธรรมของข้าราชการ, วารสารข้าราชการ, ปีที่ ๒๕ ฉบับที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๐

ข. กฎหมาย ระเบียบ และคำสั่งของ ทางราชการ

— พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้บัญญัติข้อกำหนดทางวินัยสำหรับข้าราชการพลเรือนในมาตรา ๖๕ ถึงมาตรา ๘๒ อันอาจถือได้ว่าเป็นจริยธรรมทางกฎหมาย ซึ่งอาจแยกได้เป็น ๔ ลักษณะใหญ่ ๆ คือ วินัยต่อผู้บังคับบัญชา วินัยต่อผู้ร่วมงาน วินัยต่อประชาชน วินัยต่อตำแหน่งหน้าที่ และมีบทลงโทษทางวินัยสำหรับผู้จงใจฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ประพฤติปฏิบัติไว้ด้วย

— ระเบียบสำนักคณะรัฐมนตรีว่าด้วยมารยาททางการเมืองของข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๔๙ และหนังสือกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง ที่ นว. ๕๔/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๔๙

— คำสั่งหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ที่ ๓๘/๒๕๑๙ เรื่องการปฏิบัติตนของข้าราชการฝ่ายพลเรือน ดำรวจ ทหาร ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๑๙ ซึ่งมีบทลงโทษเช่นเดียวกับเรื่องวินัย

ค. **หลัก ราชการ** ซึ่งเป็น พระราช นิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีหลักใหญ่ ๆ ๑๐ ประการคือ ความสามารถ ความเพียร ความมีไหวพริบ ความรู้เท่าถึงการ ความซื่อตรงต่อหน้าที่ ความซื่อตรงต่อคนทั่วไป ความรู้จักนิตยคน ความรู้จักผ่อนผัน ความมีหลักฐาน ความจงรักภักดี

เมื่อพิจารณาจากสิ่งที่ปรากฏอยู่แล้วในหลักธรรมคำสั่งสอนของพระศาสดา กฎหมาย ระเบียบ และคำสั่งของทางราชการ ตลอดจนหลักราชการดังกล่าว จะเห็นได้ว่าครอบคลุมเนื้อหาสิ่งที่ควรประพฤติปฏิบัติทั้งหมด เพียงแต่อาจมิได้นำมาถือปฏิบัติอย่างจริงจังเท่านั้น ในสภาวะการณ์ของประเทศไทยที่ต้องประสบกับปัญหาทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมตามที่เป็นอย่างอยู่ในขณะนี้ เห็นควรที่จะ กำหนด แนว ทาง หรือ จริยธรรม สำหรับข้าราชการ ดังนี้

๑) รักษาเกียรติ ประพฤติปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมในทุกโอกาส ดำรงตนให้สมควรในสังคมเคารพต่อกฎหมายบ้านเมือง

๒) ประหยัด ไม่ฟุ้งเฟ้อเห่อเหิม สุรุษสุราย ใช้ทรัพย์สินของราชการอย่างประหยัด

๓) ซื่อสัตย์สุจริต ไม่เห็นแก่อำภิสสินจ้าง พรรคพวกหรือญาติพี่น้อง ปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงไปตรงมา ไม่คดโกงเบียดเบียนผู้อื่น

๔) ขยันหมั่นเพียร ไม่ย่อท้อถดถอยโดยง่าย หมั่นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ อันจะทำให้ปฏิบัติงานได้ผลดีและก้าวหน้า

๕) บริการและรับใช้ประชาชน โดยสำนึกอยู่เสมอว่ามีราชการอยู่ได้เพราะมีประชาชน จึงต้องบริการและรับใช้ด้วยความเต็มใจและรวดเร็ว

๖) ทำงานเพื่อส่วนรวม เห็นแก่ประโยชน์และรักษาผลประโยชน์ของทางราชการ ไม่ใช่อำนาจหน้าที่ในทางที่ไม่ชอบไม่ควร

- ๗) ปฏิบัติงาน ตามระเบียบแบบแผนและนโยบายของทางราชการ ซื่อตรงต่อผู้บังคับบัญชา และหน่วยงาน
- ๘) ร่วมมือประสานงาน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เสริมสร้างความสามัคคีระหว่างข้าราชการด้วยกัน
- ๙) รับผิดชอบและเอาใจใส่ต่อหน้าที่ ปฏิบัติงานอย่างเต็มความรู้ความสามารถให้สำเร็จลุล่วงโดยรวดเร็ว
- ๑๐) ยึดมั่นในศาสนา อันจะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจ จงรักภักดีต่อชาติ และพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นที่รวมใจของคนไทยทั้งชาติ อันจะทำให้เกิดความรักสามัคคีและมั่นคงในชาติ

ดั่งโคลงพระราชนิพนธ์ของสิ้นเกล้าฯ รัชกาลที่ ๖
ที่ว่า

“รักราชจงจิตต์น้อม ภักดี ห่านนา
รักชาติกอบกรณีย์ แน่วไว้
รักศาสน์กอบบุญตรี สุจริต ถ้วนเทอญ
รักศักดิ์จงจิตต์ให้ โลกข้งสรรเสริญ”

เป็นที่น่ายินดีที่ได้มีข้าราชการส่วนหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ได้ประพฤติปฏิบัติตนตามแนวทางแห่งจริยธรรมอย่างที่ควรถือเป็นแบบอย่าง ตลอดจนหน่วยงานบางแห่งได้มองเห็นความสำคัญของจริยธรรมและได้ริเริ่มดำเนินการอย่างเป็นทางการ เช่น กระทรวงศึกษาธิการได้เริ่มรณรงค์ให้ข้าราชการยึดหลักปฏิบัติต่อตนเอง ต่อหน้าที่ราชการ และต่อสังคมด้วยคุณธรรม และจริยธรรมของความขยัน ประหยัด และซื่อสัตย์* ซึ่งถ้าหากปฏิบัติกันอย่างจริงจังก็เชื่อว่าจะได้ผล หากถือปฏิบัติกันโดยทั่วถึงทุกกระทรวงทบวงกรม ภาพพจน์ของข้าราชการก็จะดีขึ้นตามลำดับ และยังถือปฏิบัติกันทุกข้อ ตามที่กล่าวมาแล้ว ก็ยังจะทำให้เกิดผลดีต่อประเทศชาติโดยส่วนรวมอย่างไม่มีปัญหา

* หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ วันศุกร์ที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔

ประชาชนจะชื่นใจ ถ้าได้ข้าราชการที่ ซื่อสัตย์
สามารถ และมีความสามัคคี

แนวความคิด และวิธีการเพื่อ สมานสามัคคี ในหมู่คณะ

สินี เจริญพจน์

“ข้าราชการคือบุคคลที่ทำงานให้ประ-
ชนชื่นใจ” เป็นคำขวัญที่พระราชชนนีหมุณี หรือ
ที่รู้จักกันในนามของท่านบุญญานันท์ภิกษุได้มอบให้
แก่ข้าราชการเนื่องวันข้าราชการพลเรือน (วันที่ ๑
เมษายน) เป็นวันที่ข้าราชการควรจะได้ตั้งปณิธาน
ที่จะทำตัวให้เป็น ประโยชน์ และ ทำงานที่เป็น ความ
ชื่นใจของประชาชน

ปีที่แล้วนี้ ท่านคิดว่าได้ทำงานอะไรให้เป็น
ที่ชื่นใจของประชาชนบ้าง และ

ปีนี้ท่านคิดว่าท่านจะทำอย่างไร จึงจะเป็นที่
ชื่นใจของประชาชน

ผู้เขียนคิดว่าประชาชนจะชื่นใจ ถ้าได้
ข้าราชการที่ ซื่อสัตย์ สามารถ และมีความ
สามัคคี ถ้าหากปีนี้ท่านยังไม่ได้ตั้งปณิธานอะไรไว้

ในใจ ใคร่ขอเสนอให้เรามาเป็นข้าราชการที่ซื่อสัตย์
สามารถ และมีความสามัคคีกันเถิด

ฟังดูน่าเลื่อมใสศรัทธาอยู่ไม่น้อย แต่เราจะ
ทำกันได้แค่ไหน

ถ้าหากจะหันไปมองรอบ ๆ ตัวเรา เราจะ
พบผู้ที่มีความรู้ความสามารถสูง มีความเชี่ยวชาญ
ในสาขาวิชาการด้านต่าง ๆ มากมาย คนใจซื่อมือ
สะอาดก็ยังมีอยู่ อย่างน้อยก็ท่านประธาน ก.พ.
ฯพณฯ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ของเรากัน
หนึ่งละ สิ่งที่ยังขาดอยู่มากก็เห็นจะเป็นประการสุด
ท้าย คือเรื่องของความสามัคคี ไม่ว่าจะเป็นใกล้ ๆ
ตัวเรา เช่น ในบ้าน เพื่อนบ้าน ในที่ทำงาน
หรือไกลออกไปในระดับชาติ หรือแม้แต่ในระดับ
โลก ความสามัคคีดูจะเป็นเรื่องที่หายากเย็นเป็นที่

สุด ดูจะขาดแคลนเสียยิ่งกว่า “น้ำมัน” ที่กำลังเดือดร้อนเป็นปัญหาอยู่ในขณะนี้เสียอีก

การทำตัวให้เป็นข้าราชการที่มีความสามารถ มีความซื่อสัตย์ แม้จะมีบัจจายเข้ามาเกี่ยวข้องหลายอย่าง แต่บัจจายสำคัญนั้นอยู่ที่ตัวข้าราชการเอง ถ้าเรามีความมุ่งมั่นอย่างแท้จริง มีปณิธานที่มั่นคงเด็ดเดี่ยว ก็คงจะไม่เกินกำลังความสามารถที่เราจะทำได้ แต่ความสามัคคีนั้น เราจะสามัคคีไปตามลำพังคนเดียวก็ไม่ได้ จะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจกันทุกฝ่าย จึงดูจะเป็นเรื่องยากที่ควรจะได้ศึกษาหาแนวทางที่จะช่วยให้ได้บรรลุปณิธานในข้อนี้

แนวความคิดเกี่ยวกับการสามัคคี

สัญชาติญาณในการอยู่ร่วมกัน

ถ้าหากจะมองกันในแง่ดีแล้ว การสร้างความสามัคคี แม้จะเป็นเรื่องยาก แต่ก็ไม่ถึงกันเหลือวิสัยที่จะทำได้เสียทีเดียว เพราะเรามีสิ่งสำคัญที่เป็นรากฐานเบื้องต้น ของการสร้างความสามัคคีอยู่แล้ว คือ สัญชาติญาณในการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่เหล่า

สัญชาติญาณที่ว่านี้ มีมาแต่สมัยดึกดำบรรพ์ ขอให้ดูมดหรือผึ้งเป็นตัวอย่าง

มดนับล้าน ๆ ตัว รู้จักอยู่ร่วมกัน แบ่งหน้าที่การทำงานกันทำตั้งแต่สมัยเมื่อ ๔๐ ล้านปีมาแล้ว

นางพญามดอยู่ในตำแหน่งสูงสุด มีหน้าที่วางไข่สืบพืชพันธุ์มด มดตัวผู้อยู่ในระดับความสำคัญถัดมาจากนางพญามด นอกจากนั้น ก็ยังมีมดทหารทำหน้าที่ป้องกัน รักษาความปลอดภัยอีก หลายล้านตัว และยังมีมดที่ทำหน้าที่อย่างอื่น เช่น แสวงหาอาหาร และรักษาพยาบาลอีกด้วย มดจำนวนมากมาอยู่กันด้วยความปรองดอง รู้จักแบ่งงานกันทำ รู้จักหน้าที่ของตัวเอง เป็นผลให้สามารถสืบพันธุ์มดมาได้จนทุกวันนี้

กล่าวได้ว่ามดรู้จักวิธีการอยู่ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามัคคีมาก่อนเผ่าพันธุ์มนุษย์เสียอีก

เหตุผลของการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่เหล่านี ก็เพื่อความปลอดภัยและความอยู่รอดเป็นประการสำคัญ จากการศึกษาพบว่า นกเพนกวินรวมกันอยู่เป็นกลุ่มใหญ่ ไม่เพียงเพื่อความปลอดภัยแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากแต่ยังเพื่อความอบอุ่นโดยอาศัยความร้อนจากร่างกายของนกทั้งหลายต่อต้านความหนาว จากอากาศ อันหนาวเย็นทางแถบแอนตาร์คติกอันเป็นที่อยู่อาศัยอีกด้วย

มนุษย์เองก็รู้จักอยู่ร่วมกัน และแบ่งงานกันทำมานับศตวรรษ มนุษย์ในสมัยแรก ๆ รู้จักแบ่งกันว่าผู้ชายซึ่งมีกำลังและความทรหดอดทนสูง เป็นผู้ออกป่าล่าสัตว์ ในขณะที่ผู้หญิง เด็ก และคนชราที่อ่อนแอกว่าช่วยกันหาผักหญ้า รากไม้ ผลไม้ เพื่อนำมาประกอบอาหารร่วมกัน

ความสามัคคี จะเกิดขึ้นได้ในหมู่คณะ ที่มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกัน

ในสมัยโบราณ ชาวอียิปต์รู้จักช่วยกันขุดคูคลองระบายน้ำเพื่อป้องกันน้ำจากแม่น้ำไนล์ป่าเข้าท่วมบ้านเรือนในฤดูน้ำหลาก และเพื่อการชลประทาน เพราะทุกคนทราบดีว่าความปลอดภัย ความผาสุก และความเจริญรุ่งเรืองของเขาทั้งปวงขึ้นอยู่กับความสำเร็จ ของโครงการ สร้าง คูคลอง เหล่านี้ เขาจึงเต็มใจที่จะทำงานอย่างหนัก และเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อเห็นแก่ประโยชน์ สุข ของส่วนรวม

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นสมัยที่การแพทย์แผนปัจจุบันเริ่มเป็นที่แพร่หลาย สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพได้ทรงนิพนธ์ไว้ในนิทานโบราณคดี เรื่อง การทำยา

ไอสตุลลา ซึ่งเป็นตัวอย่างอันดีของการร่วมมือร่วมใจกัน ทำงาน ของแพทย์ ชาวต่างชาติ ที่ได้ร่วมมือกันจัดทำตำรา ปรุยาไอสตุลลาขึ้น เพื่อเป็น ประโยชน์ ต่อการรักษาพยาบาล ซึ่งเพิ่งจะเริ่มมีขึ้นในสมัยนั้น จะขอคัดลอก ในตอนที่ ทรงนิพนธ์ ถึงความดีริที่จะทำยาฝรั่งแจกจ่ายให้แพร่หลาย ดังนี้

“—แต่ความลำบากยังมีอยู่อีกอย่างหนึ่ง ด้วยยาฝรั่งแม้เป็นยารักษาโรคอันเดียวกัน หมอต่างคนใช้วิธีผสมเครื่องยาต่างกัน หมอฝรั่งที่มารักษาไข้เจ็บอยู่ในเมืองไทยในเวลานั้น มีทั้งหม่อังกฤษ ฝรั่งเศส อเมริกัน เยอรมัน และชาติอื่นก็มีอีก ถ้าปรึกษาแต่คนใดคนหนึ่ง คนอื่นก็อาจจะโต้แย้ง จึงเห็นว่า การที่จะทำยาของ รัฐบาลดังกล่าวมาเป็น สาธารณประโยชน์สำหรับบ้านเมือง ถ้าบอกบุญแก่หมอฝรั่งทุกคน ขอให้ร่วมมือกันช่วยรัฐบาลในการนั้นได้ เห็นจะเป็นการดี จึงลองทาบถามดู หมอฝรั่ง ก็รับจะช่วยด้วยยินดี จึงเชิญพวกหมอฝรั่งทุกชาติ มาประชุมพร้อมกันที่ศาลาลูกขุน กระทรวงมหาดไทยวันหนึ่ง ตัวฉันนั่งเป็นนายกในที่ประชุมเอง บอกหมอฝรั่งให้ทราบ พระราชประสงค์ ที่จะบำรุงอนามัยในบ้านเมือง และกระทรวงมหาดไทยอยากจะได้ตำรายาฝรั่งบางขนาน สำหรับรักษาไข้เจ็บที่ราษฎรมักเป็นกันชุกชุม ทำส่งไปจำหน่ายตามหัวเมือง จะขอให้หมอที่มาประชุมกันนั้นช่วยในการ ๒ อย่าง คือ ให้ปรึกษากันว่าควรทำยาแก้โรคอะไรบ้าง เป็นยาสักกี่ขนานอย่างหนึ่ง เมื่อเห็นว่า

ควรจะทำยาสักกี่ขนานแล้ว ขอให้จดเครื่องยาและ ส่วนที่จะผสมยานั้น ๆ ให้ทุกขนานอย่างหนึ่ง เขา จะรับช่วยได้หรือไม่ พวกหมอมพร้อมกันรับจะช่วย ทำให้ตามประสงค์ของรัฐบาล ฉะนั้นจึงให้เขาประชุม ปรีกษากันโดยลำพังพวกหมอดต่อไป เขาตกลงกัน แนะนำให้รัฐบาลทำยาต่าง ๆ ๑๐ ขนาน (หรือ ๑๒ ขนานจำไม่ได้แน่) และกำหนดเครื่องยา กับส่วน ที่จะผสม prescription ยานั้น ๆ ทุกขนานเขียน เป็นมติดลงชื่อด้วยกันทุกคนเป็นสำคัญ ให้ตำรายา นั้นเป็นสมบัติของรัฐบาล ฉะนั้นรับและขอขอบคุณเขา ทุกคนแล้วก็ป็นอันสำเร็จกิจ ส่วนหาตำรายา—”

ความภูมิใจในคุณค่าของตัวเอง และ ของหมู่คณะทำให้อยู่ร่วมกันได้

ความภาคภูมิใจในคุณค่าของตน การมี บทบาทมีส่วนร่วมในการจรรโลงหมู่คณะ และสร้าง ความเป็นปึกแผ่นให้แก่หมู่คณะ เป็นปัจจัยสำคัญที่ จะยึดโยงความสัมพันธ์ของคนในกลุ่มให้แน่นแฟ้น ยิ่งขึ้น

งาน ฉลอง เนื่องใน โอกาส ครบรอบ การ ตั้ง บริษัท หน่วยงาน การฉลองวันชาติ การสวนสนาม ของเหล่าทหาร มีส่วนช่วยส่งเสริมให้เกิดความรู้สึก ดังกล่าว

ทหารในเครื่องแบบต่าง ๆ หลากสี ตาม สังกัด และลำดับ ชั้นยศ ที่เดิน สวนสนาม อย่าง เป็น ระเบียบเรียบร้อย งดงามนั้นนอกจากจะแสดงถึง สมรรถภาพและความพร้อมเพรียงให้ประจักษ์ต่อผู้ดู

แล้ว เขายังรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของ พลังความเข้มแข็งของเหล่าทัพที่เขาสังกัดอยู่ด้วย

ความปรารถนาที่จะเป็นส่วนหนึ่งของ กลุ่ม และ ความจงรักภักดีต่อ หมู่ คณะ เป็น เครื่องยึดเหนี่ยวและสร้างสามัคคีธรรม

ความเหงานเป็นอันตรายเป็นจิตใจอย่างร้ายแรง ลองนึกภาพตัวท่านเองอยู่โดดเดี่ยวท่ามกลางผู้ร่วม งานจำนวนมาก แต่ไม่มีใครยอมพูดกับท่านสักคน ไม่มีใครสนใจในความเป็นอยู่ของท่าน รวากับท่าน ไม่มีตัวตนอยู่ ณ ที่นั้น ที่ประเทศอังกฤษ เคยมี วิศวกรโรงงานผลิตรถยนต์ต้องฆ่าตัวตาย เพราะ เหตุการณ์เช่นนั้นมาแล้ว หลังจากที่ทำงานโดยไม่มีใครพูดด้วยถึงหนึ่งปีเต็ม ๆ

ในอีกกรณีหนึ่ง ท่านผู้อ่านคงได้เคยได้ยิน ได้ฟังเรื่องราวความกล้าหาญของทหารหน่วยกล้าตาย ที่เข้าต่อสู้แบบประจัญหน้ากับฝ่ายข้าศึกโดยไม่เกรง กลัวต่อความตายมาแล้ว บางท่านอาจกล่าวว่าเป็น เรื่องของความรักชาติ หรือความเคียดแค้น ชิงชัง ต่อฝ่ายตรงข้าม แต่ก็มิใช่น้อยที่ยอมรับว่าเป็น ความรู้สึกที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันเมื่อได้เห็นเพื่อนที่ เคยร่วมรบ ร่วมทุกข์ร่วมสุขมาด้วยกัน ต้องถูกฆ่า ตายไปต่อหน้าต่อตา จึงเกิดความลืมหืมตาแล้ว ลืม เชื้อพียงคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ขอเพียงให้ได้แก้แค้น แทนเพื่อนเท่านั้น

ความจงรักภักดีในหมู่คณะนี้ท่านผู้รู้กล่าวว่า มีรากฐานมาจากเหตุ ๒ ประการ คือ

ประการแรก มาจากความสอดคล้องกันในด้านสังคม เช่นผู้ที่มาจากสังคมระดับเดียวกัน มีพื้นฐานการศึกษาใกล้เคียงกัน ศาสนา วัย ฐานะความเป็นอยู่ ความสนใจ และยึดมั่นในสิ่งเดียวกัน มักจะเข้ากันได้ได้ง่าย และมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

ประการที่สอง มาจากการได้ร่วมทุกข์ร่วมสุขมาด้วยกัน

ศาสตราจารย์ Charles Frankee ซึ่งเคยเป็นผู้ช่วยเลขาธิการฝ่ายกิจการศึกษาและวัฒนธรรมของสหรัฐอเมริกา ในสมัยของประธานาธิบดี Lyndon Johnson ได้กล่าวถึงเรื่องความจงรักภักดี

ต่อหมู่คณะไว้ในหนังสือชื่อ "Hight on Faggy Bottom" ว่า "—ผู้ที่เคยผ่านความทุกข์ยากมาด้วยกัน เกิดความเห็นอกเห็นใจกัน จะมีความผูกพันซึ่งกันและกันอย่างแน่นแฟ้นทั้งด้วยความทรงจำและด้วยอารมณ์ความรู้สึก—" ทศนของศาสตราจารย์ Franked นี้ช่วยอธิบายเหตุผลการกระทำของทหารหน่วยกล้าตาย ตามที่ได้กล่าวถึงในตอนต้น ได้อย่างกระจ่างชัด

ที่ได้กล่าวถึงมาทั้งหมดนี้ เป็นแนวความคิดเกี่ยวกับปัจจัยมูลฐานที่ทำให้คนเราต้องการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะอย่างสามัคคีกลมเกลียวกัน

ปัญหาจึงอยู่ที่ว่าทำอย่างไรจึงจะสามารถสร้างความรู้สึก ประสบการณ์เช่นที่กล่าวนี้ให้กับเพื่อนร่วมงาน หรือสมาชิกในกลุ่ม เพื่อเป็นหนทางในการสร้างความสามัคคีในหมู่คณะให้เกิดขึ้นได้

วิธีการเพื่อสามัคคีในหมู่คณะ

ท่านผู้อ่านคงจะจำนิทานที่เล่าถึงเรื่องของชายคนหนึ่ง ซึ่งต้องการสอนลูก ๆ ให้รู้จักรักใคร่สามัคคีกัน จึงให้ลูก ๆ ไปเก็บไม้มามัดรวมกัน แล้วให้ลูกผลัดกันหักไม้ก้านนั้น ก็ปรากฏว่าไม่มีใครหักได้สำเร็จ พ่อจึงให้ลูกแก้มัดไม้ออก แล้วช่วยกันหักไม้คนละท่อน ก็สำเร็จอย่างง่ายดาย แล้วจึงชี้ให้เห็นถึงผลของความสามัคคี นับว่าพ่อมีกลวิธีที่แยบคายในการสอนลูกให้เห็นความสำคัญของความสามัคคี

แต่เราจะเอาวิธีการนี้มาใช้ในปัจจุบันก็คงจะไม่ได้ เพราะเก่าเกินไป ไม่ทันสมัย ไม่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม

วิธีการของบริษัทมัตสึชิตา

บริษัท Matsushita Electric Industrial Company แห่งประเทศญี่ปุ่น ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ยี่ห้อ Panasonic มีวิธีการที่น่าสนใจในการสร้างความจงรักภักดีต่อบริษัท และส่งเสริมความสามัคคีในหมู่พนักงานดังนี้

บริษัทมัตสึชิตา เป็นบริษัทใหญ่ มีพนักงาน ๕๔,๐๐๐ คน และมีโรงงาน ๑๒๐ แห่งกระจายอยู่ทั่วประเทศญี่ปุ่น พนักงานของบริษัทมีความมั่นคงในการทำงานสูง กล่าวคือนับแต่ได้เข้ามาทำงานกับบริษัท พนักงานมีหลักประกันได้ว่าเขาจะไม่ถูกปลดออกจากงานเป็นอันขาด เว้นเสียแต่จะทำความผิดในคดีอาญา หรือเสียสติเท่านั้น และในระหว่างปีจะได้รับโบนัสถึง ๒ ครั้ง เป็นจำนวน ๓ เท่าของเงินรายเดือน ทั้งยังมีของขวัญวันเกิดสำหรับพนักงานทุกคนอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีบริการสวัสดิการต่าง ๆ อีกหลายอย่าง แต่ที่น่าสนใจคือบริษัทสนับสนุนให้พนักงานได้มีกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อผ่อนคลายความเหนื่อยล้าและความตึงเครียดในการทำงาน และเพื่อเพิ่มพูนความสามัคคีระหว่างคนงานด้วย กิจกรรมที่ว่านี้ มี อาทิเช่น

จัดให้มี ห้องอาบน้ำให้ พนักงาน ทั้ง ชายหญิง ได้อาบเพื่อผ่อนคลายความเหนื่อยล้าก่อนกลับบ้าน

สนับสนุนให้มีการเล่นกีฬา โดยการจัดหาอุปกรณ์กีฬาประเภทต่าง ๆ ไว้อย่างครบครัน

ให้มีการออกกำลังกายในช่วงเวลาพักทั้งเช้าและบ่าย โดยมีครูฝึกให้คำแนะนำ

หลังจากงานเลิก มีการสอนวิชาต่าง ๆ ให้พนักงานเลือกเรียนตามความสนใจ วัตถุประสงค์ก็เพื่อให้พนักงานได้ใกล้ชิด สนับสนุนกัน ให้มากที่สุด พนักงานชายอาจเลือกเรียนยิมนาสติก มวยปล้ำ หรือการต่อสู้ป้องกันตัวประเภทต่าง ๆ พนักงานหญิงก็อาจเรียนวิธีจัดดอกไม้ พิธีการชงน้ำชา หรือใครจะเลือกเรียนวิชาพุทธศาสนา การประดิษฐ์ตัวอักษร ภาษาอังกฤษ ภาษาสเปน ก็ได้

กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ได้รับความนิยมจากพนักงานเป็นอย่างมาก ถึงกับคัดค้านนโยบายของบริษัทที่จะยกเลิกการทำงานในวันเสาร์ โดยจะเพิ่มชั่วโมงทำงานในวันธรรมดาให้มากขึ้น เพราะเกรงว่าจะมีผลกระทบกระเทือนถึงชั่วโมงการสังสรรค์ ภายหลังจากงานเลิกของพวกเขา

วิธีการของลูกเสือ

ผู้เขียน ได้มีโอกาสพูดคุยกับข้าราชการท่านหนึ่งซึ่งมีความสนใจในกิจการของลูกเสือเป็นอย่างมาก และได้เคยเข้าร่วมการอบรมของลูกเสือมาหลายครั้ง ท่านได้เล่าให้ฟังถึงประสบการณ์ของท่านเมื่อครั้งไปเข้าค่าย ผู้เขียนสังเกตเห็นว่าแม้เวลาจะผ่านไปหลายปีแล้วก็ตามท่านก็ยังคงมีความประทับใจในเหตุการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนพฤติกรรมของเพื่อน ๆ

อยู่มาก จึงได้ลองนึกทบทวนหาสาเหตุหรือวิธีการที่ช่วยสร้างความประทับใจให้สมาชิกได้มากถึงเพียงนั้นก็คิดว่าน่าจะมีผลมาจากการจัดกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน การได้ร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันของสมาชิก และการได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ยากลำบากมาด้วยกัน จึงใคร่ขอเล่าถึงวิธีการเข้าค่าย ลุกเสือไว้อย่างย่อ ๆ เพื่อให้ท่านผู้อ่านได้ช่วยกันพิจารณาดังนี้

เมื่อมาเข้าค่าย ลุกเสือ สมาชิกจะถูกแบ่งเป็นกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มละประมาณ ๕-๖ คน โดยมีหัวหน้ากลุ่มคนหนึ่ง ซึ่งสมาชิกเป็นผู้เลือกตั้งขึ้นมา สมาชิกกลุ่มนี้ จะต้องอยู่ร่วมกันตลอดเวลาเข้าค่าย โดยจะได้รับการจัดสรรกระท่อมที่อยู่อาศัยให้ และจะต้องมีความรับผิดชอบร่วมกันในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่สำคัญ ๆ คือ

- ต้องระวังรักษาความสะอาดเรียบร้อยของกระท่อม
- ต้องผลัดเปลี่ยนเวรกัน ทำความ สะอาดห้องน้ำห้องส้วม
- เสื้อผ้า และ เครื่อง แต่งกาย ทุก ชั้น ของสมาชิกในกลุ่มต้องสะอาดเรียบร้อย
- กลุ่มจะต้องมีการทำความสะอาด หรือพัฒนากระท่อมที่พักทุกวัน

กิจกรรมทั้งหมดนี้เป็นการแข่งขันกันระหว่างกลุ่ม กลุ่มที่ชนะจะได้รับรางวัล—คำชมเชย แต่ถ้ามีการทำผิดวินัย ผ่าฝืนระเบียบข้อบังคับที่วางไว้ ก็จะต้องถูกตำหนิต่อหน้าที่ประชุมเช่นกัน

ในแต่ละวัน นอกจากจะมีการอบรมทางวิชาการ ลุกเสือแล้ว ยังมีเกมและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อทดสอบความซื่อสัตย์ ความเข้มแข็งอดทน ทุกวันสมาชิกจะกลับถึงที่พักด้วยความอดโรยเหนื่อยล้า

ผู้เขียนได้รับคำบอกเล่าว่า ทุกคนในกลุ่มต้องทำงานหนัก ทุ่มเหงื่อกำลังกายและกำลังความคิด เพื่อให้ผลงานของกลุ่มดีเด่นกว่ากลุ่มอื่นสำหรับตัวท่านข้าราชการผู้นั้นเนื่องจากเป็นสตรี จึงรับหน้าที่ขัดหัวเข็มขัดให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มจนขึ้นเงาเอี่ยมอ่องทุกวัน และกลุ่มของท่านก็มักจะได้รับรางวัลดีเด่นอยู่เสมอ ซึ่งก็มีผลคุ้มค่าทำให้ชื่นใจหายเหนื่อย และสมาชิกในกลุ่มก็มีความสนิทสนมติดต่อกันอยู่จนทุกวันนี้

จะสังเกตได้ว่าวิธีการของ ลุกเสือ นั้น ประกอบด้วยส่วนสำคัญ คือ

การสร้างประสบการณ์ให้สมาชิกได้มีโอกาส ร่วมกันและช่วยเหลือกันในการทำงาน และการแข่งขันกันในเรื่องที่จะเป็นการพัฒนา เป็นความเจริญของกลุ่ม

จากการศึกษาวิธีการของ ลุกเสือ นี้ทำให้ได้ข้อคิดว่า

๑. พลังที่ทำให้กลุ่มเกิดความสามัคคีร่วมกันทำงานคือ การมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกันของสมาชิกในกลุ่ม
๒. พลังที่ช่วยผลักดันและเสริมสร้างกำลังใจในการทำงาน ก็คือรางวัลและการยอมรับของหมู่คณะ

๓. เพื่อให้กลุ่มดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องมีระเบียบ วินัยที่สมาชิกจะต้องยึดถือปฏิบัติ มีการแบ่งหน้าที่การงานระหว่างสมาชิกในกลุ่มภายใต้การอำนวยการของผู้นำกลุ่ม

๔. ความยากลำบากที่ได้ประสบมา ร่วมกัน การช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน สร้างความประทับใจและความเห็นอกเห็นใจให้แก่สมาชิกในกลุ่ม ซึ่งจะจดจำไปนาน

จากข้อคิดและวิธีการเหล่านี้ ทำให้ผู้เขียนเกิดความคิดว่า เราน่าจะนำไปปรับปรุงใช้ได้กับชีวิตการทำงาน ประจำวัน เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีในหมู่ข้าราชการ ได้ดังเช่นที่ หน่วยราชการหลายแห่ง สนับสนุนให้ข้าราชการมีกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน มีการแข่งกีฬาทั้งภายในและระหว่างหน่วยงาน มีการจัดตั้งชมรมทางวิชาการ ชมรมพุทธศาสนาและอื่น ๆ

นอกจากนั้นการพบปะสังสรรค์กันเป็นครั้งคราวยังเป็นการเปลี่ยนจากบรรยากาศที่ตึงเครียดใน

การทำงาน มาเป็นความสดชื่นรื่นเริง ทั้งทำให้ผู้ร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา ได้มีโอกาสใกล้ชิดสนิทสนม เกิดความรู้สึกเป็นกันเอง เป็นโอกาสให้ได้พูดจาทำความเข้าใจกัน อันจะเป็นทางกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือประสานงานกันได้ดียิ่งขึ้น

หรือแม้แต่การประชุมเพื่อชี้แจงให้ทราบนโยบาย หรือเปิดโอกาสให้ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายในการทำงาน ให้ได้แสดงความคิดเห็นในการทำงานร่วมกัน ก็จะเป็นการระบายความกดดัน ให้ผู้ร่วมงานตระหนักในคุณค่าของตน และยังทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความรู้สึกผูกพันที่จะช่วยกันทำงานนั้น ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้

อย่างไรก็ดี การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวนั้นจะต้องเป็นการกระทำที่ต่อเนื่อง จึงจะสามารถสร้างความสามัคคีและความสัมพันธ์ในระหว่างกันไว้ตลอดไป

ด้วยอภินันท์นาการ

จาก

ห.จ.ก. พรอำนวยการฝ่าย

เหตุที่เกิดความ แตกสามัคคี ในที่ทำงาน

ปรีชา วิชัยดิษฐ์

ปัญหาใหญ่นั้นก็มักจะมาจากปัญหาเล็กน้อยที่สะสมกันมานานแล้วนั่นเอง งานที่ได้รับมอบหมายจะสำเร็จลุล่วงด้วยดีได้ ขึ้นอยู่กับผู้บังคับบัญชา และผู้ร่วมงานในหน่วยงานนั้น ๆ โดยแท้จริง

หลักการ

การบริหารงาน บุคคลที่ประสบความสำเร็จ ด้วยดี ย่อมมีปัจจัยสำคัญ ๔ ประการ คือ

คน (Men)

เงิน (Money)

วัสดุ (Materials)

วิธีการจัดการ (Management)

คนเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด ถ้ามีคนที่ไม่มีคุณภาพหรือหย่อนประสิทธิภาพ หรือมีปัญหาต่างๆ ก็อาจทำให้การบริหารงานนั้น ต้อง ประสบ กับความล้มเหลว

ตามปกติวิสัย เมื่อผู้ใดได้รับมอบหมายให้ทำงานใดๆ ก็อยากที่จะทำงานนั้นๆ ให้สำเร็จลุล่วงเรียบร้อยด้วยดี แต่ปรากฏอยู่เสมอว่ามีผู้ที่มีความรู้

ความสามารถไม่ประสบความสำเร็จในการทำงานเท่าที่ควร เนื่องจากมีการแตกแยกสามัคคีภายในหน่วยงานนั่นเอง

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป แม้แต่ในหน้าประวัติศาสตร์ว่า สามัคคีเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งของการทำงานร่วมกันในหมู่คณะ เป็นพลังผลักดันให้หน่วยงาน มีกำลังใจอย่างสูงในการปฏิบัติงานร่วมกันให้ได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพสูง ทำนองเดียวกันถ้าหน่วยงานใดแตกแยกสามัคคี ก็ย่อมนำไปสู่ปัญหาต่างๆ ตลอดจนถึงความแตกแยกและความเสียหายแก่ส่วนรวม และหน่วยงานนั้นๆ เกินกว่าที่จะคาดหมายได้

สัญญาณบอกเหตุ

การทำงานร่วมกันกับคนจำนวนมาก ย่อม

มีการขัดแย้งในความคิดเห็น รวมตลอดถึงการไม่
เข้าใจซึ่งกันและกัน และการกระทบกระทั่งในการ
ทำงานร่วมกัน ถ้าปัญหาดังที่กล่าวมาเลยขอบเขต
ของการทำงานร่วมกัน ไม่มีข้อยุติหรือการแก้ไข
แล้ว ก็เป็นเหตุหนึ่งที่จะนำไปสู่ของความแตกแยก
สามัคคี

พฤติกรรมต่าง ๆ ของสมาชิกของหน่วยงาน
อาจจะชี้แนะให้เห็นว่า หน่วยงานนั้นอยู่ในสภาพ
ขาดความสามัคคีหรือไม่ โดยมีขั้นตอนดังนี้

หนึ่งเฉย ระยะแรกของการขาดความสามัคคี

ไม่ให้ความร่วมมือ ระยะที่สอง ถ้าไม่
มีการแก้ไขแล้วก็จะนำไปสู่ปัญหาต่างๆ

ต่อต้านหรือขัดขวาง ระยะที่สาม ไม่
เป็นผลดีต่อใครๆ เลย เพราะเป็นขั้นที่นึกถึงความ
เห็นและประโยชน์ส่วนตัวเป็นที่ตั้ง หาทางจับผิด
และก่อให้เกิดมีปัญหาในทางปฏิบัติงาน โดยไม่
คำนึงถึงเหตุผลใดๆ ทั้งสิ้น

สาเหตุ

ประมวลรวบรวมเหตุที่ทำให้การทำงานล้มเหลว เพราะแตกแยกสามัคคี พอสรุปได้ ดังนี้

๑. **เทคนิคการทำงานไม่ดี** ไม่มีการปรับปรุงวิธีการทำงานให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม บรรยากาศการปฏิบัติงาน เต็มไปด้วยความเบื่อน่ายไม่มีอะไรตื่นเต้นหรือเป็นการท้าทายให้ชวนปฏิบัติงานเป็นเหตุให้เกิดปัญหาเกี่ยงงาน และหลบเลี่ยงการปฏิบัติงาน

๒. **มอบหมายงาน** มีช่องว่างของการปฏิบัติงาน โดยพวกหนึ่งต้องทำงานซ้ำซากจำเจ ไม่มีโอกาสจะได้แสดงความคิดเห็นและความสามารถอย่างอื่นใด ได้นอกเหนือ จากวงที่ได้ ถูก กำหนดไว้แล้ว เสมือนหนึ่งว่าทำงานให้หมดไปวันหนึ่ง ๆ เท่านั้น แทบจะไม่เห็นความก้าวหน้าแต่อย่างใด

ส่วนอีกพวกหนึ่งจะได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานที่มีความสำคัญ ๆ เป็นที่สนใจแก่คนทั่วไป มีโอกาสที่จะได้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่ เป็นบรรทัดที่จะได้เข้าไปสู่ตำแหน่งสูงต่อไปได้ไม่ยากนัก

๓. **ระเบียบวินัย** หน่วยงานใดที่มีระเบียบวินัยไม่อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน ย่อมทำให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบกันขึ้น เป็นช่องว่างของการต้องทำงานร่วมกันอย่างหนึ่ง อาจนำไปสู่ระบบ ไครมีอยาว สาวได้สาวเอา

๔. **ความเข้าใจกัน** เมื่อมีการทำงานร่วมกันกับคนจำนวนมาก ก็ย่อมที่จะมีปัญหาไม่เข้าใจกัน ขัดแย้ง และกระทบกระทั่งกันบ้างในเชิงการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ธรรมดาๆ ของการทำงานร่วมกัน เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นมิได้มีการแก้ไขหา ข้อยุติ ปลดปล่อยให้เรื้อรัง ลุกกลาม จน กลายเป็นเรื่องใหญ่

๕. **การยอมรับ** ขาดการยอมรับนับถือซึ่งกันและกันในหน่วยงาน ปัญหาหมักจะเกิดขึ้นในกรณีที่ได้มีการปรับปรุงงานหรือตัวบุคคล หรือเปลี่ยนแปลงหัวหน้างานใหม่

๖. **นิสัยส่วนตัว** การทำงานกับคนจำนวนมากย่อมจะต้องพบกับคนที่มีนิสัยต่างๆ กัน อาทิเช่น ชอบอวดตัว ซื่อจรรยาวิชา เห็นแก่ตัว ฯลฯ ฉะนั้นผู้ที่ไม่สามารถจะปรับตัว ที่จะ ทำงาน ร่วมกับคน หมู่มากได้ จะทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน

๗. **ระบบงานและระเบียบข้อบังคับ** มีลักษณะ ไม่เอื้ออำนวยต่อการ ปฏิบัติงาน ร่วมกัน เป็นเหตุให้ไม่เข้าใจกัน นำไปสู่ของการโต้แย้งและขัดแย้งในการทำงาน

๘. **พฤติกรรมของหัวหน้า** มักปรากฏเสมอว่าปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นมานั้นมาจากหัวหน้าหน่วยงานที่ไม่มีคุณภาพดี เป็นเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ขึ้นมาได้ อาทิเช่น

— ไม่มีความรู้เพียงพอ

— เป็นผู้เอาแต่อารมณ์ตัวเอง โดยไม่

รู้จักการควบคุมอารมณ์

— เล่นพรรค เล่นพรรค

— ไม่มีแผนการทำงานที่แน่นอน

— ขาดการควบคุม สอดส่องผู้ใต้บังคับ

บัญชา

— ประพฤติตนมิชอบมิควร เป็น

ตัวอย่างที่ไม่ดี

— ขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

— ไม่รู้จัก การ มอบ หมาย งาน ให้ กับ

บุคคลที่เหมาะสมไปปฏิบัติการ

— มีแต่รับชอบอย่างเดียว โดยไม่มีการ

รับผิดชอบ

— ไม่ให้ความเป็นธรรมแก่ลูกน้อง เท่า

เทียมกัน

— เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว

— ไม่รู้จักที่จะใช้คนให้ถูกต้อง

— รวนเร ตัดสินใจไม่แน่นอน

— หลงอำนาจ

— ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของใคร ๆ

— ตระหนี่ถี่เหนียว

— ไม่มีหลักการที่แน่นอน อ่อนไหว

ง่าย โดยไม่มีเหตุผล

บทบาทของผู้บังคับบัญชา

ผู้บังคับบัญชา เป็น ผู้ที่มี บทบาท สำคัญที่ จะ กระตุ้น ให้ผู้ใต้ บังคับบัญชา ทำงาน ไป ด้วยดีมี ประสิทธิภาพสูง ถ้าผู้บังคับบัญชาจะให้ความสนใจสักนิดเกี่ยวกับ

- มีแผนงานที่แน่นอน
- สับ เปลี่ยน หมุน เวียน ให้ ทุกคน มี

โอกาสทำงานในลักษณะต่าง ๆ กัน

— ให้ โอกาสผู้ใต้บังคับบัญชา ที่จะรับผิดชอบ สูง ขึ้น อย่าด่วน ตัดสินใจว่าบุคคลนั้น บุคคลนั้นไม่มีความ สามารถโดยไม่ ให้โอกาส เขา บ้าง เลย

- กระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี
- มีการ ประชุมภายใน หน่วยงาน อยู่ เสมอ เพื่อเป็นการทำความเข้าใจและแก้ปัญหาร่วมกัน

— มีวิธี การ ประสาน งาน ที่จะ ทำงาน ร่วมกับหน่วยงานอื่น

- ให้ความเป็นธรรมเท่าเทียมกัน
- มีระบบการควบคุมงานที่ได้ผล
- เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น พยายามที่จะ แก้ไขปัญหานั้น ๆ โดยเร็วที่สุด

ผู้บังคับบัญชาควรที่จะตระหนักว่าผู้ร่วมงานทุกคนเป็นทรัพยากรอันมีค่า ควรให้ความสนใจเท่าเทียมกัน เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นก็พยายามหาทางแก้ไขปัญหานั้นให้ยุติโดยเร็วที่สุด อย่ามัวแต่คิดว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย ปัญหาใหญ่ๆนั้นก็มักจะมาจากปัญหาเล็กน้อย ที่สะสมกันมานานแล้วนั่นเอง งานที่ได้รับมอบหมาย จะสำเร็จลุล่วงด้วยดีได้ขึ้นอยู่กับผู้บังคับบัญชา และผู้ร่วมงานในหน่วยงานนั้นๆ โดยแท้จริง ๒๕

อภิธานศัพท์

จาก

อ. พี. ซี. คำขาว จำกัด

๕๑ ถนนเฉลิมเขตร์ ๑ กรุงเทพฯ ๑

โทร. ๒๒๓๔๕๐๕, ๒๒๓๑๕๒๓

“ทำอย่างไร ข้าราชการจึงจะ มีความซื่อสัตย์ ต่อหน้าที่”

พิพัฒน์ โกศลวัฒน์
วไลพร พูนประสิทธิ์
ยุพยง เนืงกุล

ความซื่อสัตย์ เป็นคุณสมบัติของบุคคลผู้เจริญ และบุคคลที่มีความซื่อสัตย์ทั้งต่อตนเอง ต่อหน้าที่และต่อบุคคลอื่น ก็ได้รับการยกย่องให้เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม

นับแต่โบราณมา สังคมมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นชาติใดภาษาใดต่างก็มีความเห็นเป็นที่ยอมรับโดยทั่วกันว่า ความซื่อสัตย์เป็นคุณสมบัติของบุคคลผู้เจริญ และบุคคลที่มีความซื่อสัตย์ทั้งต่อตนเอง ต่อหน้าที่และต่อบุคคลอื่นก็มีการได้รับการยกย่องให้เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม ดังเช่น พันท้ายนรสิงห์ และ เป่าบั้นจิ้น เป็นต้น

ปรากฏการณ์ของปัญหาสังคมและปัญหาการเมืองที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้ ส่วนหนึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจาก การที่มนุษย์ส่วนใหญ่ในสังคมปัจจุบันให้ความสำคัญแก่ความซื่อสัตย์น้อยกว่าประโยชน์สุขส่วนตน จนก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศชาติเป็นส่วนรวม ในสังคมราชการไทยก็เช่นกัน มีบุคคลหลายๆ ฝ่าย กล่าวขวัญถึง ความซื่อสัตย์ของข้าราชการ ตลอดมาว่าคุณธรรมประการนี้ ได้ถูกมวล

* กองวินัยสำนักงาน ก.พ.

หมู่ข้าราชการส่วนใหญ่ทอดทิ้ง และหมางเมินไป จนอาจจะเป็นผลก่อให้เกิดประวัติศาสตร์ซ้ำรอยอย่างประเทศเวียดนามในอดีต

จาก รายงาน สถิติ ข้าราชการ ถูกลงโทษทางวินัย ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๙—๒๕๒๓* โดยเฉลี่ยแล้วปรากฏว่า มี ข้าราชการถูกลงโทษทางวินัยประมาณร้อยละ ๐.๙๒ ของจำนวนข้าราชการพลเรือนทั้งหมด จากตัวเลขดังกล่าวนี้ อาจจะทำให้หลายท่านมีความคิดเห็น ขัดแย้ง กับ ข้อความ ข้างต้นที่ว่า ข้าราชการส่วนใหญ่มีความซื่อสัตย์น้อย การที่เราจะด่วนสรุปเอาง่ายๆ เช่นนั้น ก็คงจะยังไม่สมเหตุสมผลนัก ทั้งนี้ เพราะสถิติดังกล่าวเป็นจำนวนข้าราชการที่กระทำผิดวินัยโดยมีหลักฐานมัดแน่นจนตั้งมั่นไม่หลุดต่างหาก แต่ยังมีอีกเป็นจำนวนอีกโขที่จับไม่ได้ไล่ไม่ทัน หรือไม่ก็เป็นความผิดที่ไม่หนัก

หนารุนแรง ซึ่งผู้บังคับบัญชาไม่เอาเรื่องเพียงแต่
 ดักเตือนเท่านั้น การลงโทษทางวินัยก็ไม่ใช่จะทำ
 ให้ข้าราชการหลาบจำได้สำนึกเท่าที่ควรไม่ ดังจะ
 เห็นได้จากสถิติข้าราชการถูกลงโทษทางวินัย ปี พ.ศ.
 ๒๕๒๓ น้อยกว่า จากจำนวนข้าราชการที่ถูกลง
 โทษทั้งสิ้น ๑,๒๘๙ ราย เป็นข้าราชการที่เคยถูก
 ลงโทษมาแล้ว ๓๔๓ ราย หรือร้อยละ ๒๖.๖๑ ของ
 จำนวนข้าราชการที่ถูกลงโทษทั้งหมด

ถ้าเรา จะ พิจารณาให้ ลึกลงไป โดยจำแนก
 ประเภทข้าราชการที่ถูกลงโทษทางวินัยแล้ว ปรากฏ
 ว่าข้าราชการระดับ ๑-๒ มาเป็นที่หนึ่ง รองลงมา
 ได้แก่ข้าราชการระดับ ๓-๔ และถ้าจะจำแนกตาม
 วุฒิการศึกษาของผู้ถูกลงโทษแล้ว ก็ได้แก่ ข้าราชการ
 ที่มีวุฒิ มศ. ๓-๕ มากที่สุด และวุฒิอาชีวศึกษา
 เป็นลำดับที่สอง ตัวเลขทางสถิติที่นำมาแสดงใน
 ข้างต้นนี้ ไม่ได้มีวัตถุประสงค์ที่จะชี้ให้เห็นว่า
 ระดับการศึกษา และตำแหน่งหน้าที่ การงาน มีความ
 สัมพันธ์ เป็น ไป ใน ทางเดียวกัน กับ ระดับ ของความ
 ซื่อสัตย์ที่มีในแต่ละกลุ่ม หากแต่ข้อมูลดังกล่าวจะ
 ช่วยทำให้เราสามารถมองประเด็นแห่งปัญหาได้กว้าง
 ไกลขึ้นนั่นเอง ขอให้เรามาช่วยกันพิจารณาว่า
 อะไรที่เป็นสาเหตุที่ทำให้ลายก่ดกล่อน ความซื่อสัตย์ที่มี
 อยู่ในหัวใจของข้าราชการ

**อะไร คือ สาเหตุที่ทำให้ข้าราชการขาด
 ความซื่อสัตย์ในหน้าที่**

ถ้าเราจะมา พิจารณากัน โดยทั่ว ๆ ไปแล้ว
 อาจกล่าวได้ว่าสาเหตุที่ชักนำหรือจูงใจให้ข้าราชการ
 กระทำการที่เรียกได้ว่าไม่ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่นั้น อาจ
 มาจากเหตุหลายประการ เป็นต้นว่า ปัญหาทาง
 ด้านเศรษฐกิจ ความยากจน ปัญหาเรื่องค่าครองชีพ
 ปัญหาทางด้านสังคม ทางครอบครัว สภาพแวดล้อม
 ต่างๆ ของหน่วยงาน ลักษณะของผู้บังคับบัญชา
 ลักษณะงานที่เปิดช่องทางให้ แสวงหาผลประโยชน์
 เหล่านี้ ก็มักเป็นสาเหตุที่ทำให้ข้าราชการไม่ซื่อสัตย์
 ได้ทั้งนั้น ดังนั้น ผู้เขียนจะขอแยกพิจารณาสาเหตุ
 ของความไม่ซื่อสัตย์เหล่านี้ออกเป็นข้อ ๆ เพื่อให้เกิด
 แนวทางในการพิจารณาหาวิธีทางแก้ไขสาเหตุเหล่านี้
 ต่อไป

ประการแรก คือปัญหาทางค้ำเศรษฐกิจ-
 กิจ ความยากจนเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้บุคคลต้อง
 ตื่นรนต่อสู้ - หาหนทางและช่องทางที่ดีมาช่วยผ่อน

ปรนความลำบากยากแค้น ทาวิธีทางที่จะเลี้ยงปากเลี้ยงท้องให้สุขสบาย ปัญหาเศรษฐกิจของบุคคลหรือของชาติบ้านเมืองนี้เป็นเรื่องใหญ่มาก ถ้าจะมาวิเคราะห์ดูจาก ประวัติศาสตร์ของ มนุษยชาติ ลักษณะของปัญหาที่ชาวโลกต้องดิ้นรนต่อสู้เพื่อการอยู่รอดได้เปลี่ยนแปลงไป เดิมมนุษย์เคยดิ้นรนต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งปัจจัย ๔ อย่าง คือ อาหาร ที่อยู่ เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค แต่ปัจจุบันความต้องการของมนุษย์ไม่ได้หยุดอยู่แต่ปัจจัย ๔ อย่างนี้ เท่านั้น เพราะมนุษย์ต่างตั้งความหวังในการดำรงชีวิตให้สูงขึ้น ดิ้นรน กว่าที่เป็นอยู่เดิมอยู่เรื่อย ๆ ความไม่รู้จักพอจึงเกิดขึ้น ทำให้บุคคลต่างดิ้นรนต่อสู้ เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ทัดหน้าเทียมตากันในสังคม

จึง เห็นได้ว่า ไม่แต่เฉพาะ คนจน เท่านั้น ที่พยายามดิ้นรน ต่อกับปัญหาเศรษฐกิจของตนเพื่อให้ได้มาซึ่งความเป็นอยู่ที่ดีกว่าเดิม แม้แต่คนที่มีฐานะดีไม่เดือดร้อนอะไร ก็ยังดิ้นรนต่อสู้เพื่อความ เป็นอยู่ในชีวิตในสังคมให้ดีขึ้น สูงขึ้นอยู่เรื่อยไปเช่นเดียวกัน ตราบใดที่มนุษย์ยังมีความโลภ ความอยากได้ และความไม่รู้จักพออยู่ในจิตใจ

ประการที่ ๒ ปัญหาทางด้านสังคม

ค่านิยมบางอย่างของสังคม มีส่วนทำให้จิตใจของบุคคลหันเห เปลี่ยนแปลงไปตามค่านิยมเหล่านั้น เพราะค่านิยมเป็นความเชื่ออย่างหนึ่ง ถ้าสังคมเห็นดีเห็นชอบกับค่านิยมเหล่านั้น ก็เป็นการแน่นอนที่ค่านิยมเหล่านั้นจะกลายเป็นสิ่งที่บุคคลในสังคมจะ

ยึดถือหรือปฏิบัติตาม เป็นต้นว่า ค่านิยมในเรื่องวัตถุ เรื่องการบริโภค การเสพ เรื่องการแต่งตัว รวมทั้งการที่สังคม ยอมรับนับถือผู้มีฐานะ ร่ำรวยโดย ไม่สนใจว่าผู้นั้นจะเป็นคนดีซื่อสัตย์หรือไม่ การที่บุคคลในสังคมหลงไหลในค่านิยมต่าง ๆ เหล่านี้ ก็ย่อมเป็นธรรมดาที่จะต้องดิ้นรน แข่งขันกันในเรื่องค่านิยมต่าง ๆ นี้ เช่น แข่งขันในเรื่องวัตถุ ซึ่งจุดนี้เองที่ทำให้บุคคลเกิดความโลภ ความอยากได้ เช่นเดียวกัน เมื่อมีช่องทางที่จะให้ได้มาซึ่งสิ่งต่าง ๆ ตามค่านิยมนั้น บุคคลก็ย่อมจะกระทำทันที

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า พื้นฐาน ทางจิตใจ ของบุคคลเป็นสิ่งสำคัญ พฤติกรรมของบุคคลย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามความหันเหของจิตใจ เมื่อจิตใจของบุคคลมุ่งในเรื่องใด และโดยเฉพาะเรื่องที่ทำให้เกิดกิเลสตัณหา ความโลภ ความหลงแก่จิตใจแล้ว การกระทำก็ย่อมหันเหไปตามแนวนั้นด้วย

ประการที่ ๓ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในหน่วยงาน หรือองค์การที่เกี่ยวข้องกับตัวข้าราชการ ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นว่าคุณลักษณะของงาน ที่มีช่องทางให้ ผู้ปฏิบัติงานแสวงหาผลประโยชน์ได้ และลักษณะของผู้บังคับบัญชาที่ไม่ทำตนให้ เป็นตัวอย่างที่ดี ในเรื่อง ความซื่อสัตย์สามารถ มีอิทธิพล ต่อระดับความซื่อสัตย์ ของข้าราชการที่มีต่อหน้าที่การงานได้

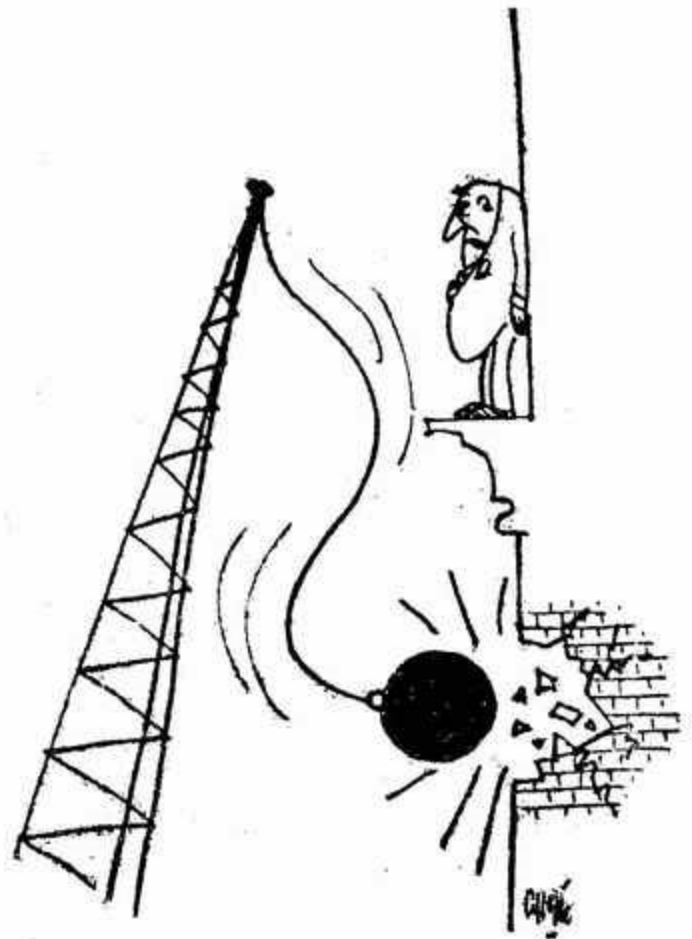
ในเรื่อง ลักษณะ ของงาน ที่เปิด ช่องทางให้แสวงหาผลประโยชน์ได้นั้น สภาพแวดล้อมภายใน

องค์การผู้ปฏิบัติงานนั้นอาจมีพฤติกรรมในการปฏิบัติงานที่ถือว่า การรับอามิสสินจ้างเป็นเรื่องปกติ ใครไม่รับก็เป็นคนโง่ คนขวางโลก เข้ากับคนอื่น ๆ ไม่ได้ ซึ่งผู้เข้ามาเป็นสมาชิกใหม่ จะรู้สึกกระดากในตอนแรกเท่านั้น แต่ต่อมาก็ต้องถือคติว่า “เข้าเมืองตาหลิว ต้องหลิวตาตาม” จนในไม่ช้าก็กลายเป็นความเคยชินไป เป็นต้น

สำหรับ ลักษณะของผู้บังคับบัญชา นั้น จัดได้ว่ามีส่วนในการผลักดันพฤติกรรมของผู้ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปในรูปแบบใดรูปหนึ่ง ผู้บังคับบัญชาที่ประพฤติเป็นตัวอย่างที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีความสามารถในการปกครองผู้ใต้บังคับบัญชา สิ่งนี้จะกลายเป็นเครื่อง หน่วงเหนี่ยว ยับยั้ง ชังใจไม่ให้ผู้ปฏิบัติงานคิดล่องละเมิดความซื่อสัตย์ได้ส่วนหนึ่งในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้บังคับบัญชามีลักษณะของความเป็นผู้นำในทางลบ อาจมีผลทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีปฏิกริยาโต้ตอบในทางลบ จึงหาโอกาสที่จะประพฤติละเมิดต่อหน้าที่ ทั้ง ๆ ที่ยังไม่มีเหตุการณ์ใด ๆ มาเกี่ยวข้อง ตัวอย่างเช่นความคิดที่อยากจะหนีงาน ทอดทิ้งหน้าที่ ผลักภาระให้ผู้อื่น อันสืบเนื่องมาจาก ความไม่พอใจ ในภาวะ ผู้นำของ ผู้บังคับบัญชา เป็นต้น

จะทำอย่างไร ข้าราชการ จึงจะมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่

จากสาเหตุที่ทำให้ ข้าราชการ ขาดความซื่อสัตย์ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าสาเหตุทั้งหมด

เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกันเป็นลูกโซ่ ได้เกิดขึ้นและฝังรากลึกใน ระบบราชการและ สังคมไทย มาช้านาน การขจัดสาเหตุเหล่านี้ให้หมดไป จึงจำเป็นที่จะต้องลงมือกระทำพร้อมกันทุกจุด อย่างมีระบบทั้งระยะสั้นและระยะยาว โดยผู้ที่เกี่ยวข้องของทุกกลุ่ม เฉพาะ อย่างยิ่ง ตัว ข้าราชการเอง จะต้อง ร่วมมือแก้ปัญหอย่างจริงจัง

ในเบื้องต้น ของการแก้ปัญหาหรืออาจกล่าวว่าการเสริมสร้างความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ของ ข้าราชการ จำเป็นจะต้องพิจารณาถึงสถาบันด้านต่าง ๆ ที่จะเป็นองค์ประกอบสำคัญ ในการเสริมสร้าง ความซื่อสัตย์ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า อาจแบ่งได้เป็น ๕ สถาบันใหญ่ ๆ คือ

๑. สถาบันราชการ

คือ หน่วยงาน ของรัฐบาล ทั้งที่เป็นหน่วยราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีข้าราชการเป็นกลไกสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล และความต้องการของประชาชนให้เป็นไปอย่างถูกต้องและมีระเบียบ สถาบันราชการเป็นสถาบัน ที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดโดยตรง กับตัวข้าราชการ และมีอิทธิพลอย่างยิ่งในการที่จะสร้างให้ข้าราชการเป็นคนดีหรือคนเลว

๒. สถาบันสังคม

หมายถึงกลุ่มบุคคล ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน ในสังคม และในขณะเดียวกันก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้าราชการ ไม่ว่าจะทางตรงและทางอ้อม เช่น ประชาชน พวกสื่อสารมวลชน กลุ่มนักธุรกิจพ่อค้า นักเรียน นักศึกษา หรือแม้แต่กลุ่มข้าราชการด้วยกัน ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้สามารถมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของข้าราชการได้ทั้งสิ้น

๓. สถาบันครอบครัว

เป็นสถาบันที่เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของบุคคลที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมแบบเครือญาติ ซึ่งสามารถปลูกฝังแนวความคิดและความประพฤติ ของบุคคลในสถาบันให้เป็นไปในรูปแบบใดแบบหนึ่งได้

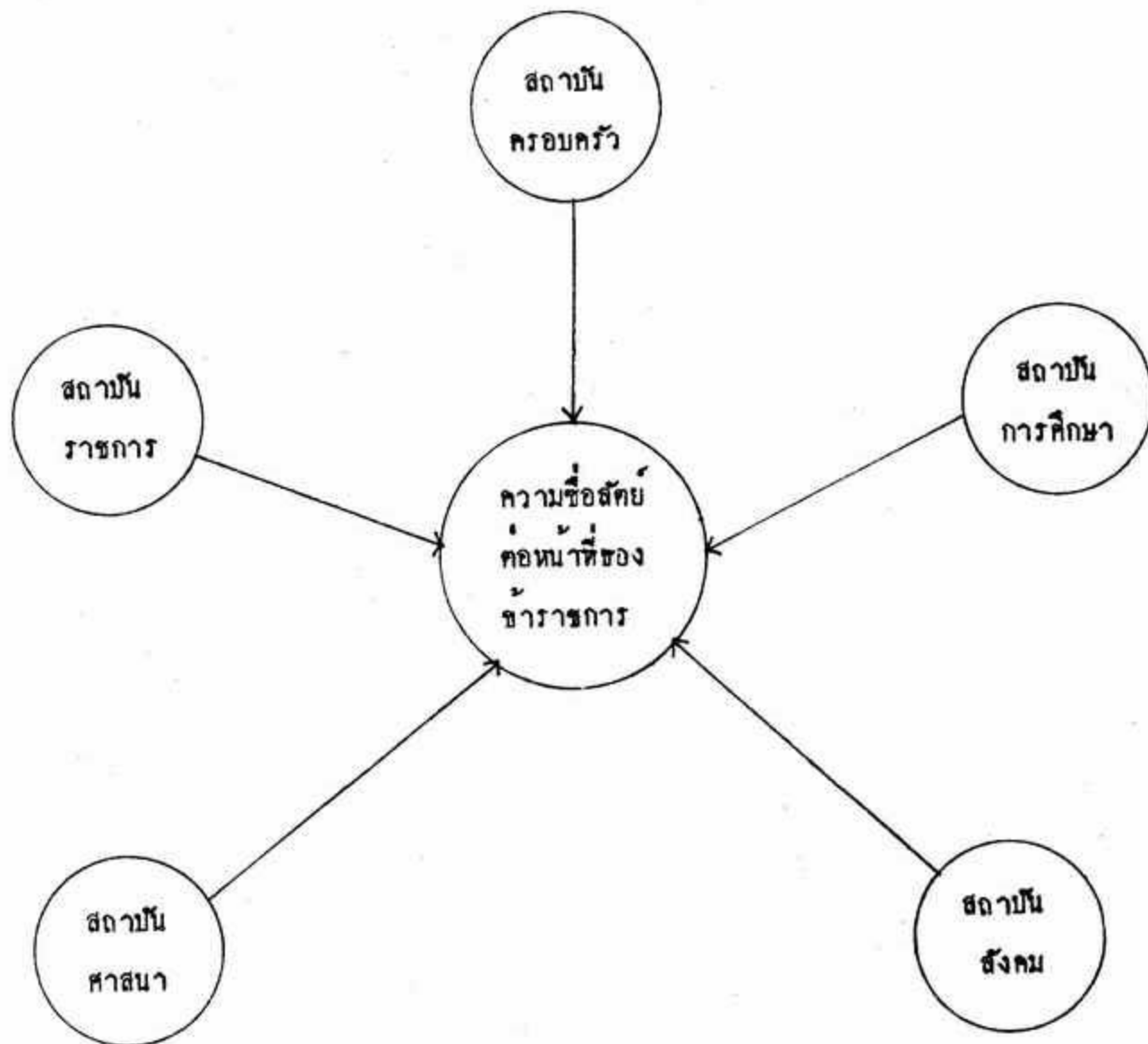
๔. สถาบันการศึกษา

คือ สถานที่ที่ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ให้แก่บุคคลในสังคม เช่น โรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย ซึ่งมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการปลูกฝังแนวความคิดและแนวปฏิบัติให้แก่บุคคลที่จะทำงานเพื่อประโยชน์ของสังคมต่อไป

๕. สถาบันศาสนา

เป็น สถานที่ที่ช่วยอบรม บ่มจิตใจและนิสัย ของบุคคลให้อยู่ในกรอบ ของศีลธรรมที่งดงาม จึงเป็น สถาบัน ที่จะช่วยยึดเหนี่ยว จิตใจ และช่วยชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องที่ควรให้แก่บุคคลในสังคม

สถาบันที่จะช่วยในการเสริมสร้าง
ความซื่อสัตย์ของข้าราชการ

เมื่อทราบถึงสถาบันด้านต่าง ๆ ที่จะช่วยในการเสริมสร้าง ความซื่อสัตย์ ของข้าราชการดังกล่าวแล้ว การลงมือเสริมสร้างความซื่อสัตย์จึงจะต้องเริ่มที่สถาบันเหล่านี้พร้อมกัน โดยอาจจำแนกสถาบันข้าราชการเป็นจุดเสริมสร้างระยะสั้น เนื่องจากเป็นสถาบัน ที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อตัวข้าราชการสามารถ ดำเนินการ และเห็นผลได้ใน ระยะเวลาอัน

ใกล้ ส่วนอีก ๔ สถาบัน เป็นจุดเสริมสร้างระยะยาว เนื่องจากจะต้องใช้เวลาดำเนินการยาวนาน มีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย และจำเป็น จะต้องแก้ไขปรับปรุงโครงสร้างของระบบ และกฎหมายประเพณีต่าง ๆ ดังปรากฏรายละเอียดกลวิธีเสริมสร้างความซื่อสัตย์ของข้าราชการตามแผนภูมิที่ ๒

กลวิธีเสริมสร้างความสัมพันธ์ต่อหน้าที่ของข้าราชการ

การเสริมสร้างระยะสั้น	การเสริมสร้างระยะยาว			
สถาบันราชการ	สถาบันสังคม	สถาบันครอบครัว	สถาบันการศึกษา	สถาบันศาสนา
<p>บทบาทของสำนักงาน ก.พ. และส่วนราชการ</p> <p>๑. การสำรวจ</p> <p>— ปรับปรุงข้อสอบการสอบบุคคลเข้ารับราชการให้เน้นในเรื่องจริยธรรมและความซื่อสัตย์</p> <p>๒. การพัฒนา</p> <p>— ปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรมให้มีเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาจิตใจกับการพัฒนาจิตใจธรรมะ และจริยธรรม</p>	<p>บทบาทของประชาชน</p> <p>— ขอให้ช่วยสอดส่องเป็นหูเป็นตาเกี่ยวกับข้าราชการที่ทุจริต ไม่ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่</p> <p>— ขอให้งดเว้นการให้อามิสสินจ้างหรือรางวัลจูงใจต่างๆ ที่ไม่ถูกต้องแก่ข้าราชการ</p>	<p>บทบาทของบิดามารดา และผู้ปกครอง</p> <p>— ทำหน้าที่เป็นตัวอยุ่แก่บุตรหลานในเรื่องความซื่อสัตย์</p> <p>— ยึดธรรมะเป็นหลักในการดำเนินชีวิต</p> <p>— บิดามารดาชักจูงและทำบุตรหลานไปวัดหรือโบสถ์เป็นประจำ</p>	<p>บทบาทของกระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย และ ส.ค.ด.กรมการการศึกษาแห่งชาติ</p> <p>๑. การศึกษาระดับต้น กลาง และปลาย</p> <p>— เปลี่ยนอุดมคติของการศึกษาให้มุ่งพัฒนาทางด้านจิตใจควบคู่ไปกับการพัฒนาทางร่างกายและวิชาชีพ</p> <p>— ปรับปรุงหลักสูตร</p>	<p>บทบาทของกรมการศาสนา เกรสสมาคม วัด และพระภิกษุ</p> <p>— กำหนดแนวทางการเผยแพร่ธรรมะที่ถูกต้องแน่นอนตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า</p> <p>— สนับสนุนให้มีโรงเรียนพุทธศาสนาวินายกศึกษาทุกวัด</p> <p>— พระสงฆ์ช่วยสอนวิชาศีลธรรมในโรงเรียน</p> <p>— ชักจูง และ ชู ทาง ให้ประชาชน ข้าราชการ</p>

การเสริมสร้างระยะสั้น	การเสริมสร้างระยะยาว			
สถาบันราชการ	สถาบันสังคม	สถาบันครอบครัว	สถาบันการศึกษา	สถาบันศาสนา
<p>— ให้มีชมรมส่งเสริมสมรรถภาพจิตใจหรือชมรมศาสนาในทุกส่วนราชการ</p> <p>— ส่งเสริมให้มีการสร้างจรรยาบรรณสำหรับข้าราชการในกลุ่มอาชีพต่าง ๆ</p> <p>๓. การบริหารงาน</p> <p>— ปรับปรุงระเบียบข้อบังคับและวิธีปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่มีข้อบกพร่องให้ข้าราชการทุจริต ประพฤติมิชอบ</p> <p>— ให้ผู้บังคับบัญชาทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่อง</p>	<p>บทบาทของสื่อมวลชน</p> <p>— ขอให้ช่วยสอดส่องเป็นหูเป็นตาเกี่ยวกับข้าราชการที่ทุจริต ไม่ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่</p> <p>— ดำเนินข้าราชการทุจริต ไม่ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่</p> <p>— ยกย่องข้าราชการที่ดี ซื่อสัตย์ และอุทิศตนเพื่อส่วนรวม</p> <p>— สร้างอุดมคติที่ถูกต้อง และไม่สนับสนุนกิจกรรมเกี่ยว</p>		<p>และวิธีการสอนใหม่ โดยให้ความสำคัญเรื่องศีลธรรมและจริยธรรมและเน้นภาคปฏิบัติ</p> <p>— สนับสนุนและให้ความสำคัญแก่ครูสอนศีลธรรม</p> <p>๒. การศึกษาระดับอุดมศึกษา</p> <p>— เปลี่ยนอุดมคติของการศึกษาใหม่โดยให้มุ่งพัฒนาทางด้านจิตใจควบคู่ไปกับการศึกษาทาง</p>	<p>ให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในหลักพุทธศาสนา รวมทั้งให้ความเคร่งกวดับปมึงกระทำความดี</p>

การเสริมสร้างระยะสั้น	การเสริมสร้างระยะยาว			
สถาบันราชการ	สถาบันสังคม	สถาบันครอบครัว	สถาบันการศึกษา	สถาบันศาสนา
<p>ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ แก่ข้าราชการ</p> <p>— ปรับปรุงบทบาทของ ข้าราชการทุจริตประ- พฤติมิชอบให้รุนแรง และลงโทษเสมอหน้า กัน</p> <p>— ส่งเสริมยกย่องข้าราชการ ตัวอย่าง ที่มี ความ ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่</p> <p>— ปรับปรุงระบบ สวัสดิ- การที่เหมาะสม</p>	<p>กับความพึงเพื่อผู้ เพื่อยหรือผู้ยากไร้</p>		<p>ร่าง กาย และ วิชา ชีพ</p> <p>— กำหนดให้มีวิชา บังคับเกี่ยวกับศีล ธรรม จริยธรรม หรือศาสนาในทุก คณะ</p> <p>— สนับสนุน กิจกรรม ของนิสิตนักศึกษา ที่เกี่ยวกับศีลธรรม จริยธรรม หรือ การทำงานเพื่อ ประโยชน์ส่วนรวม</p>	

เมื่อพิจารณากลวิธีเสริมสร้างความซื่อสัตย์ ต่อหน้าที่ของข้าราชการในแผนภูมิที่ ๒ จะเห็นว่า เป็นรูปแบบที่ครอบคลุมขอบเขตความรับผิดชอบ กว้างขวาง และมีรายละเอียดดำเนินการมากมายซึ่ง ไม่อาจจะนำมากล่าวได้หมดในที่นี้ และเพื่อให้ท่าน เห็นภาพที่แคบและชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้เขียนจึงใคร่จะ ขอหยิบยกกลวิธีเสริมสร้างความซื่อสัตย์ระยะสั้นบาง จุดของสถาบันราชการที่เห็นว่ามีค่าสำคัญเป็นวิธีการที่ไม่ยุ่งยาก สลับซับซ้อน ซึ่งหากกระทำสำเร็จ จะมีผลสนับสนุนกลวิธีอื่น ให้ดำเนินการง่ายขึ้น โดยสังเขป ดังนี้

ก. ชมรมส่งเสริมสมรรถภาพจิต หรือ ชมรมพุทธศาสตร์*

ในการพัฒนาข้าราชการพลเรือนที่ผ่านมา ส่วนใหญ่จะมุ่งพัฒนาเฉพาะเรื่องความรู้ความ ชำนาญ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน แต่ การพัฒนาทางจิตใจ ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง ที่ จะชี้ นำให้ข้าราชการเป็นคนดี คนซื่อสัตย์หรือคน เลว ทุจริต ประพฤติมิชอบ มักไม่ได้รับความสนใจและพัฒนากันอย่างแท้จริง จึงเป็นเหตุให้ความ เจริญก้าวหน้าทางจิตใจล้ำหลังความเจริญทางด้าน วัตถุ ทางด้านวิชาชีพที่มุ่งสอนแต่จะให้ข้าราชการ ติดอยู่กับกิเลส หรือสอนให้ฉลาดที่จะแย่งชิงวัตถุ ตามที่ตนเองต้องการ ปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะความ

คดโกงความทุจริตจึงเกิดขึ้นมากมายไม่จบสิ้น และ จะไม่มีวันจะแก้ได้หมดเด็ดขาด ตราบใดถ้าผู้รับผิดชอบจะไม่เปลี่ยนอุดมคติในการมองปัญหา และ หากกลวิธีที่มุ่งพัฒนาทางจิตใจของข้าราชการให้สูงขึ้นตามไปด้วย

ด้วยเหตุผลข้างต้นผู้เขียนจึงขอเสนอรูปแบบ การพัฒนาทางจิตใจของข้าราชการให้มีความซื่อสัตย์ สุจริตวิธีหนึ่ง คือ ส่งเสริมให้ทุกส่วนราชการจัดตั้ง ชมรมส่งเสริมสมรรถภาพจิต หรือ ชมรมพุทธศาสตร์ หรือจะเรียกชื่อ ชมรมอะไรก็ได้ตามความเหมาะสม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะยกระดับจิตใจของข้าราชการ ให้สูงขึ้น ได้ทราบว่ามีมนุษย์เราเกิดมาทำไม มี ชีวิตอยู่เพื่ออะไร เกิดมามีหน้าที่ที่จะต้องทำอะไร แก่สังคมบ้าง รวมทั้งเพื่อที่จะพัฒนาจิตใจของ ข้าราชการให้เกิดความสงบ สามารถแก้ปัญหาเรื่อง งาน และชีวิตด้วยวิธีที่ถูกต้อง และได้ทราบคุณค่าของธรรมะหรือศาสนาว่าจะสามารถนำไปใช้ให้ เกิดประโยชน์ได้อย่างไร

การจัดตั้งชมรมดังกล่าว อาจทำได้ทั้งในรูปแบบ ราชการและกึ่งราชการ แต่การดำเนินงานควรจะให้ข้าราชการทุกคนที่เป็นสมาชิกร่วมกันจัดกิจกรรม โดยพยายามลดพิธีการ ลดการแบ่งชั้นแบ่งระดับ ลดการถือยศถืออาวุธ เนื้อหาวิธีจะต้องมุ่งเพื่อ สนองวัตถุประสงค์ของชมรม ส่วนวิธีการเสนออาจ

* โปรดอ่านรายละเอียด เรื่องชมรมส่งเสริมสมรรถภาพจิตของสำนักงาน ก.พ. ได้จากวารสารข้าราชการฉบับนี้

ใช้ทั้งวิธีบรรยายธรรมสนทนาธรรม การฝึกสมาธิ การฉายภาพยนตร์ สไลด์ และการฟังธรรม นอกสถานที่สำหรับการติดตามประเมินผล เมื่อกิจกรรมของชมรมได้ดำเนินไประยะหนึ่งอาจประมาณ ๓ หรือ ๖ เดือน จำเป็นจะต้องมีการประเมินผลหรือทำการวิเคราะห์วิจัยว่าทั้งในด้านตัวข้าราชการที่เป็นสมาชิกชมรมและในด้านราชการว่าได้ประโยชน์จากชมรมมากน้อยเพียงไร พฤติกรรมของข้าราชการเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้นหรือไม่ มีความละเอียดและเกรงกลัวที่จะเป็นคนทุจริต ประพฤติมิชอบหรือไม่ ความอิจฉาริษยา พุดร้ายมุ่งร้าย หรือความเห็นแก่ตัวลดน้อยหมดไปหรือไม่ และงานที่ปฏิบัติบังเกิดผลดีมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงไร ซึ่งข้อมูลจากวิเคราะห์วิจัยนี้ จะช่วยชี้ให้เห็นว่า ธรรมชาติของจิตใจมนุษย์โดยทั่วไป ประกอบด้วยคุณธรรม ใฝ่แต่ความดี แต่ด้วยถูกสภาพแวดล้อมบีบบังคับ ชักจูงไปในทางผิด คุณธรรมความดีเหล่านี้จึงถูกรอบงาบดบังด้วยกิเลสความโลภ โกรธ หลง หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า จิตใจของมนุษย์สามารถพัฒนาให้สะอาด สว่างสงบได้ด้วยหลักธรรมของพระพุทธเจ้า

ข. จรรยาบรรณของข้าราชการ

นอกจากการส่งเสริมให้ส่วนราชการต่าง ๆ จัดตั้งชมรมส่งเสริมสมรรถภาพจิตหรือ

จริยธรรมของข้าราชการตามที่กล่าวแล้ว ผู้เขียนขอเสนอกลวิธีเสริมสร้างความคิดซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ของข้าราชการอีกวิธีหนึ่งที่เกี่ยวเนื่องกับเรื่องจิตใจเช่นเดียวกัน นั่นคือ การสร้างจรรยาบรรณของข้าราชการ จรรยาบรรณ "หมายถึงการสร้างสิ่งที่ใช้ในการควบคุมความประพฤติภายใน ซึ่งสังคมหรือวงการของบุคคลในอาชีพหนึ่งยอมรับว่าเป็นความประพฤติที่ดี โดยกำหนดว่ากระทำอย่างไรเป็นการกระทำที่ชอบหรือที่ผิด เช่นแพทย์ต้องปฏิบัติต่อผู้ป่วยด้วยเจตนาดี โดยไม่คำนึงถึงฐานะ เชื้อชาติ สัญชาติ ศาสนา ลัทธิการเมือง หรือผู้พิพากษาต้องไม่รับคำฟ้องให้ผู้อื่น เป็นต้น ผู้ที่ฝ่าฝืนจรรยาบรรณที่กำหนดไว้ จะได้รับผลร้ายทางจิตใจ ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญไม่ต่างไปจากการถูกลงโทษทางร่างกาย โดยถูกบุคคลในอาชีพเดียวกันหรือสังคมตำหนิติเตียน เหยียดหยาม ไม่คบค้าสมาคม หรืออาจมีการลงโทษทางใดทางหนึ่งที่รุนแรงทางวิชาชีพ^{*๑}

สำหรับวิธีการสร้างจรรยาบรรณ โดยที่ปัจจุบันข้าราชการพลเรือนได้ถูกจำแนกออกเป็นกลุ่มสายงานหรือสายอาชีพต่าง ๆ ตามลักษณะหน้าที่ ความรับผิดชอบ เช่นแพทย์ ทันตแพทย์ วิศวกร นิติกร เจ้าหน้าที่ศุลกากร เจ้าหน้าที่สรรพากร เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล เป็นต้น การสร้าง

*๑ อาลัย อิงคะฉวนิช, ข้าราชการพลเรือนกับจรรยาบรรณ, วารสารข้าราชการของสำนักงาน ก.พ. เดือนเมษายน ๒๕๒๓

จรรยาบรรณจึงอาจแยกสร้างได้ตามกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ดังกล่าว เนื่องจากมีความแตกต่างกันด้วยลักษณะงานและคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งในอาชีพนั้น โดยให้ข้าราชการในสายอาชีพนั้นมีโอกาสร่วมกัน กำหนดจรรยาบรรณของตนเองมากที่สุดเมื่อกำหนดจรรยาบรรณแล้ว ขั้นตอนที่สำคัญก็คือ การให้การรับรองและประกาศใช้จรรยาบรรณนั้น และเพื่อช่วยให้จรรยาบรรณมีความศักดิ์สิทธิ์ ผู้เขียนเห็นว่า ควรที่จะมีการกำหนดบทลงโทษอย่างใดอย่างหนึ่งทางจิตใจแก่ผู้ที่ฝ่าฝืนจรรยาบรรณ ทั้งนี้เพื่อให้ข้าราชการสังวรณ์ ระมัดระวังความประพฤติของตนเองให้ถูกต้องต่อไป

กลวิธีทั้งสองประการที่นำเสนอานี้ผู้เขียนมีความเชื่อมั่นว่าจะเป็นวิธีการง่าย ๆ ที่ไม่จำเป็นต้องผ่าตัดหรือปฏิรูปกลไกใด ๆ ที่ได้สร้างไว้แล้วในสถาบันราชการ และหากมีการกระทำอย่างจริงจัง กลวิธีนี้จะผลักดันให้การแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการอื่นๆ

สำเร็จผลสะดวกขึ้นที่ละจุด และก็จะช่วยเสริมสร้างให้ข้าราชการทุกคนไม่ว่าจะเป็นนักบริหาร ผู้บังคับบัญชาหรือผู้ใต้บังคับบัญชามีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ ในที่สุด

สรุป จากข้อเสนอทั้งหมดที่กล่าวมา ผู้เขียนใคร่ขอแสดงความเห็นในที่สุดนี้ว่าวิธีการสร้างความซื่อสัตย์ของข้าราชการนั้นมีอยู่มากมาย และได้มีการทำเสนอมาแล้วหลายครั้งหลายหน แต่ผลที่ได้ยังไม่เป็นที่พอใจ บัดนี้จึงน่าจะถึงเวลาที่เราจะลองหันมาให้ความสนใจเรื่อง การพัฒนาทางจิตใจ แทนการพัฒนาทางร่างกายและวัตถุ ดังเช่นคำกล่าวของท่านพุทธทาสที่ว่า “คนจะดีจะชั่วไม่ได้อยู่ที่ร่างกาย แต่อยู่ที่จิตใจ การที่ไปแก้ทางร่างกายทางปากทางท้องอย่างเดียว มันช่วยให้คนดีไม่ได้ เมื่อคนไม่ดีแล้ว สิ่งอื่นๆ ไม่สามารถจะแก้ได้ ต่อได้มีหลักวิชาที่ดี มีระบอบการปกครองที่ดี มีอะไรที่ดี มีเครื่องมือที่ดี แต่ถ้าคนไม่ดีอย่างเดียวแล้วล้มละลายหมด”^๒ ๒

๒* พุทธทาสภิกขุ, การศึกษาชนิดที่นำโลกไปสู่ความวินาศ, เอกสารชุดมองด้านในอันดับที่ ๒๕ ของมูลนิธิเผยแผ่ชีวิต ประเสริฐ ๒๕๑๗

ข้าราชการพึงใช้อำนาจหน้าที่ และทรัพย์สิน
ของทางราชการด้วยความซื่อสัตย์ จะตัด
สินใจ ดำเนินการ ประการใด ก็ต้อง คำนึงถึงผล
ประโยชน์ของรัฐ หรือปวงชนเป็นที่ตั้ง

กรณีตัวอย่าง : ข้าราชการที่มีได้ ปฏิบัติหน้าที่ด้วย ความซื่อสัตย์

ปณิต มีแสง

สัมา สัมานันท์

มาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ บัญญัติไว้ว่า

“ข้าราชการพลเรือน สามัญต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรม

ห้ามมิให้อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยอำนาจหน้าที่ราชการของตน ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมหาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น

การปฏิบัติหรือละเว้นการ ปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มิควรได้ เป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการและเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง”

ตามทฤษฎีทางรัฐศาสตร์ ข้าราชการคือผู้
บริหารและ ดำเนิน กิจการของรัฐ โดยได้อาณัติมอบ

หมายจากปวงชน ดังนั้น ข้าราชการจึงมีหน้าที่
ที่จะต้อง ปฏิบัติให้กิจการ ของรัฐดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และเมื่อมีหน้าที่ก็จำเป็นต้องมีอำนาจเพื่อให้สามารถวินิจฉัยสั่งดำเนินการต่าง ๆ ได้ ยิ่งดำรงตำแหน่งระดับสูง ข้าราชการก็ยังมีอำนาจมาก

นอกจากจะมีอำนาจหน้าที่ดังกล่าว โดยที่
ข้าราชการเป็นผู้ดำเนินกิจการของรัฐ จึงอยู่ในฐานะเป็นผู้ใช้ทรัพย์สินของรัฐด้วย อันได้แก่สถานที่ ยานพาหนะ อุปกรณ์ เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เป็นอาทิ

โดยทั่วไปจึงมีการกำหนดหลักการและขอบเขตไว้ว่า ข้าราชการพึงใช้อำนาจหน้าที่และทรัพย์สินของทางราชการด้วยความซื่อสัตย์ จะตัดสินใจ

ดำเนินการ ประการใดก็ตามต้องคำนึงถึงผลประโยชน์
ของรัฐหรือปวงชนเป็นที่ตั้ง หลักการนี้นำไปสู่การ
กำหนดวินัยของข้าราชการ ซึ่งครอบคลุมถึงสิ่งที่
ข้าราชการควรและไม่ควรประพฤติปฏิบัติ และมีบท
ลงโทษไว้สำหรับผู้ฝ่าฝืนละเมิดด้วย

อย่างไรก็ตาม วินัยเพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอที่จะช่วยให้ข้าราชการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อ
สัตย์สุจริตได้เสมอไป เพราะผู้หวังเอาประโยชน์
จากตำแหน่งหน้าที่ราชการ ย่อมหาทางหลีกเลี่ยง
การกระทำผิดวินัยไปจนได้ จึงจำเป็นต้องมีเรื่องของ
ทัศนคติในการเป็นข้าราชการที่ซื่อสัตย์เข้ามาเสริม
ในจิตใจของข้าราชการด้วย ข้าราชการที่ตระหนัก
ในภาระหน้าที่การดำเนินกิจการของรัฐโดยเป็นตัว
แทนของปวงชนจะต้องเป็นผู้มีมโนธรรมอันแน่วแน่
ไม่คิดหวังเอาประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่ไม่ว่าจะ
โดยตรงหรือโดยทางอ้อม ฉะนั้น วินัยของข้าราชการ
และจิตใจที่ยึดมั่นในจรรยาบรรณแห่งอาชีพราชการ
จึงประกอบกัน ช่วยให้ ได้ข้าราชการที่มีความซื่อ
สัตย์สุจริต

โดยที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพล
เรือนได้บัญญัติถึงวินัยข้าราชการในเรื่องความซื่อ
สัตย์ไว้อย่างกว้าง ๆ บทความนี้จึงขอนำกรณีตัวอย่าง
ของการปฏิบัติราชการที่ไม่ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่มาเสนอ
โดยได้แยกแยะ พฤติกรรมแห่งความไม่ซื่อสัตย์ออก
เป็น ๑๑ ประเภท ดังต่อไปนี้

๑. ไม่รักษาความลับของทางราชการ

๒. ขาดความเอาใจใส่ต่อหน้าที่ ไม่ตั้งใจ
ปฏิบัติหน้าที่ราชการ
๓. ไม่ซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพและต่อหน่วยงาน
๔. ไม่เอื้อเฟื้ออำนวยความสะดวกแก่ประ
ชาชนผู้มาติดต่อราชการ
๕. ประพฤติตนเป็นคนเสเพล เสพของ
มีนเมาจนไม่สามารถครองสติได้ หมก
มุ่นในการพนัน
๖. เบียดบังเวลาราชการไปทำประโยชน์
ส่วนตัว
๗. ใช้ทรัพย์สินของทางราชการและคนของ
ราชการไปในงานส่วนตัว
๘. ใช้อำนาจหน้าที่สั่งการ หรือตัดสินใจซึ่ง
ทำให้ตน หรือพรรคพวกของตนได้รับ
ประโยชน์
๙. รับสินบนเพื่อปฏิบัติหน้าที่เป็นประโยชน์
ต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคล
๑๐. รายงานเท็จ
๑๑. โกงเงินหลวง

๑. ไม่รักษาความลับของทาง ราชการ

กรณีตัวอย่าง

- ก. ข้าราชการกระทรวงการคลังนำความลับ
เกี่ยวกับการที่รัฐบาลจะดำเนินการเพื่อเปลี่ยนแปลง

อัตราภาษีอากรไปเปิดเผยเสียก่อน เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง...ไล่ออก (ม. ๗๐)

ข. ปลัดอำเภอได้ทราบจากการประชุมประสานงานว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจจะไปทำการจับกุมผู้ลักลอบเล่นการพนัน จึงรีบไปบอกให้ผู้ลักลอบเล่นการพนันหลบหนีเสียก่อนที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะเดินทางไปถึง เป็นการเปิดเผยความลับของทางราชการเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง.....ไล่ออก (ม. ๗๐)

ค. เจ้าหน้าที่ในการประชุมอนุกรรมการได้นำมติในการประชุมลับของคณะอนุกรรมการไปเปิดเผยแก่ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ก่อนเสนอคณะกรรมการใหญ่ เป็นกรณีไม่รักษาความลับของทางราชการ แต่ยังไม่เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง...ตัดเงินเดือน ๑๐% ๓ เดือน (ม. ๗๐)

๒. ขาดความเอาใจใส่ต่อหน้าที่ ไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการ

กรณีตัวอย่าง

ก. ผู้ช่วยพยาบาลได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยพยาบาลเด็กผู้ป่วยหญิง และมีหน้าที่ในการทำแผลให้แก่คนไข้ แต่ไม่ยอมทำแผลให้คนไข้ ซึ่งเป็นผิมีะเร็งที่รื้อแล้วหลายวัน และเรียกคนไข้ซึ่งแขนด้วนว่าอีด้วน ทั้งยังมีพฤติกรรมข่มขู่คนไข้ อันเป็นการผิดจรรยาบรรณของวิชาชีพพยาบาล...ให้ออกจากราชการ (ม. ๕๗)

ข. เจ้าพนักงานปกครอง ได้รับการแต่งตั้งให้รับผิดชอบงานแผนกทะเบียน แต่ไม่สนใจปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย มาทำงานสายและกลับก่อนเวลา เสพสุราเมเมาเป็นอาจิส ผู้บังคับบัญชาตักเตือนแล้วก็ได้ปรับปรุงตัว...ให้ออกจากราชการ (ม. ๕๗)

ค. เจ้าพนักงานปกครอง รับผิดชอบงานบัตรประจำตัวประชาชน ปรากฏว่าแบบพิมพ์คำขอมีบัตร บป. ๑ หมด แต่ก็มิได้ขอเบิกจากทางจังหวัดแต่อย่างใด เป็นเหตุให้ราษฎรทำบัตรประจำตัวประชาชนไม่ได้ตามกำหนด...ตัดเงินเดือน ๑๐% มีกำหนด ๓ เดือน (ม. ๖๕)

๓. **ไม่ซื้อสัตว์ต่อวิชาชีพและ
ต่อหน่วยงาน**

กรณีตัวอย่าง

ก. เจ้าหน้าที่ภาษี ไม่กระทำการตรวจคัดแยกพัสดุไปรษณีย์จากต่างประเทศ ซึ่งต้องเสียภาษี ทั้งสิ้นให้เป็นพัสดุที่ได้รับการยกเว้นอากรโดยเจตนา และมีส่วนรู้เห็นเกี่ยวข้องเพื่อให้สิ่งของเหล่านั้นพ้นไปจากด่านศุลกากรเป็นผลให้ผู้นำเข้าไม่ต้องชำระภาษีอากร...ให้ ออก (ม. ๖๗, ม. ๘๖)

ข. นายแพทย์เปิดคลินิกทำแท้งและร่วมกับเจ้าหน้าที่ในหน่วยเล่นการพนันในสถานที่ราชการ และในเวลาราชการ จากการสอบสวนพยานบุคคล แล้วนำเชื่อว่าเปิดคลินิกทำแท้งจริง แต่หาตัวผู้เสียหายมายืนยันไม่ได้...ให้ ออกเพราะมีมลทินมัวหมองในกรณีที่ถูกสอบสวน (ม. ๘๘)

๔. **ไม่เอื้อเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนผู้มาติดต่อราชการ กดขี่ข่มเหงราษฎร**

กรณีตัวอย่าง

ก. กสิกรรมอำเภอ จ้างวานบุคคลอื่นบุกรุกเข้าไปตัดฟันต้นยางพาราที่ราษฎรปลูกไว้ในที่ดินสงวนเลี้ยงสัตว์ ซึ่งได้ยึดถือครอบครองอยู่ โดยอ้างกับราษฎรว่าเป็นที่ดินที่ทางราชการสงวนไว้เพื่อปลูกยางพาราพันธุ์ดีด้วยทุนสงเคราะห์ปลูกยาง ตนเป็นกสิกรรมอำเภอได้รับทุนมา แต่ที่แท้จริงกสิกรรมอำเภอมิเจตนาจะยึดถือครอบครองที่ดินนั้นเป็นประโยชน์ส่วนตัว...ปลดออก (ม. ๗๗)

ข. พยาบาลกล่าววาจาหยาบคายกับพระภิกษุที่มารับการรักษาพยาบาล...ให้ ออก (ม. ๗๗)

ค. เสมียนพนักงานที่ดิน ได้รับคำขอรับ
รองการทำประโยชน์และคำขอขายจากราชกรเจ้า
ของที่ดิน เมื่อรังวัดแล้วไม่ดำเนินการประกาศภายใน
เวลาอันสมควรทั้ง ๆ ที่ผู้ขอติดตามเรื่องหลายครั้ง
จนย้ายไปอยู่ที่อื่นก็ยังไม่เสร็จ ต่อมาจึงได้นำเจ้า
ของที่ดินไปยื่นขอถอนเรื่องเดิม และยื่นคำขอตั้ง
เรื่องราวใหม่ และให้เจ้าหน้าที่ปัจจุบันดำเนินเรื่อง
ให้แล้วเสร็จไป...ลดขั้นเงินเดือน ๑ ขั้น (ม. ๗๗)

๕. ประพฤติตนเป็นคนเสเพล เสเพลของมีนเมาจนไม่สามารถครอง สติได้ หมกมุ่นในการพนัน

กรณีตัวอย่าง

ก. พัฒนาการจังหวัด ชอบดื่มสุราและมี
อาการมีนเมาบ่อยครั้ง และแสดงกริยาวาจาในทาง
ลวนลามผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา เป็นเหตุให้ผู้ใต้บังคับ
บัญชาขาดความเคารพเลื่อมใส...ภาคทัณฑ์ (ม. ๘๑)

ข. ข้าราชการกับเพื่อน ๆ ได้ร่วมกันดื่มสุรา
จนมีนเมา ขณะเดินกลับบ้านเพื่อน ๆ ได้ช่วยกัน
ทำลายถังขยะเทศบาล ดำรวจได้จับดำเนินคดีทาง
อาญารฐานเมาสุราอาละวาด และทำลายทรัพย์สินของ
เทศบาล ศาลพิพากษาปรับ...ภาคทัณฑ์ (ม. ๘๑)

ค. เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน ผู้บังคับบัญชา
ไปราชการท้องที่พบข้าราชการผู้นี้เสเพลมีนเมาจน
ไม่สามารถครองสติได้ จึงได้สั่งให้ไปพบ ณ ที่ทำ
การจังหวัดในวันรุ่งขึ้น ซึ่งก็ได้ไปพบในลักษณะ
มีนเมา เมื่อสั่งให้ชี้แจงก็แสดงท่าทีไม่พอใจ แล้ว

เดินออกจากที่ทำการ...ตัดเงินเดือน ๑๐% มี
กำหนด ๒ เดือน (ม. ๘๑)

ง. เจ้าหน้าที่ภาษี ไม่ตั้งใจปฏิบัติราชการ
และเสเพลมีนเมาในเวลาปฏิบัติราชการ ขาด
ราชการบ่อยครั้งโดยไม่ยื่นใบลา และไม่นั่งทำงาน
ตลอดวันในขณะปฏิบัติราชการ มีอาการมีนเมาจาก
การดื่มสุราอยู่ตลอดเวลา และนั่งหลับในสำนักงาน
...ให้ออก (ม. ๘๘)

จ. พยาบาล ใช้เวลาราชการเล่นการพนัน
และเล่นในสถานที่ราชการโดยไม่ยอมปฏิบัติหน้าที่
ของตนตามปกติ...ตัดเงินเดือน ๑๐% เป็นเวลา
๔ เดือน (ม. ๘๕)

๖. เบียดบังเวลาราชการไปทำ ประโยชน์ส่วนตัว

กรณีตัวอย่าง

ก. นักวิชาการ ได้ลงชื่อทำงานแล้วไม่อยู่
ปฏิบัติราชการตั้งแต่วันที่ ๒๒—๓๐ เมษายน และ
ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม — ๒๗ กันยายน โดยไม่
ชี้แจงเหตุผลให้ผู้บังคับบัญชาทราบแต่อย่างใด...
ไล่ออก (ม. ๗๕)

ข. เจ้าหน้าที่การเงิน ไม่มาปฏิบัติราชการ
และไม่ขออนุญาตผู้บังคับบัญชา ก่อนออกไปทำ
ธุรกิจนอกสำนักงาน ผู้บังคับบัญชาให้ชี้แจงก็ไม่
ยอมชี้แจงตามคำสั่ง...ลดขั้นเงินเดือน ๑ ขั้น
(ม. ๘๕)

ค. เจ้าหน้าที่ภาษี หยุดราชการไปทำธุรกิจส่วนตัว ๒ วัน แล้วยื่นใบลาอีกภายหลัง—ภาคที่ ๓ (ม. ๗๕)

ง. เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ได้หยุดราชการไป ๑๕ วัน เนื่องจากได้รับโทรเลขว่าบุตรซึ่งอยู่ต่างจังหวัดป่วย จึงเดินทางไปเยี่ยมโดยมิได้ขออนุญาตแต่อย่างใด ระหว่างนั้นตนเองป่วยเมื่อหายดีแล้วจึงได้เดินทางกลับมาปฏิบัติราชการตามเดิม—ภาคที่ ๓ (ม. ๗๕)

๗. ใช้ทรัพย์สินของทางราชการ และคนของราชการไปในงานส่วนตัว

กรณีตัวอย่าง

ก. เจ้าหน้าที่พัสดุ เป็นเจ้าหน้าที่ควบคุมดูแลเก็บรักษารถยนต์ และการใช้รถยนต์ของทางราชการ ได้ใช้อำนาจหน้าที่นำรถของทางราชการออกไปนอกสถานที่และนำไปใช้ธุรกิจส่วนตัวโดยไม่ได้รับอนุญาต—ตัดเงินเดือน ๑๐% มีกำหนด ๔ เดือน (ม. ๖๗, ๗๓, ๗๔)

ข. เจ้าหน้าที่สัตวบาล ได้ใช้แรงงานและทรัพย์สินของศูนย์แพรวพันธ์ฯ ไปทำการก่อสร้างบ้านพักส่วนตัว และได้นำโคส่วนตัวเข้าไปเลี้ยงในสถานที่ราชการร่วมกับโคของทางราชการ โดยใช้คนงานของศูนย์ฯ เป็นผู้เลี้ยง ทำการจ้างคนงานโดยไม่ชอบด้วยระเบียบแบบแผนของทางราชการ—ไล่ออก (ม. ๖๗, ๘๑, ๘๖)

๘. ใช้อำนาจหน้าที่ส่งการหรือตัดสินใจซึ่งทำให้ตนหรือพรรคพวกของคนได้รับประโยชน์

กรณีตัวอย่าง

ก. เจ้าหน้าที่ภาษี ได้เรียกประชุมพ่อค้าในท้องที่ความรับผิดชอบของตน ขอความช่วยเหลือให้เสียภาษีอากรแก่รัฐ เมื่อพ่อค้าให้ความร่วมมือแล้วกลับเพทุบายบอกว่า ภาษียังขาดเป้าหมายอีก ๕๐,๐๐๐ บาท ขอให้พ่อค้าช่วยกัน พ่อค้าหลงเชื่อรวบรวมเงินมอบให้ ๕๐,๐๐๐ บาท แต่กลับนำเงินดังกล่าวไปใช้ส่วนตัว และยังเรียกร้องจะเอาอีกโดยอ้างทำนองเดียวกับครั้งแรกว่าภาษียังขาดเป้าหมายอีก แต่คราวนี้พ่อค้าไม่ยอมให้ นอกจากนี้ยังใช้อำนาจหน้าที่ข่มขู่พ่อค้าว่าจะตรวจสอบบัญชี เพื่อให้พ่อค้าเกิดความเกรงกลัวและยังเป็นผู้ที่เรียกร้องเอาผลประโยชน์ต่างๆ อยู่เสมอ—ปลดออก (ม. ๖๗, ๘๑)

ข. เจ้าพนักงานปกครอง เป็นเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการ พปช. (พัฒนาท้องถิ่นและประชาชนในชนบทให้มีความก้าวหน้า) ของอำเภอ ปรากฏว่าเมื่อทางอำเภอได้รับการจัดสรรเงิน—โครงการ พปช. จากองค์การบริหารส่วนจังหวัด ดำเนินการสร้างสะพานข้ามลำน้ำเป็นเงิน ๓๓๗,๐๐๐ บาท โดยแยกเป็นค่าวัสดุ ๒๗๐,๐๐๐ บาท ค่าแรงงาน ๖๖,๑๐๐ บาท ข้าราชการผู้นี้ได้จัดทำแบบแปลนและให้คนรู้จักลงชื่อเป็นผู้เข้าประกวด

ราคาได้ในราคา ๓๓๗,๐๐๐ บาท และให้คนรู้จักอีก
คนหนึ่งเป็นผู้จัดหาแรงงาน และให้บุตรชายเป็นผู้
ควบคุมงาน...ปลดออก (ม. ๖๗, ๖๘, ๘๑)

ค. นายแพทย์ประจำสถานื่อนามัย ได้นำ
ยาส่วนตัวมาจ่ายให้แก่ผู้ป่วยซึ่งมาขอรับการรักษาที่
สถานื่อนามัยเป็นครั้งคราว เนื่องจากคนไข้ที่เคยไป
รับการรักษาที่คลินิกส่วนตัวของตน ได้ขอร้องให้
จ่ายยาชนิดที่เหมือนกับที่เคยจ่ายให้ที่คลินิก แต่ยา
ดังกล่าวไม่มีที่สถานื่อนามัย...ภาคทัณฑ์ (ม. ๖๗)

ง. นายช่างโยธา ได้ขับรถราชการไปเพื่อ
ตรวจเครื่องเจาะระหว่างทางได้แวะรับคนรู้จักพร้อม
ด้วยน้ำตาลทราย ๑๐ กระสอบ เมื่อถึงด่านตรวจถูก
จับข้อหาขนย้ายน้ำตาลโดยไม่มีใบอนุญาต เจ้าของ
น้ำตาลหลบหนีไป ผลทางคดีปรากฏว่าอัยการมีคำสั่ง
เด็ดขาดไม่ฟ้อง...ตัดเงินเดือน ๑๐% มีกำหนด
๓ เดือน (ม. ๖๗)

๘. รับสินบนเพื่อปฏิบัติหน้าที่ เป็นประโยชน์ต่อบุคคล หรือกลุ่ม บุคคล

กรณีตัวอย่าง

ก. เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ มีส่วนพัวพันใน
กรณีหลบหนีของผู้ต้องขัง และมีพฤติการณ์แหวด
ล่อมหน้าเชื่อได้ว่ามีส่วนวางแผนรู้เห็นเป็นใจที่จะพา
ผู้ต้องขังหลบหนีโดยเรียกค่าตอบแทน แต่การสอบ
สวนยังไม่ได้ความเป็นสัจย์ว่ากระทำผิดพอที่จะถูกลง

โทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการได้แต่
ก็ถือได้ว่าเป็นผู้มีมลทินมัวหมองในเรื่องที่ถูกสอบ
ส่วน...ให้ออกจากราชการฐานมัวหมองหรือ
มัวหมอง (ม. ๘๘)

ข. เจ้าพนักงานปกครอง ปลอมแปลงหลัก
ฐานในทะเบียนราษฎร เพื่อออกบัตรประจำตัว
ประชาชนให้แก่คนต่างด้าว เป็นเหตุให้คนต่างด้าว
มีบัตรประจำตัวคนไทย...ไล่ออก (ม. ๖๗, ๘๑)

ค. เจ้าหน้าที่พาณิชย์ ช่วยให้พ่อค้าได้เข้า
มาเป็นผู้ซื้อข้าวสารราคาถูกจากองค์การคลังสินค้าใน
นามของจังหวัดเป็นจำนวนมาก พ่อค้าคนนั้นได้
จำหน่ายข้าวสารส่วนใหญ่เสียที่กรุงเทพฯ โดยได้
รับเงินส่วนแบ่งกำไรเป็นค่าตอบแทน...ไล่ออก
(ม. ๖๗, ๘๑)

๑๐. รายงานเท็จ

กรณีตัวอย่าง

ก. พนักงานป่าไม้ ได้รับมอบหมายให้ไป
ตรวจคัดเลือกไม้เพื่ออนุญาตตัดฟัน ก่อนดำเนินการ
ได้จัดทำบัญชีคัดเลือกไม้และแผนที่แสดงตำแหน่งไม้
เลือกไว้ล่วงหน้า ดำเนินการไม่แล้วเสร็จ ตาม
บัญชีและแผนที่ที่ได้ทำไว้ล่วงหน้านั้น แต่รายงาน
ต่อผู้บังคับบัญชาว่าดำเนินการแล้วเสร็จตามบัญชีและ
แผนที่ดังกล่าว ต่อมาปรากฏว่าได้มีการคัดเลือกไม้
ข้ามเบอร์ ตรวจไม่พบไม้เบอร์เลือก ๓๖ ต้นคัดเลือก
ไม้เต็งต่ำกว่าขนาดจำกัดที่ทางราชการกำหนดไว้ ๖
ต้น ไม่ได้ประทับตราตัด๑,๒๕๕ต้น เป็นการรายงาน

เท็จเป็นเหตุให้เสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรง
.....ไล่ออก (ม. ๗๓)

ข. เจ้าหน้าที่ธุรการ ชี้แจงต่อผู้บังคับบัญชา
เรื่องข้าราชการลักลอบเล่นการพนันไพรมี่ในสถาน
ที่ราชการเป็นเท็จ เพื่อช่วยเหลือให้ผู้อื่นพ้นความ
ผิดทางวินัย...ลดขั้นเงินเดือน ๑ ขั้น (ม. ๗๓)

ค. ช่างโยธา ยื่นใบลาป่วย ๒ วัน ผู้บังคับ
บัญชาให้เจ้าหน้าที่ออกตรวจเยี่ยม ปรากฏว่าไปต่าง
จังหวัดเพื่อหาเงินมาชำระค่าเช่าบ้าน... ภาคทัณฑ์
(ม. ๗๓)

๑๑. โกงเงินหลวง

กรณีตัวอย่าง

ก. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ ขณะปฏิบัติ
หน้าที่เจ้าหน้าที่การเงินได้รับเงินจากสหกรณ์การ
เกษตรฯ ซึ่งได้ส่งชำระหนี้เงินทุนหมุนเวียนช่วย
เหลือเกษตรกรจำนวน ๓๑,๘๒๒.๒๕ บาท แต่มิได้
ส่งคลัง กลับนำเอาไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว เมื่อมี
การตรวจพบจึงได้นำเงินส่งคืนเป็นที่เรียบร้อย.....
ปลดออก (ม. ๖๗)

ข. เจ้าพนักงานปกครอง ได้รับเงินค่าภาษี
บำรุงท้องที่ไว้แล้วไม่นำส่งพนักงานบัญชีเพื่อออก
ใบเสร็จรับเงินและนำเงินลงบัญชี กลับนำไปใช้
ประโยชน์ส่วนตัว...ไล่ออก (ม. ๖๗, ๘๑, ๘๖)

ค. เจ้าหน้าที่สาธารณสุข รับเงินค่ายาจาก
คนไข้แล้วลงในใบเสร็จรับเงินน้อยกว่าที่รับจริง ๑๐
บาท และรับเงินค่ายาจากคนไข้อีกรายหนึ่ง ๓๐ บาท
แล้วไม่ออกใบเสร็จรับเงิน...ไล่ออก (ม. ๖๗)

จากกรณีตัวอย่างข้างต้น เห็นได้ว่าการปฏิบัติ
ราชการโดยไม่ซื่อสัตย์นั้นมีหลายรูปแบบ พฤติ-
กรรมบางประเภทเป็นการฉ้อโกงเอาทรัพย์สินราช-
การเป็นของตนโดยตรง บางประเภทเป็นการใช้
อำนาจหน้าที่วินิจฉัยสั่งการให้ประโยชน์แก่ตนเอง
หรือพวกพ้อง และบางกรณีมิได้เกี่ยวกับการเอา
ทรัพย์สินเงินทองของหลวงเข้าพกเข้าห่อ แต่เป็น

เรื่องความไม่ซื่อสัตย์ที่เนื่องมาจากการประพฤติปฏิบัติอันเป็นการละเมิดวินัย และจรรยาบรรณของผู้ได้รับอาณัติมอบหมายจากปวงชนให้มาดูแลและดำเนินกิจการของรัฐ

การนำกรณีตัวอย่างของความไม่ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่มาเสนอในวารสารข้าราชการฉบับพิเศษเนื่องในโอกาสวันข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๒๔ นี้ ก็โดยหวังว่าจะมีส่วนช่วยเป็นเครื่องชี้ให้เห็นให้ข้าราชการทุกท่านปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยไม่ก้าวพลั้งพลาดไปในทางใดทางหนึ่ง ดังกรณีตัวอย่าง และขอท่านที่มีจิตใจแน่วแน่ในการปฏิบัติราชการเพื่อความเจริญ

รุ่งเรืองของประเทศชาติได้โปรดช่วยกันรณรงค์ส่งเสริมความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการนี้ต่อกันไปด้วย

แหล่งข้อมูล

๑. รายงานการลงโทษข้าราชการกระทำผิดวินัย จากกองวินัย สำนักงาน ก.พ.
๒. คู่มือปฏิบัติงานบุคคลฯ ภาค ๒ จัดพิมพ์โดยสวัสดิการสำนักงาน ก.พ. (พ.ศ. ๒๕๒๓)

อภิปรินทนาการ

จาก

บริษัท แสงทองคำข้าว (๑๙๖๘) จำกัด

คนที่ทำงานไม่ได้ผลดี เนื่องจากไม่ได้รับการพัฒนาทางด้านจิตใจให้เป็นผู้มีจิตใจสูง มีศีลธรรมประจำใจ มีศรัทธาต่อหน้าที่ และถือหน้าที่เป็นเกียรติแห่งชีวิต

การพัฒนา ให้ข้าราชการ มีจริยธรรม

เฉลิม ศรีศตุง

ห้องสมุด
สำนักงาน ก.พ.

บุญบาปดีชั่วนั้น
กฎแห่งกรรมเป็นสิ่งที่
ทำดีแต่เรายัง
สร้างแต่บุญไว้สู้

มีจริง
ควรรู้
เกลียดชัง ตลอดจน
ชั่วร้ายพ่ายหนี

(ท. เลียงพิบูลย์)

พฤษภกาสรอิกกุญชรอันปลดปลง
โททนต์เส่นงคงสำคัญหมายในการมี
นรชาติที่วางวายมลายสิ้นหงอินทรีย์
สถิตหัวแต่ชั่วคือประคับไว้ในโลกา

(กฤษณาสอนน้อง)

คติที่กล่าวมาข้างต้น ล้วนแต่เป็นสิ่งเตือนใจคนให้ทำดี ละเว้นความชั่ว คนดี แม้ตายไปแล้ว คนยังยกย่องสรรเสริญ คตินี้ใช้ได้โดยทั่วไปกับทุกกาลเวลา และเหมาะกับคนทุกคน ไม่ว่าจะเป็นประชาชนเดินดินธรรมดา ข้าราชการผู้บริหารประเทศ ย่อมใช้ได้ทั้งนั้น

ทำไมเราจึงมาเริ่มพูด เริ่มคำนึงถึงเรื่องบาปบุญคุณโทษ อาจเป็นไปได้ว่า ทุกฝ่ายกำลัง

ประสบกับความทุกข์ ความทุกข์นั้นคือ ทุกข์ใจ เพราะแรกทีเดียวนั้น เราต่างหันมามุ่งพัฒนาวัตถุนิยม หรือความเจริญทางด้านโลก ด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ นำมาใช้ในการทำงาน ความสำคัญในเรื่องของจิตใจคนจึงลดน้อยลง ผลที่ปรากฏออกมาคือ งานไม่ได้รับผลดีเท่าที่ควร ทั้ง ๆ ที่ทุ่มเทกำลังทรัพยากรไปมากมาย เพราะเหตุนี้เองจึงเกิดความทุกข์ขึ้น ทุกข์ใจที่ว่านั้นก็คือคนไม่ได้รับการพัฒนา

ทางด้านจิตใจให้เป็นผู้มีจิตใจสูง คือมีศีลธรรม
ประจำใจ มีศรัทธาต่อหน้าที่ และถือน้ำที่เป็น
เกียรติแห่งชีวิต ผู้ปฏิบัติงานขาดหิริและโอตตปะ
คือความละอายแก่ใจในการทำชั่ว และความเกรง
กลัวบาป จึงทำให้การทำงานไม่ได้ผลดี

หันมามองตัวข้าราชการก็ได้รับการวิพากษ์
วิจารณ์ จากสื่อมวลชนและบุคคลโดยทั่วไปว่ายัง
เป็นผู้ที่มีศีลธรรมประจำใจน้อย มีศรัทธาต่อหน้าที่
ไม่มากเท่าที่ควร ขาดความเพียรพยายามมานะอด
ทน หรือที่เรียกว่าทำงานเช้าชามเย็นชาม เมื่อมี
กิจการใด ๆ ก็ปิดไปให้พ้นหน้า ขาดหิริและโอต-
ตปะ ทำอะไรมุ่งแต่ประโยชน์ส่วนตัว ถืออวดตา
เป็นใหญ่ เมื่อเป็นเช่นนี้กิจการใด ๆ หรือเงินทอง
ของรัฐที่มุ่งผลถึง ชาวบ้าน ก็ไม่ถึง กลับอยู่กับ บุคคล
บางกลุ่มบางเหล่า การบริหารงานของรัฐจึงเป็น
ปัญหาอย่างยิ่ง ข้าราชการจำนวนมากผู้มีหิริและ
โอตตปะ และมีสติจึงเห็นว่าเท่าที่เรามุ่งพัฒนา

เฉพาะด้านวัตถุนิยม นั้นไม่เพียงพอต้องพัฒนาด้าน
จิตใจด้วย จึงได้กล่าวขวัญถึงเรื่องนี้กันออกมาก
มาย และพยายามผลักดันให้มีการพัฒนาจิตใจขึ้น
มา เพราะเรื่องของการพัฒนาจิตใจก็คือเรื่องของการ
พัฒนาจริยธรรมนั่นเอง

วัตถุประสงค์ในการเสนอเรื่องนี้ก็เพื่อจะชี้
ให้เห็นถึงแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมของข้า-
ราชการ และชี้ให้เห็นถึงบุคคลและสิ่งแวดล้อม
ที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาจริยธรรม

สำหรับคำว่า “พัฒนา” นั้นมีความหมาย
มากมาย เช่น การฝึกอบรม การสอนแนะ การ
มอบหมายงานให้ปฏิบัติ การให้เข้าประชุมในเรื่องที่
เกี่ยวข้อง การพาไปสังเกตการณ์ การจัดหาเอกสาร
ให้อ่าน การจัดให้มีคู่มือปฏิบัติ ฯลฯ เป็นต้น

ดังนั้นในการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการ
จึงมีวิธีการอยู่หลายวิธีด้วยกัน อาจจะใช้วิธีการ
ดังกล่าวข้างต้นก็ได้ หรืออาจจะใช้วิธีการอื่น ๆ ซึ่ง
เห็นว่าเหมาะสมก็แล้วแต่

วิธีการพัฒนาจริยธรรม

ก่อนที่จะกล่าวถึง วิธีการ พัฒนา จริยธรรม ของข้าราชการนั้น ใคร่ขอทำความเข้าใจก่อนว่า ที่จะเสนอแนะวิธีการพัฒนาจริยธรรมนั้นมิได้หมายความว่าข้าราชการนั้นไม่มีจริยธรรม แต่เป็นเพียงต้องการจะเน้นเรื่องจริยธรรม ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญ เรื่องหนึ่ง ให้ข้าราชการผู้ปฏิบัติงานได้ตระหนักถึงความสำคัญของจริยธรรม เพราะข้าราชการส่วนใหญ่อาจจะเป็นผู้มีจริยธรรมดีอยู่แล้ว

การเสนอแนะ ใน ด้าน วิธีการ พัฒนา จริยธรรมนั้น ความจริงแล้วการจะเสนอแนะในการแก้ปัญหาใด ๆ นั้น ควรจะขึ้นอยู่กับปัญหาและสาเหตุที่จริงของปัญหานั้นๆ อย่างไรก็ตามในเรื่องจริยธรรม ยังไม่ได้มีผู้ทรงคุณวุฒิท่านใดได้ศึกษาว่าข้าราชการมีปัญหาในด้านจริยธรรมอย่างไร หรือไม่มีผู้ทรงคุณวุฒิใดได้ ศึกษา ถึง สาเหตุของ การขาดจริยธรรมของข้าราชการ การแก้ปัญหาจึงขึ้นอยู่กับสมมุติฐานที่ว่า ข้าราชการบางส่วนยังมีจริยธรรมไม่ดีเท่าที่ควร

สำหรับวิธีการในการพัฒนาจริยธรรมนั้น อาจจะมีทางกระทำดังต่อไปนี้

ก. การฝึกอบรม/สัมมนาเรื่องจริยธรรม การให้การฝึกอบรมนั้น โดยทั่วไปเพื่อเป็นการให้ผู้เข้ารับราชการฝึกอบรมได้รับความรู้ ทักษะ และเปลี่ยนแปลงทัศนคติ อันจะส่งผลไปถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่อไป เรื่องการฝึกอบรม/

สัมมนาเรื่องจริยธรรมนั้นเป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ จึงเป็นเรื่องยากต่อการพัฒนา ในการฝึกอบรมเรื่องจริยธรรมนั้น อาจจะใช้ หัวข้อว่า “จริยธรรมสำหรับข้าราชการ” หรืออาจหลีกเลี่ยงการใช้คำว่า “จริยธรรม” ก็อาจใช้หัวข้อว่า “การบริหารจิตใจ” หรือหัวข้ออื่น ๆ ทำนองเดียวกันนี้ ตามความเหมาะสมกับระดับของผู้เข้ารับการฝึกอบรม/สัมมนา ในเรื่องของการฝึกอบรมด้านจริยธรรมนั้นควรจะเริ่มดำเนินการในหลักสูตร

๑. การปฐมนิเทศข้าราชการ เริ่มปลูกฝังเรื่อง จริยธรรม ตั้งแต่ ข้าราชการ เข้า มา รับราชการใหม่ๆ ควรบรรจุวิชาเกี่ยวกับจริยธรรมไว้ในหลักสูตรนี้ด้วย

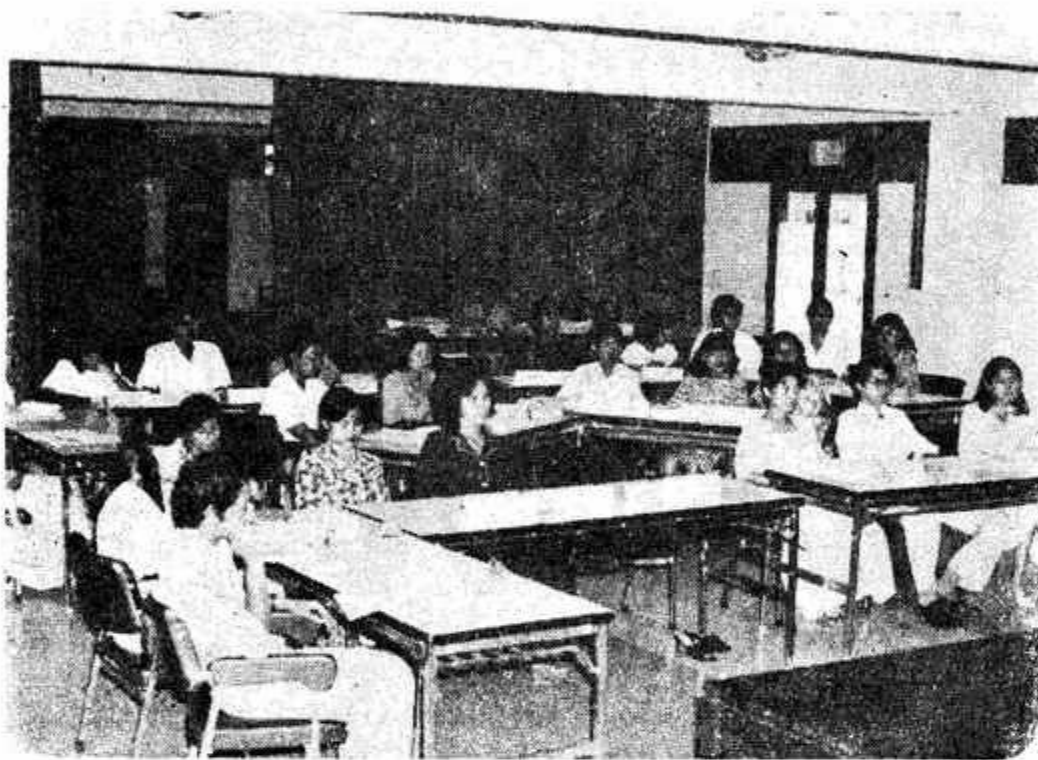
๒. หลักสูตร การฝึกอบรม/สัมมนา ต่างๆ หลักสูตรการฝึกอบรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรด้านการบริหาร หรือหลักสูตรการฝึกอบรม/สัมมนาต่างๆ ที่หน่วยงานจัดขึ้น ควรจะได้มีวิชาเรื่องจริยธรรมในการปฏิบัติราชการไว้ด้วย

อย่างไรก็ตามการ บรรจุหัวข้อวิชา เข้าไว้ในหลักสูตรนั้นมิใช่เรื่องยาก แต่เทคนิคการฝึกอบรมนั้นสำคัญมาก เพราะเรื่องจริยธรรมนั้นมิใช่เพียงบอกว่าการจะเป็นข้าราชการที่มีจริยธรรม ควรจะ ทำอย่างไร แต่เทคนิคการฝึกอบรมควรจะทำให้เขาได้เกิดความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งหรือเข้าถึง (INSIGHT) ในเรื่องนั้นอย่างแท้จริง เทคนิคที่ว่านี้อาจจะเป็นไป ในรูปของการยกกรณี ศึกษา มา ให้ได้

แลกเปลี่ยนความเห็น หรืออาจจะให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม/สัมมนาได้กระทำกิจกรรมร่วมกัน จากกิจกรรมนั้น ๆ จะเป็นทางที่ให้ผู้เข้ารับการสัมมนาได้เกิดความคิดความรู้ความเข้าใจอย่างชัดเจน หรือ

เห็นคุณค่าแล้วจะนำไปปฏิบัติต่อไป

ในเรื่อง การ พัฒนา จริยธรรม โดย การ ฝึก อบรม นั้น ได้ มี หลาย ส่วน ราชการ ได้ กระทำ บ้าง แล้ว จึง ใคร่ เสนอ มา เพื่อ ให้ ได้ พิจารณา ๒ หลัก สุดร คือ

“หลัก สุดร การ สัมมนา นัก บริหาร งาน สาธารณ สุธ ระดั บ อ่า เภอ ใน รูป แบบ พุ ทธ ธรรม ประยุก ต์”

หลัก สุดร นี้ จัด ขึ้น โดย กรม อณาม ยั ซึ่ง มี นาย แพทย์ ชิน โอสถ หัส บำ เรอ เป็น ผู้ รับ ผิด ชอบ โคร ง การ โคร ง การ นี้ ดำ เนิน ไป โดย ใช้ แนว ทาง ของ การ พิจารณา บัญ หา การ วิเคราะห์ หา ทาง แก้ไข ตาม แนว ทาง พระ พุ ทธ ศา สนา

เหตุ ที่ ทาง กรม อณาม ยั จัด การ สัมมนา ครั้ง นี้ ขึ้น มา เพราะ มี บัญ หา เรื่อง ความ ชัด แฉ้ง ใน

ระหว่ าง ผู้ ปฏิ บัง งาน

สา เหตุ ของ บัญ หา มี อยู่ ว่า การ ปฏิ บัง งาน ใน ระดั บ อ่า เภอ นั้น สาธารณ สุข อ่า เภอ (ส่วน ใหญ่ มี ความ รู้ ต่ำ กว่า ระดั บ ปริ ญา ตริ) กับ นาย แพทย์ มี บัญ หา ใน การ ทำงาน ร่วม กัน นาย แพทย์ ก็ ไม่ เชื่อ ใน ศี มี ของ สาธารณ สุข อ่า เภอ ซึ่ง เป็น ฝ่าย บั ง กั้น โร ค ทำให้ การ บริ การ ประชาชน เป็น ไป ไม่ ดี เท่า ที่ ควร

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ ใน การ สัมมนา เพื่อ พัฒ นา การ ทำงาน เป็น ทีม ของ นาย แพทย์ และ สาธารณ สุข อ่า เภอ

หลักสูตรการสัมมนา หลักสูตรการ
 สัมมนามีดังต่อไปนี้ (จากหนังสือรายงานสรุปผล
 การสัมมนานักบริหารสาธารณสุขระดับอำเภอในรูปแบบ
 แบบพุทธธรรมประยุกต์ของกรมอนามัย)

วันจันทร์

- ๐๗.๐๐—๐๘.๐๐ น. — วัชศิลป์ เพื่อสมทาน
 ไร่ตลอดการประชุม
- เจริญพระพุทธรูป
- พิธีทำบุญตักบาตร
- ถวายภัตตาหารเช้าแด่พระ
 ภิกษุสงฆ์ ๘ รูป
- ถวายปัจจัยทัณฑ์ทาน
- อนุโมทนา
- ๐๘.๐๐—๑๐.๐๐ น. — ฟังพระธรรมเทศนา โดย
 ท่าน เจ้าคุณราชสิทธิอาจารย์
 วัด พระ สิงห์ วร มหาวิหาร
 เชียงใหม่
- ๑๐.๐๐—๑๐.๓๐ น. — ทด สอบ ก่อน การ ประ ชุม
 โดย นายแพทย์สมพร
 บุชราทิจ
- ๑๐.๓๐—๑๐.๔๕ น. — พักรับประทานน้ำชา
- ๑๐.๔๕—๑๒.๐๐ น. — มนุษย์พฤติกรรม (มอง
 ตน ๑) โดย ดร. หลุย
 จำปาเทศ

- ๑๓.๐๐—๑๔.๓๐ น. — มนุษย์พฤติกรรม (มอง
 ตน ๒) โดยนายแพทย์
 สมพร บุชราทิจ
- ๑๔.๓๐—๑๔.๔๕ น. — รับประทานน้ำชา
- ๑๔.๔๕—๑๖.๓๐ น. — มนุษย์พฤติกรรม (มอง
 ตน ๒ ต่อ)
- ๑๕.๐๐—๒๑.๐๐ น. — ผีกสมาธิ โดยแพทย์หญิง
 อมรา มลิลลา

วันอังคาร

- ๐๘.๐๐—๐๘.๓๐ น. — สรุปบทวนการประชุมใน
 วันจันทร์
- ๐๘.๓๐—๑๐.๓๐ น. — มนุษย์สัมพันธ์ (วางตน ๑)
 โดยคณะวิทยากร
- ๑๐.๓๐—๑๐.๔๕ น. — พักรับประทานน้ำชา
- ๑๐.๔๕—๑๒.๐๐ น. — มนุษย์สัมพันธ์ (วางตน ๑
 ต่อ)
- ๑๒.๐๐—๑๓.๐๐ น. — พักรับประทานอาหาร กลาง
 วัน
- ๑๓.๐๐—๑๔.๓๐ น. — มนุษย์สัมพันธ์ (วางตน ๒)
 โดยคณะวิทยากร
- ๑๔.๓๐—๑๔.๔๕ น. — รับประทานน้ำชา
- ๑๔.๔๕—๑๖.๓๐ น. — อภิปรายทั่วไป
- ๑๕.๐๐—๒๑.๐๐ น. — ผีกสมาธิ โดยแพทย์หญิง
 อมรา มลิลลา

วันพุธ

- ๐๘.๐๐-๐๘.๓๐ น. — ออกเดินทางไปวัดอุโมง
๐๘.๓๐-๑๐.๓๐ น. — ปัญหาและสาเหตุของปัญหา
โดย นายแพทย์ประยูร คง
วิเชียรวัฒน์ นายแพทย์
จำรูญ มีชนอน
๑๐.๓๐-๑๐.๔๕ น. — พักรับประทานน้ำชา
๑๐.๔๕-๑๒.๐๐ น. — ปัญหาและสาเหตุของปัญหา
(ต่อ)
๑๓.๐๐-๑๔.๓๐ น. — อภิปรายทั่วไป
๑๔.๓๐-๑๔.๔๕ น. — พักรับประทานน้ำชา
๑๔.๔๕-๑๖.๐๐ น. — อภิปรายทั่วไป (ต่อ)
๑๙.๐๐-๒๑.๐๐ น. — ฝึกสมาธิ โดย แพทย์หญิง
อมรา มลิลิต

วันพฤหัสบดี

- ๐๘.๐๐-๑๐.๓๐ น. — วิธีการแก้ปัญหา (โดยหลัก
การบริหารงาน) โดยนาย
แพทย์ดำรง บุญยสิน
๑๐.๓๐-๑๐.๔๕ น. — พักรับประทานน้ำชา
๑๐.๔๕-๑๒.๐๐ น. — วิธีการแก้ปัญหา (การดับ
สาเหตุของปัญหา) โดย
คณะวิทยาการ
๑๓.๐๐-๑๔.๓๐ น. — อภิปรายทั่วไป โดยนาย
แพทย์ชินโอสถ หัสบัวเรือ
ศาสตราจารย์ระวี ภาวิไล
แพทย์หญิงอมรา มลิลิต

- ๑๔.๓๐-๑๔.๔๕ น. — พักรับประทานน้ำชา
๑๔.๔๕-๑๖.๓๐ น. — อภิปรายทั่วไป (ต่อ)
๑๙.๐๐-๒๑.๐๐ น. — ฝึกสมาธิ โดย แพทย์หญิง
อมรา มลิลิต

วันศุกร์

- ๐๘.๐๐-๐๘.๓๐ น. — สนทนายามเช้า
๐๘.๓๐-๐๙.๐๐ น. — ทดสอบหลังการประชุม
โดย นายแพทย์สมพร
บุษราทิจ
๐๙.๐๐-๑๐.๐๐ น. — ปณิธานร่วมกัน
๑๐.๐๐-๑๐.๓๐ น. — รายงานประเมินผล โดย
นายแพทย์สมพร บุษราทิจ
๑๐.๓๐-๑๑.๐๐ น. — พักรับประทานน้ำชา
๑๑.๐๐-๑๑.๓๐ น. — พิธีปิดการประชุม โดย
รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
สาธารณสุข
๑๑.๓๐-๑๒.๐๐ น. — สมาธิภาวนาอำลา
๑๒.๐๐ น. — รับประทานอาหารกลางวัน
ร่วมกัน

การสัมมนาครั้งนี้จัดขึ้นเป็นเวลา ๑ สัปดาห์
ตั้งแต่วันจันทร์ที่ ๒๕ ถึงวันศุกร์ที่ ๒๙ มิถุนายน
๒๕๒๒ ที่โรงแรมรถไฟ เชียงใหม่ ผู้เข้าร่วมสัมมนา
คือ นายแพทย์และสาธารณสุขอำเภอ

การสัมมนาครั้งนี้ เป็น การ สัมมนา โดยใช้
หลักกรรมเข้ามาประยุกต์ หรือที่เรียกว่า “แบบ

พุทธธรรมประยุกต์” ในหลักสูตรนี้ผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกคนไม่ดื่มเครื่องดื่มของเมาหรือแอลกอฮอล์ตลอดการสัมมนา แต่จะใช้เวลาในการสนทนาธรรมและฝึกสมาธิจากการเรียนถาม น.พ. ชินโอสถ ท่านก็บอกว่าทุกคนก็ได้ปฏิบัติตนโดยเคร่งครัดตลอดการสัมมนา ทำให้การสัมมนาเป็นไปด้วยดี

การสัมมนาแบบพุทธธรรมประยุกต์นี้ ได้ใช้หลักธรรมเข้ามาใช้ตลอดเวลา การสัมมนาดังตั้งแต่วันแรกจนวันสุดท้าย โดยในวันแรกก็เริ่มวันที่ ๕ แล้วก็จะสาบาน หรือให้คำสัตย์ต่อหน้าพระว่าจะถือศีลห้าโดยเคร่งครัด เมื่อเข้ามาถึงวิชาการในวันแรกเรื่องมนุษย์พฤติกรรม ให้ทุกคนได้มองตนเองเสียก่อนก็ใช้หลักธรรมที่เรียกว่า “สัปปริสธรรม ๗” คือศรัทธา หิริ โอตตปปะ พาหุสัจจะ วิริยะ สติ และปัญญา

- ศรัทธา** หมายถึง ความเชื่อมั่นเลื่อมใสในหลักศีลธรรม
- หิริ** หมายถึง ความละอายต่อการกระทำชั่ว
- โอตตปปะ** หมายถึง ความเกรงกลัวต่อผลภัยของการกระทำชั่ว
- พาหุสัจจะ** หมายถึง ความรู้ที่ได้เรียนสั่งสมไว้
- วิริยะ** หมายถึง ความเพียรพยายามเพื่อทำความดี ละเว้นความชั่ว

สติ หมายถึง การระลึกรู้ได้อยู่เสมอไม่เผลอตว์

ปัญญา หมายถึง ความเฉลียวฉลาด และหลักธรรม นี้ก็ได้ ใช้ควบคู่ไปกับ เรื่องของพฤติกรรมมนุษย์ (Human Behavior) โดยใช้หลักธรรมดังกล่าวมาวิเคราะห์จิตใจของคน และตอนกลางคืนก็มีการ ฝึกสมาธิ อีก

สำหรับวันที่ ๒ เรื่องมนุษย์สัมพันธ์ (วางตน) คือ เมื่อได้มองตนเองว่า เป็นอย่างไรแล้วก็มาดูตนเองจะวางตนเองอย่างไรจึงจะเหมาะสม ก็ได้ใช้หลักธรรม เช่น สังคหวัตถุ ๔ คือ ทาน ปิยะวาจา อุตถจริยา และสมานัตตตา

- ทาน** การใช้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การเสียสละ แบ่งปัน การช่วยเหลือ ฯลฯ
- ปิยะวาจา** วาจาเป็นที่รัก คือ กล่าวคำสุภาพไพเราะ น่ารัก ชี้แจงแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผลเป็น หลักฐาน ชักจูงในทางที่ดีงาม รู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจอันดี สมานสามัคคีเกิดไมตรี ฯลฯ
- อุตถจริยา** บำเพ็ญประโยชน์ คือ การช่วยเหลือด้วยแรงกาย การชวนช่วยช่วยเหลือในกิจการต่าง ๆ

สมาบัติ ความมีตนเสมอ คือ วางตนเสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอต่อคนทั้งหลาย เสมอในสุขทุกข์ คือ ร่วมสุขร่วมทุกข์ร่วมทุกข์แก้ปัญหาเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน

นอกจากนี้ยังใช้หลักธรรมเช่น **สาราณียกรรม ๖** คือ เมตตา กายกรรม เมตตา จิตกรรม เมตตา มโนกรรม สาราณ โภคิ ศีล สามัญญดา ทิฏฐิ สามัญญดา และใช้ **พรหมวิหาร ๔** คือ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา เป็นต้น

ในวันอื่น ๆ ก็ได้ใช้หลักธรรมมาพิจารณาวิเคราะห์พฤติกรรมของคน และชี้แนะแนวทางแก้ไขข้อบกพร่องตลอดจนการสัมมนา ส่วนกิจกรรมนั้นก็มีการนั่งสมาธิทุกคืน

การประเมินผลการสัมมนา

นับว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้คือ ได้เรียนรู้วิธีการทำงาน ร่วมกันโดยใช้หลัก ธรรมของพุทธศาสนา ทำให้บรรยากาศการทำงานระหว่าง นายแพทย์และสาธารณสุขอำเภอเป็นไปด้วยดี

นับเป็น ความ พยายาม อันควร แก่การ สรรเสริญอย่างยิ่ง ได้ใช้หลักธรรมมาใช้ในการพิจารณาอธิบายและวิเคราะห์ปัญหาการบริหารงาน และชี้ให้เห็นว่าหลักธรรมนั้นเป็น “ของดีหรือสิ่งดี” ที่เรา

ควรจะได้ศึกษาค้นคว้า ทำความเข้าใจ และประยุกต์ใช้กับชีวิตการทำงาน ในปัจจุบันอัน จะเป็นผลให้เราไม่ต้องมานั่งพูดถึงจริยธรรมกันอีกต่อไป

นอกจากหลักสูตรของกรมอนามัยที่มุ่งพัฒนาจริยธรรมข้าราชการแล้ว ก็มีหลักสูตรการสัมมนานักบริหารของสำนักงาน ก.พ.ได้แทรกเรื่อง จริยธรรมไว้ทุกหลักสูตร แต่ที่ใครจะกล่าวถึงหลักสูตรที่มีเรื่องจริยธรรมบรรจุอยู่ และมีกิจกรรมเกี่ยวกับจริยธรรมอยู่ด้วยคือ

หลักสูตร การ สัมมนา นักบริหาร ระดับสูง : การบริหารงานโดยมุ่งผลถึงประชาชน วัตถุประสงค์ของการสัมมนา

๑. เพื่อให้ นักบริหารระดับสูงของส่วนราชการต่าง ๆ ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของนักบริหารที่จำเป็นต่อการ บริหารให้มี ประ สทธิผล ในการพัฒนา ประเทศ และให้บริการของรัฐบาลมีผลถึงประชาชนส่วนใหญ่ ได้อย่างแท้จริง

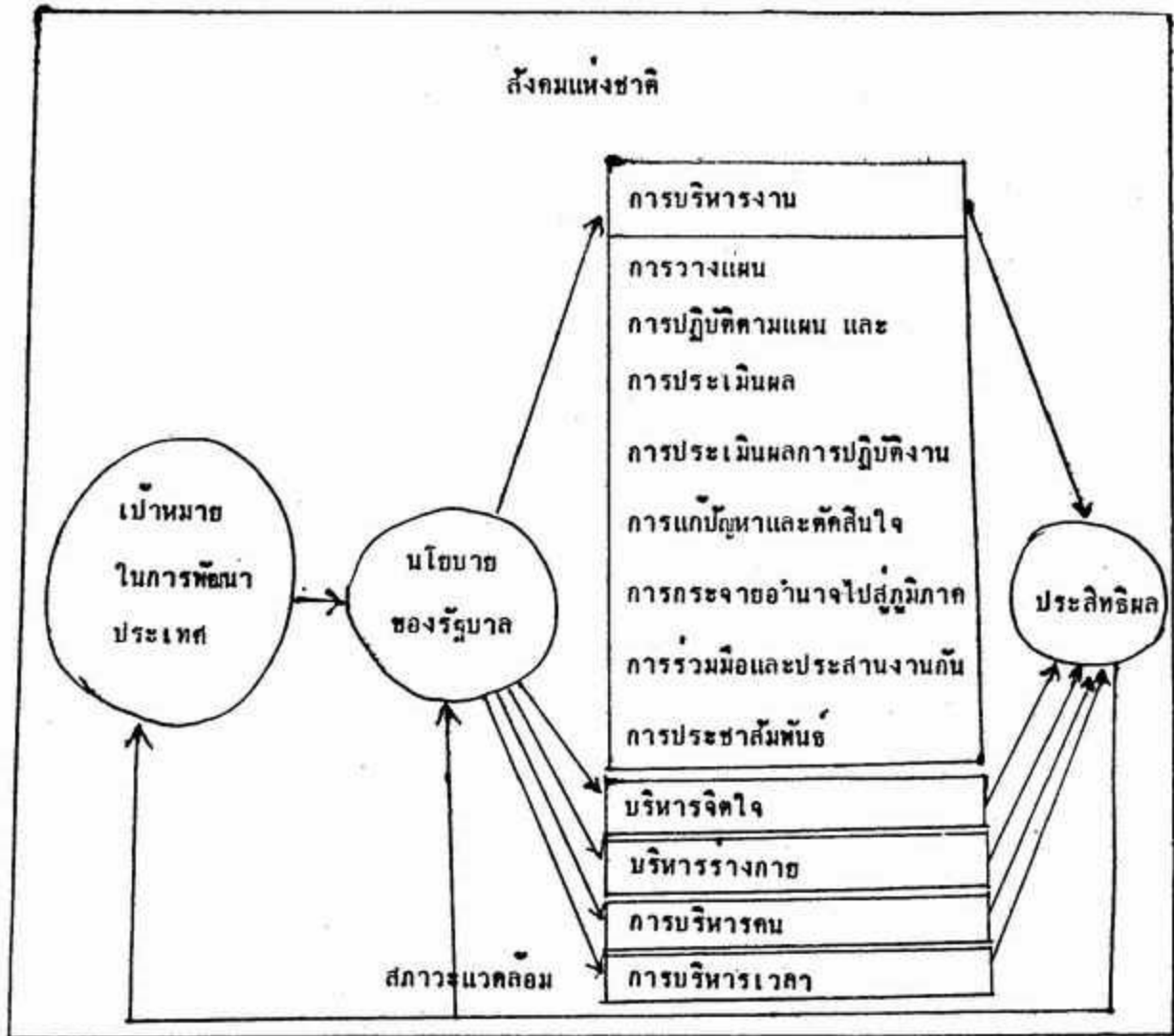
๒. เพื่อให้ นัก บริหาร ระดับ สูงได้ ร่วมกัน ศึกษาวิเคราะห์ และแลกเปลี่ยนความเห็นในเรื่องวิธีการกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ และปัญหาสำคัญ ๆ ที่เป็นอุปสรรคในการบริหารงาน เพื่อสนองนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาล

๓. เพื่อให้ นัก บริหาร ระดับสูงได้ ร่วม กัน ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาการบริหารที่เป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จในการบริหารงาน ในการสนอง

นโยบายของรัฐบาล รวมตลอดถึงเทคนิควิธีการบริหารที่สำคัญ ๆ ที่จะช่วยให้การบริหาร ของหน่วยงานและของรัฐบาล โดยส่วนรวมมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากขึ้น

หลักสูตรการสัมมนานักบริหารระดับสูง

หลักสูตรการ สัมมนาได้จัดให้ สอดคล้องกับปัญหา โดยมุ่งให้การบริการของรัฐถึงมือประชาชนอย่างแท้จริง (โปรดพิจารณาแผนภูมิ)

จากแผนภูมิดังกล่าว สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. จึงได้จัดการสัมมนานักบริหารระดับสูง เรื่อง "การบริหารงานโดยมุ่งผลต่อประชาชน" ขึ้น โดยมีหลักสูตรประกอบด้วยส่วนสำคัญๆ ดังต่อไปนี้

- สภาวะแวดล้อม ที่มีผลกระทบต่อการบริหารและการพัฒนาประเทศ
- นโยบาย การกำหนดนโยบาย และนโยบายรัฐบาล
- เทคนิคการบริหารงาน (ที่สำคัญๆ)

- การบริหารคน
- การบริหารเวลา
- การบริหารจิตใจ (จริยธรรม)
- การบริหารร่างกาย
- การ ศึกษา สภาพ ชีวิต และความ เป็นอยู่ ของประชาชนในชนบท ซึ่งเป็นผู้รับ บริการจากรัฐบาล

ระยะเวลา ในการสัมมนา ๔ วัน เต็มวัน เป็นแบบไป—กลับ ๒ วัน และแบบกินอยู่ประจำ ๗ วัน ในระหว่างวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ — ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔

ผู้เข้าร่วมสัมมนา เป็นข้าราชการระดับ รองอธิบดีและรองผู้ว่าราชการจังหวัด จำนวน ๒๒ ท่าน

ในการสัมมนาครั้งนี้ในด้านบริหารจิตใจนั้น ท่านเลขาธิการ ก.พ. (นายประวิณ ณ นคร) เป็นผู้ ควบคุมทั้งแนวทางการให้ความคิดและกิจกรรมเสริม การพัฒนา การบริหารจิตใจ โดยร่วมมือกับนาย แพทย์ชินโอสธ หัศบำเรอ และศาสตราจารย์ระวี ภาวิไล และการสัมมนาครั้งนี้มุ่งให้เกิดผลในทาง ปฏิบัติในด้านบริหารจิตใจจริง ๆ จึงได้ขอร้องมิให้ ผู้เข้าร่วมสัมมนาดื่มเครื่องดื่มของเมา และเที่ยว กลางคืน ซึ่งผู้เข้าสัมมนาทุกท่านได้ถือปฏิบัติโดย เคร่งครัด

ใน การให้ ความคิด เกี่ยว กับเรื่องจริยธรรม (ซึ่งท่านเลขาธิการ ได้เปลี่ยนชื่อเป็น การบริหาร ๘๔

จิตใจ เพื่อให้เหมาะกับนักบริหารระดับสูง แต่โดย เนื้อแท้แล้วก็คือเรื่องจริยธรรมนั่นเอง) นั้น ท่าน เลขาธิการ ก.พ. และนายแพทย์ชินโอสธ หัศบำเรอ ได้บรรยายให้ แนวคิด เกี่ยวกับ การบริหารจิตใจเป็น เบื้องต้นก่อนเพื่อให้ผู้บริหารได้เห็นความสำคัญ สำหรับกิจกรรมด้านบริหารจิตใจนั้น มีดังนี้

๑. **การรับศีลและเสวยพระ** ได้จัดให้ นักบริหารได้รับศีลห้าและเสวยพระ ใน วันที่ ๒ ของการสัมมนา
๒. **นำอาหารไปถวายพระ** ในขณะ ที่ ไป สัมมนาอยู่ที่เขื่อนศรีนครินทร์ นั้น ทุกเช้าเวลาประมาณ ๖.๓๐ น. นัก บริหารจะนำอาหารไปถวายพระทุกวัน
๓. **การทำสมาธิ** นักบริหารจะนั่งสมาธิ ภายหลังจาก นำอาหาร ไปถวาย พระใน ตอนเช้า ทุกวัน และในเวลากลางคืน ทุกคืนประมาณ ๒-๑ ชั่วโมง โดยมี นายแพทย์ชินโอสธ หัศบำเรอ เป็น ผู้ให้คำแนะนำใน การนั่งสมาธิกิจกรรม ด้านการบริหารจิตใจดังกล่าวได้รับความ สนใจ จาก นัก บริหาร ระดับสูง เป็นอัน มาก ดังจะเห็นได้จาก การประเมิน ผลการสัมมนา หลังจาก เสร็จ การ สัมมนาว่า นักบริหารจำนวน ๘๕.๔๕% เห็นด้วย และเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีในการ จัดให้มีการบริหารจิตใจ ๙๐.๙๑% เห็น

ด้วย และเห็นว่าเป็นสิ่งดีในการห้ามดื่มสุรา และเที่ยวกลางคืน และนักบริหาร ๑๐๐% เห็นว่าได้ผลทางด้านจิตใจ นอกจากนี้ผู้บริหารร้อยละ ๑๐๐ เห็นว่าจะทำเอาวิธีการทำสมาธิไปใช้ ไปปฏิบัติ ๕๐% ว่าจะงดดื่มสุรา และ ๔๐% จะเลิกเที่ยวสถานเริงรมย์และเที่ยวกลางคืน

นอกจากนี้ นักบริหาร ระดับรองอธิบดี และรองผู้ว่าราชการจังหวัด ยังเห็นว่าควรจะได้จัดการสัมมนาเช่นนี้ให้กับข้าราชการระดับสูงอื่น ๆ อีก

จึงเห็นได้ว่าเป็นบันไดอีกขั้นหนึ่งในความพยายามที่จะพัฒนาจริยธรรมข้าราชการ

ข. บทบาทผู้บังคับบัญชาในการพัฒนา

จริยธรรม การพัฒนาจริยธรรมนั้นผู้บังคับบัญชาเป็นผู้มีบทบาทอย่างมากและตลอดเวลา เพราะผู้บังคับบัญชา เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิด กับผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชายังต้องเป็นผู้มีจิตใจสูง คือ มีศีลธรรมประจำใจ มีศรัทธาต่อหน้าที่ ถือหน้าที่เป็นเกียรติแห่งชีวิต และประพฤติตนเป็นตัวอย่างหรือแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชาอย่าเป็นคนทำนอง “แม่ปู่สอนให้ลูกปู่เดินตรง ๆ” หรือทำนองที่ว่า “จงทำตามที่ข้าพเจ้าพูด แต่อย่าทำตามที่ข้าพเจ้าทำ” ถ้าผู้บังคับบัญชาเป็นคนดีตามลักษณะที่กล่าวข้างต้น ผู้ใต้บังคับบัญชาย่อมจะปฏิบัติตาม เพราะผู้ใต้บังคับบัญชาหากเห็นตัวอย่างที่ดีเขาก็จะ

เลียนแบบ นอกจากนี้ผู้บังคับบัญชายังจะต้องคอยแนะนำตักเตือนในสิ่งที่ตรงตาม คอยช่วยแก้ไขเมื่อมีความผิดพลาดเกิดขึ้นทั้งในเรื่องการประพฤติและการปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความหวังดีและปรารถนาดี

ค. ตัวข้าราชการ ตัว ข้าราชการ การ นั้น นอกจากจะได้รับการพัฒนาในด้านจริยธรรมในโครงการฝึกอบรม/สัมมนา และได้รับการพัฒนาจากผู้บังคับบัญชาแล้ว ข้าราชการเองจะต้องเข้าใจว่าการรับราชการ นั้นจุดมุ่งหมายของงานราชการนั้น เพื่อให้บริการประชาชน เพื่อช่วยปฏิบัติงานแทนประชาชน เพื่อช่วยให้ประชาชนได้อยู่ดีกินดีมีความสุข ข้าราชการก็ต้องเป็นผู้มีศีลธรรมประจำใจ มีศรัทธาต่อหน้าที่ ถือหน้าที่เป็นเกียรติแห่งชีวิต ข้าราชการต้องหันมาสำรวจตัวเองว่าตนเอง มีคุณสมบัติในการเป็นข้าราชการที่ดีหรือยัง มีความรู้ความสามารถเหมาะกับงานในหน้าที่หรือยัง หากไม่สามารถจะชี้ได้ว่าตนเอง นั้นมีใจบกพร่องอย่างไร ก็ควรจะให้เพื่อนร่วมงานได้ชี้ให้เห็น (Feedback) หรือให้ผู้บังคับบัญชาได้ชี้ให้เห็นว่า ตัวท่านนั้นยังมีจุดบกพร่องตรงไหน ท่านจงรับฟังเขาและจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป นอกจากนี้ข้าราชการควรจะได้ใช้โอกาส ในวันสำคัญทางศาสนา ได้ไปฟังสนทนาธรรม นำอาหารถวายพระ คุยกับพระในเรื่องธรรมะ ศีลธรรม การทำดีทำชั่ว ท่านก็จะได้เกิดแนวความคิดในเรื่องนี้ หรืออาจจะลงไปฝึกหัดนั่งสมาธิกับวัดที่อยู่ใกล้เคียงกับบ้าน สำหรับ

ผู้นับถือศาสนาอื่น ๆ ส่วนใหญ่มักไปโบสถ์อยู่เสมอ
ข้าราชการที่เป็นพุทธศาสนิกชนควรจะปฏิบัติด้วย

นอกจากนี้ การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
ในวันหยุดนั้น ควรจะใช้เวลาในการไปสนทนาธรรม
กับพระภิกษุสงฆ์ดีกว่าที่จะไปสู้อยามมุข เช่น ไป
สนามม้าเพื่อเล่นม้าในวันหยุด การไปวัดยังจะได้คติ
ธรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติอีกด้วย

ง. สภาพแวดล้อม การพัฒนาจริยธรรม
จะได้ผลดี ถ้าสิ่งแวดล้อมนั้นเอื้ออำนวย จะเห็นได้
ว่าสิ่งแวดล้อมในหน่วยงานเช่น คนผู้ปฏิบัติงาน วิธี
การปฏิบัติงาน ระเบียบปฏิบัติ เป็นต้น มีผลต่อการ
พัฒนาจริยธรรมมาก เพราะหากสิ่งแวดล้อมดังกล่าว
เช่นคนผู้ปฏิบัติงานตั้งใจปฏิบัติงาน มีศีลธรรมประ-
จําใจ มีศรัทธาต่อหน้าที่ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม
มีวิธีการปฏิบัติงานที่เหมาะสม เป็นระบบไม่ล่าช้า
ทุกคนปฏิบัติตามระเบียบ การปฏิบัติงานย่อมเป็น
ไปด้วยดี ทำงานได้ผลดี บรรลุเป้าหมายที่วางไว้
แต่ถ้ามีคนมุ่ง ประโยชน์ ส่วนตน สร้างระเบียบให้ยุ่ง
ยาก เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตน และพวก
พ้องแล้ว อย่าได้ไปหวังหรือพูดถึงเรื่องจริยธรรม
กันเลย เคยมีเพื่อนมาเล่าให้ฟังว่า บุคคลผู้ปฏิบัติ
งานกลุ่มหนึ่งถือว่า

ยศ.....ต้องมีรถโฟล์คหนึ่ง

ยศ.....ต้องมีรถ B.M.W. หนึ่ง

ยศ.....ต้องมีรถ VOLVO หนึ่ง

ฯลฯ

อย่างนี้เป็นเรื่องไม่ถูก เป็นการสร้างค่านิยม
ที่ผิด ๆ และก่อให้เกิดทุจริต คอร์รัปชันในการปฏิบัติ
งาน เพราะการจะได้รถอะไรหนึ่ง ขึ้นอยู่กับว่าท่าน
มีเงินซื้อหรือเปล่า เงินเดือนของท่านจะซื้อรถได้
ไหม ถ้าเงินเดือนแทบไม่พอกินอยู่แล้ว แต่กลับมี
รถนั้นก็สันนิษฐานได้ ๒ อย่างคือ พ่อแม่ซื้อให้หรือ
ไม่ก็ทุจริตคอร์รัปชัน

ฉะนั้น ในเรื่องสิ่งแวดล้อมนั้น ท่านผู้รับผิดชอบ
ชอบในหน่วยงานควรจะต้องแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้
บุคคลในหน่วยงานมีศีลธรรมประจําใจ มีศรัทธา
ต่อหน้าที่ ถึงงานที่ทําเป็นเกียรติไม่วางระเบียบ
เพื่อหาประโยชน์ให้แก่ตนและพวกพ้อง

เรื่องการพัฒนาจริยธรรม ข้าราชการดังที่ได้
กล่าวมาแล้ว ก็เป็นเพียงบางส่วนเท่านั้น และก็มี
วิธีการพัฒนาจริยธรรมอีกมากมาย ซึ่งไม่ได้กล่าว
ในที่นี้ ที่กล่าวมาทั้งหมดเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์
และเกี่ยวข้องกับข้าราชการโดยตรง และจะเป็นวิธี
การที่อาจได้ผลเร็วกว่าวิธีอื่น ๑๖

ปัญหาที่ข้าราชการหย่อนสมรรถภาพ ไม่ซื่อตรง กดขี่ ข่มเหงประชาชน เนื่องจากข้าราชการขาดจริยธรรม

ชมรมส่งเสริม สมรรถภาพจิต สำนักงาน ก.พ.

พัชรา บุญยรัตน์เสวี

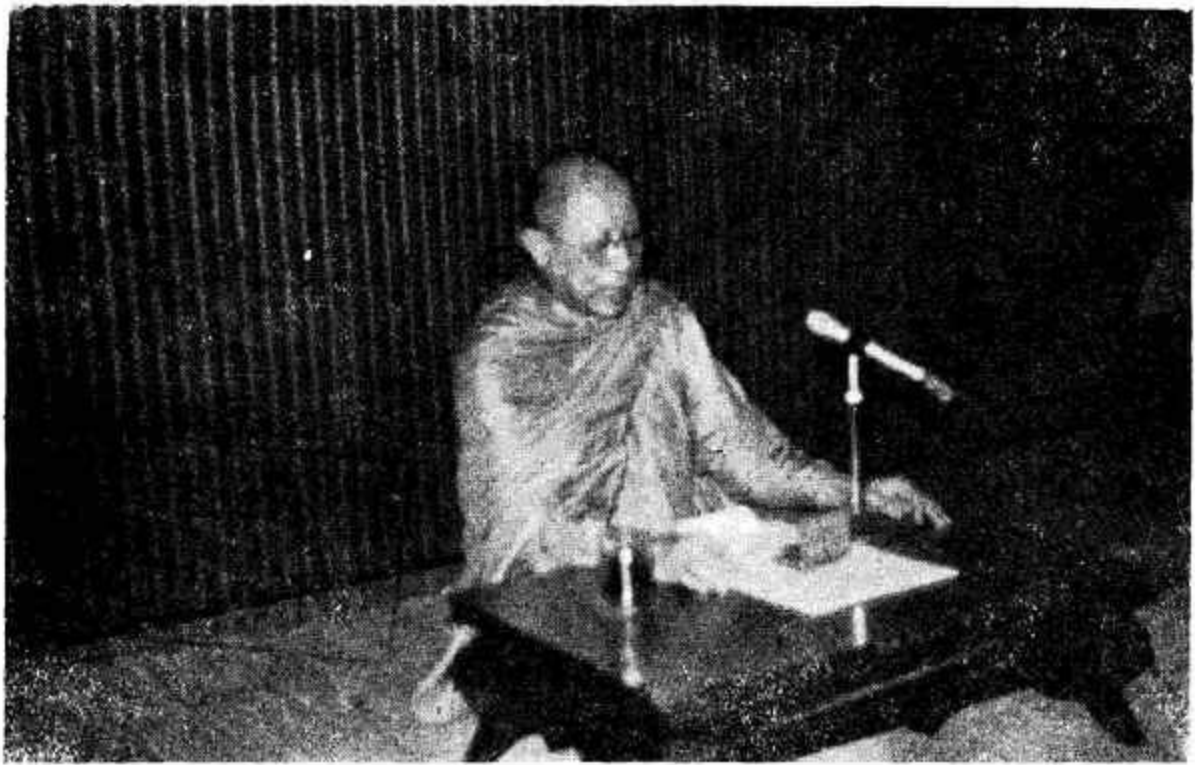
ต้องส่ง
สำนักงาน ก.พ.

ที่มาและสภาพปัญหา

ปัจจุบันมีปัญหาสำคัญ ๆ ที่เกิดขึ้นในราชการพลเรือนหลายประการ เช่น ข้าราชการบางส่วนหย่อนสมรรถภาพ ไม่ซื่อตรง กดขี่ข่มเหงประชาชน เป็นต้น ส่วนใหญ่ปัญหาเหล่านี้เกิดจากข้าราชการ

ขาดจริยธรรม ซึ่งหากปล่อยให้ปัญหานี้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ก็จะเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ประเทศชาติเป็นส่วนรวม การแก้ปัญหานี้โดยการเพิ่มเงินเดือนหรือค่าตอบแทนต่างๆ ก็ได้ หรือการแก้ไขปรับปรุงระบบการปฏิบัติงาน กฎข้อบังคับต่างๆ ก็ได้

หรือการปราบปรามผู้กระทำผิดก็ดี ก็เป็นการแก้
ปัญหาทางหนึ่งซึ่งเท่าที่ผ่านมาก็ไม่อาจแก้ปัญหาที่
กล่าวได้เท่าที่ควร เพราะมิได้เป็นการแก้ปัญหา
ระยะยาวที่ตัวข้าราชการโดยตรง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องหาทางแก้ที่จิตใจของข้าราชการอีกทางหนึ่ง โดย
การเสริมสร้างจริยธรรม แก่ข้าราชการพลเรือน
ประกอบไปด้วย เพื่อให้ข้าราชการมีสิ่งยึดเหนี่ยวที่
ดีที่ถูกที่ควรในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ได้ผล
อย่างสมบูรณ์ และให้ได้หลักยึดเหนี่ยวที่ดีในการ
ดำรงชีวิต

จริยธรรมในที่นี้ หมายถึง สิ่งที่ควร ประพฤติ
หรือสิ่งที่ควรคิด ควรทำ ควรพูด ต่างกับศีลซึ่ง
หมายถึงสิ่งที่ต้องปฏิบัติ

“ศีล” สำหรับข้าราชการพลเรือนนั้น เปรียบ

ได้กับ “วินัย” คือข้อบังคับที่กำหนดให้ข้าราชการ
พลเรือนปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติ แต่ “จริย-
ธรรม” ก็คงมีความหมายเหมือนกับที่กล่าวไว้ข้างต้น
คือสิ่งที่ข้าราชการพลเรือนควรประพฤติปฏิบัติ โดย
เฉพาะในเรื่องความซื่อสัตย์ ความมีเมตตา ไม่กดขี่
ข่มเหง เบียดเบียนราษฎร เป็นต้น และการ
ดำเนินการเพื่อให้ข้าราชการพลเรือนมีจริยธรรมนั้น
จะเป็นผลให้ข้าราชการมีวินัยโดยสมัครใจ และจะ
ไม่กระทำความผิดใดๆ ไม่ว่าจะป็นต่อหน้าหรือ
ลับหลังผู้อื่นก็ตาม และจะเป็นผลให้ราษฎรมีจริย-
ธรรมดีขึ้นด้วย โดยมี สมมุติฐานว่าข้าราชการ
พลเรือนบางกลุ่มนั้นมีสภาพคล้ายผู้นำของราษฎร
ถ้าผู้นำมีจริยธรรม ราษฎรก็จะทำตามและสนับสนุน
รวมทั้งจะมีความศรัทธาในรัฐบาล ในการปกครอง
ระบอบประชาธิปไตยอีกด้วย

การจะรณรงค์ส่งเสริมให้ข้าราชการพลเรือน มีจริยธรรมนั้น ในทางปฏิบัติมีปัญหาสำคัญประการหนึ่ง คือ การขาดรูปแบบและวิธีการส่งเสริมที่เหมาะสม สำนักงาน ก.พ. ในฐานะองค์การกลาง การบริหารงานบุคคล จึงได้ริเริ่มจัดตั้งชมรมส่งเสริม สมรรถภาพจิตชั้น โดยมีกรรมการผู้ก่อตั้งชมรม จำนวน ๑๑ คน เป็นผู้พิจารณาวางหลักการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อทดลองส่งเสริมจริยธรรมข้าราชการของสำนักงานตามแนวทางที่กำหนด รวมทั้งเพื่อศึกษาและกำหนดรูปแบบที่เหมาะสมที่จะเผยแพร่ และส่งเสริมให้ส่วนราชการต่าง ๆ นำไปปฏิบัติต่อไป

วัตถุประสงค์ของชมรม ฯ

ในการดำเนินการชมรมส่งเสริมสมรรถภาพจิต มีวัตถุประสงค์ไว้ ๔ ประการ ดังนี้

๑. เพื่อพัฒนาสมรรถภาพจิต ของสมาชิกชมรมให้สามารถแก้ปัญหาเรื่องงานและชีวิตได้
๒. เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกชมรมเห็นคุณค่าของธรรมะหรือศาสนา และนำมาใช้เป็นหลักในการทำงานและการดำรงชีวิต
๓. เพื่อประสานงานและให้ความร่วมมือกับชมรมของหน่วยงานอื่นที่มีวัตถุประสงค์อันเดียวกัน
๔. เพื่อส่งเสริมงานด้านเจ้าหน้าที่สัมพันธ์ ในสำนักงาน ก.พ.

การจัดกิจกรรมของชมรม ฯ

เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ดังกล่าว
 ในขั้นตอนทางชมรมส่งเสริมสมรรถภาพจิตได้กำหนด
 กิจกรรมต่าง ๆ ไว้รุ่นละ ๖ เดือน โดยกำหนด
 กิจกรรมไว้ ๓ ส่วน ส่วนแรก ๒๐ นาที เป็นการ
 แนะนำการปรับปรุงสมรรถภาพจิต ในหัวข้อต่าง ๆ
 โดยวิทยากรผู้มีประสบการณ์ เช่น การฝึกความจำ

ความฉลาด การฝึกปัญญา เป็นต้น หัวข้อที่วิทยากร
 บรรยายนี้ จะเลือกหัวข้อทั้งทางโลกและทางธรรม
 ผสมกันไป ส่วนที่สอง ๑๐ นาที เป็นการฝึกความ
 สงบทางจิตหรือฝึกสมาธิ ส่วนที่สามเป็นส่วนเกิน
 หมายความว่า เป็นส่วนสำหรับสมาชิกที่สมัครใจอยู่
 ต่อเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับวิทยากร หรือ
 อยู่เพื่อทำสมาธิต่อไปก็ได้

รายละเอียดกิจกรรมของชมรมมีดังนี้

กิจกรรมหลัก	วิธีการ
๑. การฝึกจิตให้สงบ ๒. การฝึกปัญญา ๓. การสนทนาธรรม	๑. การแสดงปาฐกถาธรรม/อภิปราย ๒. การฉายภาพยนตร์ สไลด์ หรือเทปที่เกี่ยวข้องกับ ศาสนา และการส่งเสริมสมรรถภาพจิต ๓. การให้คำปรึกษาแก่สมาชิกที่มีความทุกข์ทาง จิต ๔. การสอนพิธีการต่าง ๆ ทางศาสนา ๕. การทำบุญ — กุศล ๖. การจัดทำ แนะนำ เผยแพร่ และอ่านหนังสือ เอกสารเกี่ยวกับธรรมะ ๗. การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นและ สังคม ๘. การฟังธรรม นอกสถานที่ หรือ กิจกรรม นอก สถานที่อื่น ๆ

ส่วนหัวข้อปาฐกถา ทางชมรมเป็นผู้กำหนด โดยในเดือนแรกชมรมเป็นผู้จัดหาวิทยากรมาปาฐกถาเอง ในเดือนที่ ๒ จะมีสมาชิกซึ่งอาสาสมัครช่วยงานของชมรมเป็นผู้จัดหาวิทยากร ส่วนในเดือนที่ ๓ ถึงเดือนที่ ๖ จะมีการแบ่งกลุ่มสมาชิกกลุ่มละ ๓-๔ คน และให้แต่ละกลุ่มเป็นผู้จัดหาวิทยากร

สถานที่

ชมรมส่งเสริมสมรรถภาพจิต ตั้งอยู่ ณ สำนักงาน ก.พ.

วัน/เวลา

ชมรมจัดให้มีปาฐกถาหรือกิจกรรมอื่น และ

ฝึกทำสมาธิทุกวันอังคาร และวันพฤหัสบดี เวลา ๑๖.๐๐-๑๖.๓๐ น. หลังจาก ๑๖.๓๐ น. สมาชิกชมรมที่สมัครใจอยู่ทำกิจกรรมต่อ อาจนั่งสมาธิ หรืออภิปรายซักถามวิทยากรต่อไปก็ได้ โดยปกติจะเลิกกิจกรรมไม่เกินเวลา ๑๗.๓๐ น. บางรายการถ้าสมาชิกสนใจจริง ๆ อาจจะเลิก ๑๘.๐๐ น.

การเป็นสมาชิกชมรม ฯ

เมื่อทางชมรมกำหนดวัตถุประสงค์ ตลอดจนกิจกรรมในระยะแรกแล้ว จะออกหนังสือเวียนไปยังกองต่าง ๆ เพื่อเชิญชวนข้าราชการและลูกจ้างที่สนใจสมัครเป็นสมาชิก โดยกรอกใบสมัครตามที่

กำหนดไว้ ได้มีผู้สนใจสมัครเป็นสมาชิกรุ่นแรก เป็นจำนวน ๙๔ คน ทั้งนี้ได้กำหนดให้สมาชิกจะต้องมาร่วมกิจกรรมตรงต่อเวลา และมาร่วมโดยไม่เสียหายแก่ราชการและงานในหน้าที่รับผิดชอบ หากในกรณีที่ไม่สามารถมาร่วมกิจกรรมในวันใด จะต้องแจ้งให้ทางชมรมทราบล่วงหน้า

การประเมินผล

ทางชมรมส่งเสริมสมรรถภาพจิตได้สังเกตเห็นว่า เมื่อกิจกรรมของชมรมได้ดำเนินไประยะหนึ่ง อาจประมาณ ๓ หรือ ๖ เดือน จำเป็นต้องมีการประเมินผลทั้งในระยะสั้นและในระยะยาว

ในระยะสั้น จะทำการประเมินผลในเรื่องต่าง ๆ ทุกเดือนเกี่ยวกับชมรม ได้แก่กิจกรรมและเอกสารของชมรม นอกจากนี้ยังได้ถามความคิดเห็นของสมาชิกในเรื่องเวลาการฝึกทำสมาธิ กิจกรรมอื่นที่ควรเพิ่มเติม ความช่วยเหลือของสมาชิกที่จะให้ชมรม ตลอดจนข้อเสนอแนะต่างๆ ไป ซึ่งข้อสรุปที่ได้จากแบบสอบถามนี้ ทางชมรมจะได้นำมาปรับปรุงกิจกรรมชมรมให้เหมาะสมต่อไป

สำหรับในระยะยาว จะดำเนินการหลังจากที่ชมรมเริ่มกิจกรรมไปแล้วระยะหนึ่ง โดยทำการวิเคราะห์วิจัยว่าทั้งในด้านตัวข้าราชการที่เป็นสมาชิกชมรม และในด้านราชการว่าได้ประโยชน์จากชมรมมากน้อยเพียงไร พฤติกรรมของข้าราชการเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้นหรือไม่ งานที่ปฏิบัติมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นหรือไม่ และวิเคราะห์วิจัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในข้อที่ว่า ชมรมดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ ๔ ประการของชมรมดังกล่าวข้างต้นได้ผลมากน้อยเพียงใด ควรจะดำเนินการต่อไปหรือไม่ ควรปรับปรุงแนวทาง หลักการ และวิธีการ ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ อย่างไร

กิจกรรมของชมรม

กิจกรรมที่ชมรมได้จัดไปแล้ว ในเดือนกุมภาพันธ์และมีนาคม ๒๕๒๔ และแนวทางที่จะจัดกิจกรรมต่อไปในเดือนเมษายน พฤษภาคม มิถุนายน และกรกฎาคม รวม ๖ เดือน ตามที่กำหนดไว้สำหรับสมาชิกรุ่นแรก มีดังต่อไปนี้

ตารางกิจกรรมชมรมส่งเสริมสมรรถภาพจิต สำนักงาน ก.พ.

กุมภาพันธ์	
วันอังคาร	วันพฤหัสบดี
<p>๓</p> <p>ชมรมส่งเสริมสมรรถภาพจิต นายไสรจ สุจริตกุล (สำนักงาน ก.พ.)</p>	<p>๕</p> <p>การทำบุญที่อุททาง พระมหาบุญสร้าง สุทธิจาโร (วัดชลประทานรังสฤษฎ์)</p>
<p>๑๐</p> <p>ความโกรธ ดร. ระวี ภาวิไล (คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ฯ)</p>	<p>๑๒</p> <p>ความจำ นายเสริมสุข โกวิทวานิช (สำนักงาน ก.พ.)</p>
<p>๑๗</p> <p>วิธีทำความสงบของศาสนาอิสลาม อจ. ดิเรก กุลศิริสวัสดิ์ (อาจารย์พิเศษ จุฬาลงกรณ์ฯ)</p>	<p>๑๙</p> <p>วันหยุด</p>
<p>๒๔</p> <p>วิธีทำความสงบของศาสนาคริสต์ อจ. ประยูร คารวานนท์ (คริสต์จักรที่ ๔ สิบสามพันวังค์)</p>	<p>๒๖</p> <p>กามฉันทะ พระโสภณเคนณาภรณ์ (วัดบวรนิเวศวรวิหาร)</p>

มีนาคม	
อังคาร	พฤหัสบดี
๓ ไหวพริบ ราชบัณฑิต จ्ञานงค์ ทองประเสริฐ (ราชบัณฑิตยสถาน)	๔ ความพยายาม นพ. ชินโอสถ หักบำเรอ (กรมอนามัย)
๑๐ ความท้อแท้ พระพุทธวิงศ์มุนี (วัดเบญจมบพิตร)	๑๒ จุดแข็ง วิดีโอเทป (บริษัท เอสไอซ์ จำกัด)
๑๗ มนุษยสัมพันธ์ ราชบัณฑิต จ्ञานงค์ ทองประเสริฐ (ราชบัณฑิตยสถาน)	๑๙ เกิดมาทำไม พ.อ. จำลอง ศรีเมือง (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี)
๒๔ กรรมคืออะไร พระเทพสิทธิมุนี (วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์)	๒๖ ความฟุ้งซ่าน พระถิรจิตโต (พุทธสถานสันติอโศก)

เมษายน	
อังคาร	พฤหัสบดี
๗ ฉลาดลิต ยังไม่ได้กำหนดชื่อวิทยากร	๙ ความไม่แน่ใจ พระโสภณคณาภรณ์ (วัดบวรนิเวศวิหาร)
๑๔ หัวใจของพระพุทธศาสนา ยังไม่ได้กำหนดชื่อวิทยากร	๑๖ โยคะ ยังไม่ได้กำหนดชื่อวิทยากร
๒๑ ความมีใจอ่อนแอ ยังไม่ได้กำหนดชื่อวิทยากร	๒๓ การทำงานเพื่องาน ยังไม่ได้กำหนดชื่อวิทยากร
๒๘ สัมปชัญญะ ยังไม่ได้กำหนดชื่อวิทยากร	๓๐ เข้มนั่นเอง ยังไม่ได้กำหนดชื่อวิทยากร

สำหรับ หัวข้อกิจกรรมเดือน พฤษภาคม ถึง เดือนกรกฎาคม นั้น ยังมีได้มีการกำหนดหัวข้อแน่นอน คงมีแต่แนวทางที่จะกำหนดหัวข้อไว้ทำนองเดียวกับที่เคยกำหนดไว้แล้วใน ๓ เดือนแรก คือ เป็นหัวข้อย่อยในการฝึกปัญญาหรือความฉลาดทั้งในทางโลกและทางธรรม และมีการฝึกความสงบของจิตอย่างน้อย ๑๐ นาที ทุก ๆ วันอังคารและพฤหัสบดี

ชมรมมีอาสาสมัครจดคำบรรยายของวิทยากร และเสนอแนะเอกสารบทความสั้นต่าง ๆ เกี่ยวกับ หัวข้อที่บรรยาย เพื่อพิมพ์แจกจ่ายสมาชิกของชมรม

ในกิจกรรมแต่ละรายการ

ชมรมหวังว่า หลังจากที่สมาชิกได้สัมผัสกับกิจกรรมต่าง ๆ แล้ว สมาชิกจะให้ความสนใจเรื่องจริยธรรมมากขึ้น สัมผัสใจพัฒนาหาความรู้ และประสบการณ์ด้วยตนเอง เช่น ทำสมาธิต่อไปหลังจากเสร็จกิจกรรมในแต่ละรุ่น และชมรมหวังว่าจะจัดกิจกรรมให้แก่สมาชิกรุ่นต่อไป เพื่อให้สมาชิกได้สัมผัสกับเรื่องจริยธรรมและได้พัฒนาตัวเองต่อเนื่องกันไปโดยตลอด ๖

มีการตื่นตัวที่จะปรับปรุงค่านิยม และเสริมสร้าง จริยธรรม สำหรับ ข้าราชการ เสียใหม่ให้เหมาะสม เพื่อจะได้ลดช่องว่างระหว่างข้าราชการกับประชาชน

หน่วยงานต่างๆ ที่จัดกิจกรรม พิเศษเพื่อส่งเสริม เสริมจริยธรรม

ประภาภรณ์ ภูวเจนสถิตย์

เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า คนในปัจจุบันมีความไม่พอใจกับชีวิตมากขึ้นเรื่อยๆ หงุดหงิดกันมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาต่างๆ ไปทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และทางการเมืองบีบบังคับรัดตัวมากขึ้น และฝ่ายประชาชนผู้รับบริการจากรัฐบาลก็ไม่พึงพอใจในบริการที่ได้รับจากข้าราชการ มีเสียงกล่าวหาเสมอๆ ว่าข้าราชการคอร์รัปชัน ดึงหน้าดึงตาแต่จะกอบโกยหาผลประโยชน์ใส่ตัว ซึ่งแท้จริงแล้วเรากำลังประสบปัญหาที่อยู่ทุกวงการ ไม่ว่าจะเป็นวงการพ่อค้า ประชาชน ทหาร ตำรวจ นักเรียน นิสิตนักศึกษาและข้าราชการ อาจเป็นเพราะคนในปัจจุบันเห็นแก่ตัวมากขึ้นทุกวัน หาผู้เสียสละ และมีเมตตาธรรมยากเต็มที

ใน ส่วนของข้าราชการเท่าที่ผ่านมาในระยะหลังนี้ ได้มีการตื่นตัว ตระหนักถึงความจำเป็นที่

จะต้องปรับปรุงค่านิยม และสร้างเสริมจริยธรรม สำหรับข้าราชการเสียใหม่ให้เหมาะสม เพื่อจะได้ลดช่องว่างระหว่างข้าราชการกับประชาชน โดย จริยธรรมจะเป็นเครื่องช่วยให้ พฤติกรรมของคนคน นั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมในการวางตน ตามโอกาสและสถานการณ์

หน่วยงานต่างๆ ที่จัด กิจกรรม พิเศษ เพื่อ ส่งเสริมจริยธรรมนั้น มีหลายหน่วยงาน แม้ว่าบาง หน่วยงานอาจจะเพียงเพิ่งเริ่มต้น สอดแทรกกิจกรรม เล็กๆ น้อยๆ เข้าไปยังไม่เป็นการถาวร และยังไม่ มีรูปแบบที่ถาวร ก็น่าจะเป็นการเริ่มต้นที่น่ายินดี และควรแก่การส่งเสริม อาทิ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นับเป็น หน่วยงานที่ได้ส่งเสริมกิจกรรมนี้อย่างจริงจัง โดย

ได้ตระหนักในคุณค่าและความสำคัญ ของศาสนาใน การที่จะสามารถ ยกกระดับจิตใจ ของบุคคลให้ สูงขึ้น และให้เผชิญชีวิตได้อย่างถูกต้อง จึงได้ดำเนินการ สนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาโดยวิธีทางต่าง ๆ ได้ ส่งเสริมกิจกรรมของนิสิตในมหาวิทยาลัยในรูปของ ชมรมศึกษาพุทธศาสตร์และประเพณี ฯ ชมรมจิต ศึกษา และชมรมศาสนศึกษา และในปี ๒๕๒๑ ก็ได้จัดตั้ง ธรรมสถานจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์โดยสังเขปที่จะ

๑. ส่งเสริม สนับสนุนการ ปฏิบัติกรรมกา รทางศาสนาทุกศาสนาโดยไม่จำกัดสิทธิความเชื่อ

๒. เพื่อปลูกฝังคุณธรรมอันผู้เรียนผู้รู้ พึง มีให้เกิดขึ้นในชาวจุฬา

๓. เพื่อเผยแพร่ คำ สอน ของ ศาสนาใน ศาสนาต่าง ๆ ไปสู่ผู้สนใจ และสนับสนุนให้ปฏิบัติ เพื่อยังผลให้เกิดคุณค่าในชีวิต

๔. เพื่อเผยแพร่พิธีกรรมอันเกี่ยวเนื่องด้วย ประเพณีทางศาสนาทุกศาสนาให้ผู้สนใจได้มีส่วน ร่วมอย่างเต็มที่

๕. เพื่อจัดกิจกรรมที่ สร้างเสริม ศีลธรรม ชี้นำแนวทางดำเนินชีวิตที่มีส่วนจัดทุกข์ของบุคคล

ลดความขัดแย้งในสังคม และเสริมสร้างสันติภาพ ให้เกิดขึ้นในโลก ส่วนกิจกรรมซึ่งได้จัดให้มีขึ้นตาม โครงการธรรมสถาน ได้แก่ การบรรยาย การอภิปราย การประชุมวิชาการ ศึกษาสถาน และการสอนการปฏิบัติธรรม รวมทั้งการจัดพิธีกรรม ตามประเพณีทางศาสนา ตามเทศกาล ฯลฯ

— นอกจาก จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยแล้ว มหาวิทยาลัยอื่น ก็มีโครงการ ส่งเสริม ศิลธรรม และ จริยธรรม กัน ให้แก่นิสิต นักศึกษา อย่างกว้างขวาง ตลอดสองเดือนที่ผ่านมา ท่านผู้อ่านบางท่านอาจเคย ได้ยินโฆษณาทางจอแก้ว เชิญร่วมโครงการ อบรมธรรมทายาทและอุปสมบทหมู่ฟรี โครงการนี้ได้เริ่มตั้งแต่ปี ๒๕๑๔ และได้เปิดอบรม ติดต่อกมาเป็นประจำทุกปี ดังรายละเอียดดังนี้

ภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา ๒๕๑๔—๒๐ ได้ จัดให้มีการอบรมธรรมทายาท ณ ศูนย์พุทธจักร ปฏิบัติธรรม ทุกปี

ภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา ๒๕๒๑ — ๒๒ อบรมธรรมทายาท ๖๐ คน เข้าพิธีอุปสมบท ๒๔ คน

ภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา ๒๕๒๒ — ๒๓ อบรมธรรมทายาท ๒๕๐ คน เข้าพิธีอุปสมบท ๑๔๓ คน โดยชมรมพุทธศาสตร์ ๓ สถาบัน คือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ รามคำแหง และ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

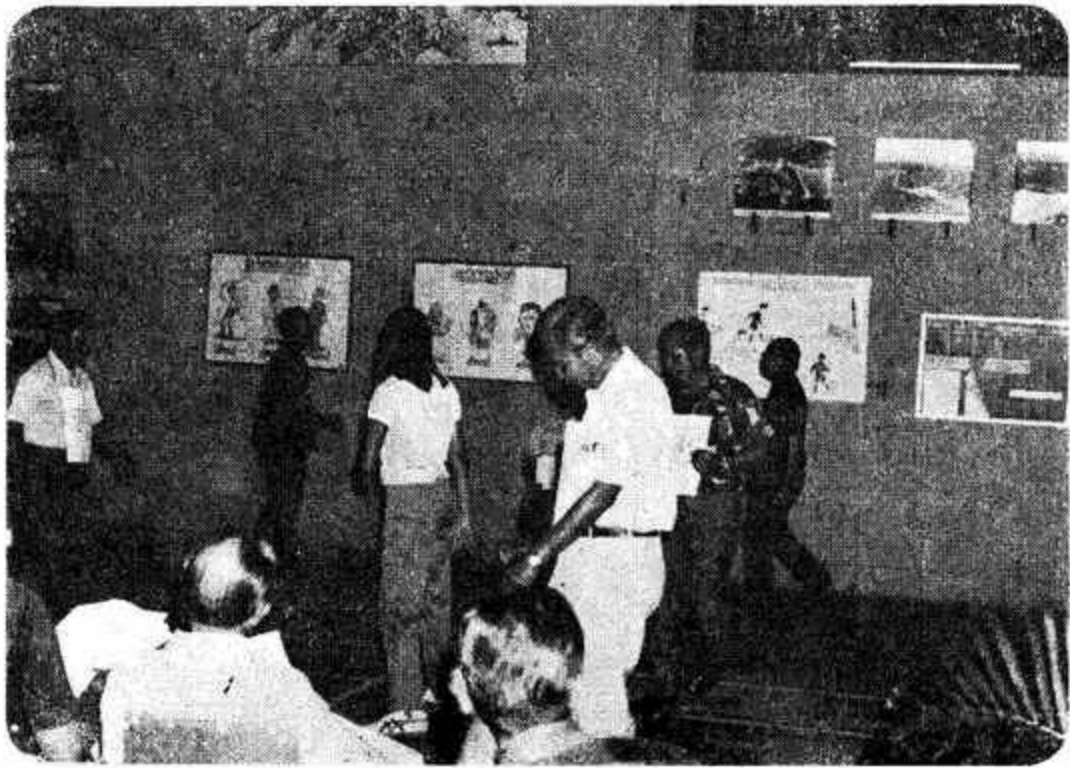
ภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา ๒๕๒๓—๒๔ กลุ่ม พุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทร วิโรฒ ประสานมิตร ได้เข้าร่วมด้วยอีก ๑ สถาบัน

คณะกรรมการผู้จัดมีความหวังที่จะขยายขอบ เขตโครงการให้กว้างขวาง ยิ่งขึ้น เพื่อสร้างบัณฑิตผู้ ทรงคุณแห่งบัณฑิต ให้มากที่สุดสำหรับประชาชน ทั่วไปผู้ศรัทธาจะร่วมอบรมธรรมทายาทและอุปสมบท หมู่ คณะกรรมการยินดีจะรับพิจารณาเป็นราย บุคคล

— องค์การสำคัญ ทางพุทธศาสนาที่ช่วยส่งเสริมจริยธรรม ก็มีหลายหน่วยงาน เช่น ศูนย์ พุทธจักรปฏิบัติธรรม ตามอุทยานของชาวพุทธ ต. คลองสาน อ. คลองหลวง จ. จังหวัดประทุม ธานี นอกจากจะมีโครงการธรรมทายาท และ พระธรรมทายาทแล้ว ยังมุ่งที่จะอบรมเผยแผ่ การปฏิบัติธรรม และการปฏิบัติงานในทางถูกต้อง ให้แก่ประชาชนทั่วไป

การปฏิบัติธรรม เป็นการฝึกสมาธิตามแนว วิชาธรรมกายของหลวงพ่อดาวปลาน้ำภาษีเจริญ เพื่อ ให้เกิดความสงบ อันจะยังประโยชน์สุขให้แก่ผู้ตั้ง ใจปฏิบัติธรรมเอง ทั้งในทางโลกและทางธรรม

การปฏิบัติตน เป็นการฝึกแก้ไขข้อบกพร่อง ต่าง ๆ ของตนเองตามแนวทางทาน ศีล ภาวนา ใน พระพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัด เพื่อเป็นพื้นฐาน และสนับสนุนทางปฏิบัติธรรมให้ได้ผลดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

ชาวพุทธผู้สนใจ จะหาโอกาสไปได้ในวันอาทิตย์และวันสำคัญทางศาสนา โดยวันอาทิตย์ต้นเดือนและวันสำคัญทางศาสนา จะมีรถออกจากหน้าโรงพยาบาลราชวิถี ระหว่างเวลา ๗.๐๐-๘.๐๐ น. และนำส่งที่เดิมในตอนบ่าย เวลา ๑๕.๓๐-๑๖.๓๐ น. นอกจากนี้สำหรับข้าราชการ ศูนย์พุทธจักรดังกล่าวนี้ ได้จัดให้มีรายการฝึก ธรรมการ ปฏิบัติธรรม เป็นราว ให้กับหน่วยราชการที่ขอมารวมทั้งจัดโครงการ การอบรมธรรมปฏิบัติสำหรับข้าราชการ เป็นกรณีพิเศษ สำหรับหน่วยราชการที่สนใจ

องค์การพิทักษ์พุทธศาสน์ ก็เป็นหน่วยงานที่มีส่วน สร้างเสริม จริยธรรม ดังความ ประสงค์ ที่ว่า เพื่อป้องกัน การบิดเบือนพุทธธรรม เพื่อต่อต้าน และชี้ให้เห็นโทษของการยึดถือ และมึนเมา

ในอบายมุข เพื่อเผยแพร่คำสอนและแนะนำแนวการปฏิบัติ ที่ถูกต้อง เพื่อ เสริมสร้าง สมาชิก ให้ เป็นเยี่ยงอย่างอันดีงามแก่ประชาชน เมื่อวันมาฆบูชาที่ผ่านมา นี้ องค์การพิทักษ์พุทธศาสน์ก็ได้จัดให้มีการอภิปรายครั้งสำคัญ และมี "โครงการรณรงค์ศีลห้า" ผู้สนใจอาจติดต่อขอรายละเอียด ได้ที่องค์การพิทักษ์พุทธศาสน์ ตึก ป. กิตติวัน วัดเบญจมบพิตร ปณ. ๒-๑๓๙ ราชดำเนิน

สำนักงาน ก.พ. เป็นหน่วยงานที่มีความสนใจที่จะส่งเสริมจริยธรรมข้าราชการ ในการนี้ สำนักงาน ก.พ. พยายามสอดแทรกกิจกรรมต่างๆเข้าไปตาม ความเหมาะสม และ เท่าที่ โอกาส จะ อำนาจ โดยที่สถาบันพัฒนา ข้าราชการพลเรือน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสำนักงาน ก.พ. มีหน้าที่โดยตรงในการ

พัฒนาข้าราชการอยู่แล้ว ได้เล็งเห็นความจำเป็น
อย่างรีบด่วนที่จะต้องมีการส่งเสริมจริยธรรม จึง
ได้มีการคิดสร้างหลักสูตรอบรมจริยธรรมแก่ข้าราชการ
ในระดับต่าง ๆ โดยมุ่งที่จะให้ผู้ที่ได้รับการอบรม
จริยธรรม ได้ศึกษา จริยธรรม เพียงพอจน เกิดแนว
ความคิดเกี่ยวกับชีวิต และการดำเนินชีวิตของตน
และได้ ปฏิบัติ จริย ธรรม ติดต่อกับ ทาน พอ สม ควร
จนเป็นนิสัย และมุ่งที่จะให้หน่วยงานและผู้เรียน
จะต้องปฏิบัติ จริยธรรม โดยพร้อมเพรียงกันทั้งระบบ
หลักสูตรดังกล่าวได้จัดให้มีหัวข้อสำหรับศึกษา ดังนี้

จร. ๑๐๑ การนำเข้าสู่จริยธรรม

จร. ๑๐๒ โครงการสร้างจริยธรรมสำหรับ
ข้าราชการ

จร. ๑๐๕ เบื้องศีล — เบื้องธรรม

จร. ๑๐๖ ธรรมะหว่างประชาธิปไตย

จร. ๑๐๗ ธรรมะสำหรับนักบริหาร

นอกจาก หัวข้อ สำหรับ ศึกษาธรรม ดังกล่าว
ข้างต้น สำนักงาน ก.พ. ยังมีแนวความคิดเกี่ยวกับ
วิธีดำเนินการ โดยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญว่า
น่าจะกระทำได้ ดังนี้ คือ

๑. ตั้งคณะ กรรมการ จริยธรรม ขึ้นไว้เป็น
ประจำในแต่ละหน่วยงาน เพื่อทำและกำหนดแผน
งาน และควบคุมดูแลให้เป็นไปตามแผนตลอดจน
ติดตามผลและปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

๒. ใน แผนงาน ที่จะ จัดทำ ให้มี งานด้าน
เสริมสร้าง ดังนี้คือ

ก. สร้างบรรยากาศ หรือสิ่งแวดล้อม
ที่เอื้ออำนวยต่อการศึกษารวม และการปฏิบัติจริย
ธรรมขึ้นภายในหน่วยงาน

ข. จัดการอบรมจริยธรรมภายในหน่วย
งาน

ค. จัดให้มีการแนะนำภายในหน่วย
งาน

๓. ในแผนงานต้องมีงานด้านส่งเสริม กล่าว
คือ เมื่อข้าราชการสอบได้จะได้รับการบรรจุแต่งตั้ง
และเมื่อแต่งตั้งแล้ว หรือสอบเลื่อนระดับ แล้วขึ้น
เงินเดือนต้องมีการอบรม และพิจารณาเรื่องความ
ประพฤติเป็นสำคัญ

๔. ในแผนงานต้องมีงานด้านควบคุม โดย
ประพฤตินิด ละเลยเรื่อง จริยธรรมต้อง มีการลงโทษ
และตรงกัน ข้ามถ้ามี ใครทำ ดีเด่น ไปด้วย จริยธรรม
ต้องมีการชมเชย

อย่างไรก็ตาม แผนการดำเนินการตลอดจน
หลักสูตรต่าง ๆ กำลังอยู่ในขั้นศึกษาและเตรียมดำ
เนินการทดลอง ซึ่งอาจต้องการเวลาพอสมควรจึง
จะทำได้ สิ่งที่สามารทำได้ในตอนนั้นก็คือ สถาบัน
พัฒนาข้าราชการพลเรือนได้สอดแทรกวิชาจริยธรรม
ในที่นี้ข้าราชการไว้ใน โครงการ ฝึกอบรม ผู้บริหาร
หลายระดับ เป็นเวลา ๓ ชั่วโมง และแม้แต่การ
สัมมนาในระดับสูง ระดับรองอธิบดี ซึ่งสำนักงาน
ก.พ. ได้ให้มีขึ้นเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ที่ผ่านมา ก็ได้
สอดแทรกการบริหารจิตใจเข้าไปด้วย

และเพื่อให้สอดคล้องกับแผนงานด้านเสริมสร้าง ในสำนักงาน ก.พ. ข้าราชการผู้สนใจได้ร่วมกันก่อตั้ง ชมรมส่งเสริมสมรรถภาพจิต ขึ้นเพื่อผดุงให้มีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้มีการฝึกปฏิบัติจริยธรรมตลอดไป

กระทรวงศึกษาธิการ น่าจะเป็นหน่วยงานที่ส่วนส่งเสริมจริยธรรมมากที่สุด ในหน่วยงานราชการด้วยกัน เนื่องจากมีหน้าที่รับผิดชอบจัดให้มีจริยศึกษาแก่นักเรียน นักศึกษา และประชาชน เนื่องจากในอดีตการสอนจริยศึกษานั้นสับสนไม่เป็นไปในแนวเดียวกัน กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยรองอธิบดีกรมศาสนาเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกรมที่เกี่ยวข้องและผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจริยศึกษา ๑๗ ท่าน เป็นกรรมการ คณะกรรมการดังกล่าวได้ประชุมจัดทำและเรียบเรียงหลักการ วิธีการจัดจริยธรรมศึกษา และหัวข้อจริยธรรมสำหรับความสั่งสอนนักเรียนนักศึกษาระดับต่าง ๆ ขึ้น กระทรวงศึกษาฯ ได้อนุมัติให้กรมการศาสนาจัดพิมพ์เป็นหนังสือ ๕ เล่ม ออกเผยแพร่ คือ

๑. หลักการ วิธีการจัดจริยศึกษา และหัวข้อจริยธรรม (ฉบับทดลอง)

๒. คู่มือสอนจริยศึกษา ระดับประถมศึกษา (ฉบับทดลอง)

๓. คู่มือสอนจริยศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับทดลอง)

๔. คู่มือสอนจริยศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ฉบับทดลอง)

๕. คู่มือสอนจริยศึกษา ระดับมหาวิทยาลัย (ฉบับทดลอง)

จริยธรรม ซึ่งหมายถึง “การตัดสินใจที่จะประพฤติปฏิบัติในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยอาศัยหลักของศาสนา นักปรัชญาเป็นบันทัดฐาน” เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติจริยธรรมเลือกศึกษา จะปฏิบัติตามแนวศาสนาใดก็ได้ หนังสือเล่ม ๒-๕ เป็นทางคติทางพุทธศาสนา ซึ่งอาจไม่สะดวกสำหรับครู อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา ที่นับถือศาสนาอื่น คณะกรรมการจึงต้องเรียบเรียงหนังสือจริยศึกษาตามหลักธรรมของศาสนาอื่น ๆ อีกเช่น

๑. ไทยอิสลาม โดยสำนักจุฬาราชมนตรี

๒. จริยธรรมตามหลักการศาสนาอิสลาม

๓. คริสต์จริยธรรม โดยสภาคริสตจักรแห่งประเทศไทย

๔. จริยธรรมตาม หลักศาสนา คริสต์นิกายโรมันคาทอลิก โดยสภาการศึกษาคาทอลิก

๕. การ ส่ง เสริม คุณ ลักษณะ ของ คนไทย โดยสภาการศึกษาคาทอลิก

ข้าราชการและ ประชาชนผู้ สนใจใคร่ศึกษา หัวข้อจริยธรรมต่าง ๆ อาจหาอ่านได้จากหนังสือข้างต้นนี้

หน่วยราชการอื่น ๆ แม้จะยังมีได้มีกิจกรรมพิเศษเป็นถาวรเกี่ยวกับจริยธรรม ก็พยายามส่งเสริมและจัดให้มีการเทศนา หรือปาฐกถาธรรมแก่ข้าราชการในหน่วยงาน เพื่อให้ข้าราชการห่างไกลจากทางแห่งความเสื่อม และอบายมุข มาปฏิบัติจริยธรรม เพื่อให้มีหลักในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง อันเป็นผลให้การปฏิบัติราชการได้ผลดีขึ้น

สำนักงาน ป.ป.ป. ได้จัดให้มีเทศนาประจำเดือนติดต่อกันมาเป็นเวลา ๔ ปีแล้ว โดยเชิญพระจากวัดต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานครมาบรรยายหลักธรรมให้ข้าราชการสำนักงาน ป.ป.ป. ฟัง เวลา ๑๕.๐๐ – ๑๖.๐๐ น. ของปลายเดือนทุกเดือน แต่ละครั้งจะมีผู้ฟังประมาณ ๕๐ คน ประกอบด้วยข้าราชการทุกระดับ การฟังเทศนาธรรมนี้ไม่ถือเป็นการบังคับ โดยปกติแล้วจะฟังกันประมาณ ๘๐ – ๙๐% ของข้าราชการ ทั้งนี้สำนักงาน ป.ป.ป. มีจุดมุ่งหมายที่จะให้ข้าราชการมีความรู้ในหลักธรรม และนำมาปฏิบัติ

แม้หน่วยราชการส่วนภูมิภาค เช่น จังหวัดอุทัยธานี ก็ได้เริ่มโครงการอบรมจริยธรรมแก่ราชการ โดยเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ๒๕๒๓ เป็นประจำทุกเดือน โดยมีเป้าหมายของโครงการที่จะจัดเทศนาปาฐกถาธรรม ให้หัวหน้าส่วนราชการ

ข้าราชการทุกส่วนราชการของจังหวัด และผู้ฟังที่สนใจเดือนละประมาณ ๒๕๐ คน ข้าราชการต่างอำเภอและหน่วยงานอื่น ๆ เดือนละประมาณ ๕๐๐ คน โดยไม่ต้องใช้งบประมาณ แต่ใช้เงินจากผู้บริจาคประมาณเดือนละ ๘๐๐ บาท สถานที่ที่ใช้ศาลาประชาชนจังหวัด ศาลาประชาคมของอำเภอ ห้องประชุมของโรงเรียนหรือหน่วยงานที่จัดอบรม โดยมีแผนดำเนินการดังนี้

๑. ทำโครงการเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี
๒. ดึงกรมการดำเนินงาน
๓. ดำเนินการตามโครงการ
๔. สรุปผลดำเนินงาน แต่ละครั้งรายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ

๕. ประเมินผลโครงการเพื่อให้เหมาะสม
 ๖. ปรับปรุงโครงการเพื่อให้เหมาะสม
- ผู้ดำเนินการตามโครงการ ได้แก่ ศึกษาธิการจังหวัดอุทัยธานี นายอำเภอและหัวหน้าหน่วยงานที่จัดอบรม

นอกจากหน่วยงานด้านพลเรือนแล้ว ทางด้าน ตำรวจ ก็มีความเคลื่อนไหวบ้างเกี่ยวกับเรื่องจริยธรรม โดยที่กองประชากรตำรวจนครบาลได้จัดให้มีการ เทศนาอบรมธรรมะสำหรับข้าราชการ

ตำรวจ เป็นครั้งคราว ในปี ๒๕๒๓ ได้จัดไปแล้ว ๒ ครั้ง มาตรการอื่นที่กองบัญชาการตำรวจนครบาล กำลังเน้นคือ หาทางตอบแทนให้รางวัลผู้ที่ทำดี และ ลงโทษผู้กระทำความผิดโดยจับใจ เพื่อเป็นการส่งเสริม ข้าราชการ ตำรวจ ผู้ประพฤติดีให้ มีกำลังใจ ในการ ปฏิบัติราชการต่อไป

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ เป็นตัวอย่างส่วน หนึ่งของความพยายาม โดยหน่วยงานทั้งของ

รัฐและของเอกชน ที่จะส่งเสริมศีลธรรมและ จริยธรรม แสดงให้เห็นว่ามีความตื่นตัวและ ความสนใจมากพอสมควรในเรื่องนี้ และมี แนวโน้มว่าเรื่อง จริยธรรม หรือ ศีลธรรม นั้น คงจะมีการ ส่งเสริม กันมาก ยิ่งขึ้น โดยลำดับ ถ้าท่าน ผู้อ่านที่ สนใจ ก็อาจจะติดต่อ ขอ รายละเอียด ของ การ ดำเนิน งาน ของหน่วยงาน ดังกล่าวข้างต้นได้

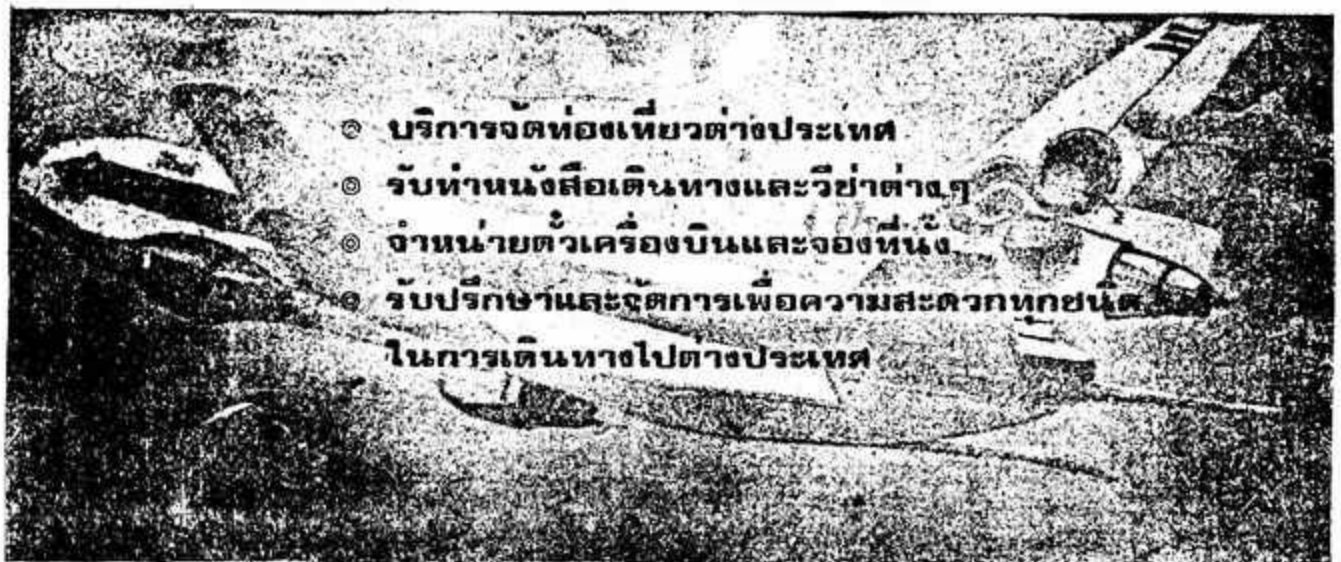

บริษัท แพนแปซิฟิกทัวร์ จำกัด

๓๙๒/๓ ถนนสุขุมวิท (ใกล้ซอย ๒๐) กรุงเทพมหานคร

โทร. ๓๙๖๒๓๖, ๔๖๕๕๖๓๐-๓๖, ๔๖๖๗๘๖๖

TELEX; SERICOLD TH 2812.

- ๑ บริการจัดท่องเที่ยวต่างประเทศ
- ๒ รับทำหนังสือเดินทางและวีซ่าต่างๆ
- ๓ จำหน่ายตัวเครื่องบินและจองที่นั่ง
- ๔ รับปรึกษาและจัดการเพื่อความสะดวกทุกขั้นตอน ในการเดินทางไปต่างประเทศ

ข้าราชการระดับต่ำๆ ฐานะทางบ้านไม่สู้ดี แต่
ก็ยังทนต่อความเขี้ยววนได้ และยังแสดงให้
เห็นถึงความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบ

ประสบการณ์ ที่ประทับใจ ข้าพเจ้า

รภา ประเสริฐสม

ในการ ปฏิบัติหน้าที่ ราชการ ของข้าราชการ
ไทยในปัจจุบันนี้ เสี่ยงสะท้อนกลับจากประชาชน
ซึ่งเป็นผู้รับบริการ ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยผ่าน
ทางสื่อมวลชนต่าง ๆ มักจะออกมาในแนวเดียวกัน
นั่นก็คือ การวิพากษ์วิจารณ์ โจมตีการทำงานของ
ข้าราชการว่าขาดประสิทธิภาพ ทำงานแบบเช้าชาม
เย็นชาม ใช้ทรัพยากรต่างๆ อย่างฟุ่มเฟือย ทำตัว
เป็นนายประชาชนและที่ร้ายกว่านั้นก็คือ การคอร์รัป
ชั่นหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง โดยการใช้ตำแหน่ง
หน้าที่ราชการไปในทางที่มิชอบ คดีต่าง ๆ เกี่ยวกับการ
ทุจริตคดโกงเงิน ของทาง ราชการ และเสียงร้อง
เรียนถึงการทำงานที่ขาดประสิทธิภาพของข้าราชการ
ที่ปรากฏตามหน้าหนังสือพิมพ์อยู่เสมอ ๆ นั้น ย่อม
เป็นหลักฐานที่ยืนยันได้ว่า เรื่องต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้
ย่อมจะต้องมีมูลความจริงอยู่บ้าง ซึ่งจุดต่างในวง

ราชการนี้ถ้าไม่ช่วยกันแก้ไขในวันก็มีแต่จะขยายวง
กว้างขึ้นทุกทีและจะยิ่งทำให้ประชาชนเสื่อมศรัทธา
ในรัฐบาล อันจะเป็นผลกระทบต่อเสถียรภาพและ
ความอยู่รอดของประเทศในท้ายที่สุด

วิธีการแก้ไขหรือลดรอยต่างในวงราชการนี้
จะทำได้ก็ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากข้าราชการ
ทุกฝ่าย ทุกคนที่จะต้องสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบ
ของตนเอง ยึดมั่นอยู่ในจริยธรรมและพร้อมที่จะ
ช่วยกัน ปรับปรุง ประสิทธิภาพการทำงานให้ดีขึ้น
ในจุดนี้ข้าราชการที่จะต้องทำงานใกล้ชิดกับประชาชน
และเป็นผู้ให้บริการโดยตรงแก่ประชาชนจำเป็นต้อง
พึงสำรวมและระมัดระวัง การประพฤติปฏิบัติตนให้
มาก

ข้าพเจ้าเองนั้น ยอมรับว่าถึงแม้ว่าข้าพเจ้าจะ
เป็นข้าราชการ แต่จากประสบการณ์ที่ผ่านมาทำให้

ข้าพเจ้ามีทัศนคติที่ไม่ดีต่อเพื่อนข้าราชการด้วยกัน
 เองนัก เพื่อนข้าราชการที่วานข้าพเจ้ามิได้หมาย
 รวมเปราะไปหมดในทุกกระทรวง ทบวง กรม แต่
 หมายเฉพาะข้าราชการแถวหน้าบางคน บางกลุ่มซึ่ง
 แทนที่จะเป็นผู้ให้บริการ รั้งใช้ประชาชนผู้มาติด
 ต่อ กลับชอบที่จะทำตัวเป็นนายประชาชนเสียเอง
 ชอบทำเบ่งให้คนมานอบน้อม ชอบการติดสินบน
 ชอบเล่นพรรคเล่นพวก จะทำงานให้คล่องแคล่ว
 รวดเร็วก็ทำได้แต่ต้องมีการ หยอดน้ำมันกัน ทุกครั้ง
 ดังนั้นจึงไม่เป็นที่น่าแปลกใจเลยว่า ถ้าหากจะต้อง
 ไปออกของที่กรมศุลกากร ไปติดต่อเกี่ยวกับงาน
 ทะเบียนราษฎรที่อำเภอ ไปจดทะเบียนการค้าที่กรม
 สรรพากร ไปขอรับบริการจากโรงพยาบาล ไปติด
 ต่อทำสัญญาซื้อขาย จำนอง หรือขอทำการรังวัด
 ที่ดิน จากกรมที่ดิน และ เมื่อมีคดีจำต้องขึ้นโรงพักผู้
 ฉลาดและต้องการความสะดวก ย่อมต้องพยายาม

เสาะแสวงหา “เส้น” หรือพรรคพวกคนรู้จัก หรือ
 ถ้าไม่มีผู้รู้จัก ก็ต้องอาศัยเงินพิเศษค่าน้ำร้อนน้ำชา
 เป็นใบเบิกทาง เหตุการณ์เหล่านี้ปัจจุบันได้กลายเป็น
 เป็นเหตุการณ์ปกติธรรมดาไปเสียแล้ว ซึ่งเมื่อนึก
 ถึงเรื่องนี้ครั้งใดข้าพเจ้าแน่ใจว่าคงทำให้ข้าราชการ
 ที่มีความตั้งใจดีหลายต่อหลายคนมีจิตใจหดหู่ เศร้า
 หมองและเกิดความรู้สึกท้อแท้ เหนื่อยหน่ายที่จะ
 ทำความดี

ข้าพเจ้าเอง ก็มีความ รู้สึก ไม่ต่าง ไปจากข้า
 ราชการเหล่านั้นเท่าใดนัก จนกระทั่งข้าพเจ้าได้
 ประสบกับเหตุการณ์เรื่องหนึ่งที่ทำให้ทัศนคติที่เคยมี
 อยู่เดิมเปลี่ยนแปลงไป วันนั้นข้าพเจ้าจำได้อย่าง
 แม่นยำว่า เป็น วันจันทร์ สิ้นเดือน ของเดือนมีนาคม
 เมื่อปีที่แล้วมานี่เอง ข้าพเจ้ามีนัดกับเพื่อนที่กรม
 สรรพากรไว้ว่าหลังเลิกงานแล้วทงโมงเย็น ข้าพเจ้า
 จะไปพบ กับเขา ที่กรมเพื่อจะไปงาน เลี้ยงฉลองการ

แต่งงาน เพื่อนเก่าที่เคยเรียนหนังสือร่วมกันมาเมื่อ
ครึ่งเรียนอยู่ในมหาวิทยาลัย ข้าพเจ้าไปถึงที่กรม
เป็นเวลาห้าโมงเย็นเศษ ๆ แล้ว ขณะที่เดินผ่าน
แผนกรับ แบบสังเกต เห็น ผู้ที่มาติดต่อ เสียภาษียังคง
ยืนรอคิว ตรวจแบบ กันอยู่ อย่างหนาตาพอสมควรจึง
นึกขึ้นได้ว่า วันนั้นคงเป็นวันสุดท้ายคือวันหมด
กำหนด การยื่น แบบ แสดง รายการ เสีย ภาษีเงินได้
และเมื่อมองไปที่โต๊ะรับแบบเห็นมีอยู่โต๊ะหนึ่ง มี
คนมา มุงกันรอ ให้เจ้าหน้าที่ ตรวจแบบ มากกว่าโต๊ะ
อื่น ๆ ทั้งที่โต๊ะข้างเคียงยังคงมีที่ว่างและมีคนรอคิว
น้อยหนอย่น่าที่จะ กระจายกันไปให้ทั่วถึงจะได้เสร็จ
เร็วขึ้น ข้าพเจ้าเห็นเป็นที่ผิดสังเกตและเห็นว่ายังมี
เวลาเหลืออีกเยอะก่อน จะถึงเวลานัด จึงแวะเข้าไป
ชะโงกดูก็เห็นเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้หญิงทั้งสองคนกำลัง
ก้มหน้าก้มตาตรวจแบบกันอย่างระมัดระวังดูท่าที
ไม่เห็นแก่เหน็ดแก่เหนื่อย แม้จะเลยเวลาปฏิบัติงาน
ปกติมาชั่วโมงกว่า ๆ แล้วก็ตาม เจ้าหน้าที่ทั้งสองคน
นี้มีกริยา มารยาท แลดูสุภาพ เรียบร้อยและพูดจา
กับผู้มาติดต่อด้วยน้ำเสียงที่ไพเราะ รื่นหู น่าฟัง
ข้าพเจ้า จึงเฝ้ามองดูการ ทำงาน ของทั้งสองคนอย่าง
เพลิดเพลิน พร้อมทั้ง นึก ในใจว่าภาพนี้เป็นภาพที่
หาดูได้ยาก ทั้งนี้ ข้าพเจ้าแทบหายใจสงสัยต่อคำถาม
ที่ว่า ทำไมผู้คนที่มาติดต่อจึงพากันรุมล้อมอยู่ที่โต๊ะ
น้อยอย่างหนาตา

“คุณยายคะ คุณยายต้องไปเข้าแถวก่อนนะ
คะ คงรออีกประเดี๋ยวเดียวเท่านั้นเอง เดี่ยวพอถึง
คิวแล้วหนูจะช่วยดูให้คะ”

“หนูเอ๋ย ไม่รู้ลุงคิดภาษีแบบนี้ถูกต้องหรือ
เปล่า ไอ้แบบที่ให้มานี้ มันมีไม่รู้จักช่องต่อกี่ช่อง
ลุงก็เวียนหัวไปหมดแล้ว” ชายสูงอายุผู้หนึ่งเอ่ยขึ้น
“หนูช่วยดูให้ลุงทีเถอะนะนี่กว่าช่วยคนแก่”

“ความจริงตามระเบียบคุณลุงต้องคิดเองนะคะ
แต่ถ้าคิดไม่เป็นหรือไม่แน่ใจ หนูจะช่วยดูให้คะ”
หญิงสาวซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่หนึ่งในสองคนตอบด้วยท่า
ทางกระตือรือร้นและใบหน้าที่ยิ้มแย้ม

“ของคุณเสร็จแล้วนะคะ เชิญไปจ่ายเงิน
ทางโน้นเลยคะ” หญิงสาวอีกคนหนึ่งพูดกับชายสูง
อายุท่าทางเป็นคนจีนก่อนจะ มอบแบบแสดงรายการ
ที่ตรวจเสร็จแล้วคืนให้

“ขอบคุณครับ นี่ครับ” ชายผู้นั้นตอบพร้อม
กับยื่นเงินให้หนึ่งร้อยบาท

“เราตรวจแบบให้นี้เป็นบริการให้ฟรี ไม่คิด
เงินหรอกคะ คุณเก็บเงินของคุณไปเถอะ เอาไว้
ไปชำระค่าภาษีก็แล้วกัน” หญิงสาวผู้นั้นตอบ

“เอ แต่ผมจำได้ว่าคราวก่อนผมมา ผมก็
จ่ายให้เจ้าหน้าที่เขากี่บาทนี่นา” ชายสูงอายุผู้นั้น
ยังคงยืนกรานที่จะมอบเงินให้

“ขอบคุณมากคะ แต่ที่นี่เราถือเป็นหน้าที่ที่
จะให้บริการแก่ทุกคนที่มาติดต่ออยู่แล้วคะ”

“ແມ່ແຕ່ລຸນກໍ່ຊ່ວຍພົມເຮັດ ຊ່ວຍພົມຄິດຖ້າ
ໃຫ້ ລຸນກໍ່ຕ້ອງເສີຍເວລາພົມເຕັມໃຈໃຫ້ລຸນນະ ລຸນຮັບ
ໄວ້ກໍ່ແລ້ວກັນ”

“ดิฉันต้องขอบคุณคุณอีกครั้งค่ะ แต่ดิฉัน
รับไว้ไม่ได้ หรอกเดียวคุณ จะทำให้เจ้าหน้าที่เคยตัว
นะคะ เป็นหน้าที่ของเราที่จะให้บริการแก่ผู้ที่มา
เสียภาษีให้แก่รัฐอยู่แล้ว เราเต็มใจจะทำให้ค่ะ
อย่างไรก็ตามดิฉันขอบคุณในน้ำใจของคุณค่ะ คุณ
เก็บเงินไว้เถอะค่ะ แบบของคุณถูกต้องเรียบร้อย
แล้ว เชิญคุณไปเสียเงินที่กองคลังได้เลยค่ะ”

“แหมขอบคุณมากครับ ถ้าคราวหน้าที่ผม
จะต้องมาติดต่อกับที่นี่อีก ผมจะมาหาคุณนะครับ”
ชายสูงอายุกล่าวพร้อมกับยกมือไหว้ประหลก ๆ ก่อน
ที่จะเดินออกไป

ภาพที่ข้าพเจ้าเห็นและเสียงที่ได้ยินในวันนั้น
ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกเหมือนถูกตรึงอยู่กับที่ ประชาชน
ผู้มาติดต่อกองจะมีความรู้สึกชื่นชมกับการทำงานของ
ข้าราชการสาวทั้งสองคนเช่นเดียวกับที่ข้าพเจ้ารู้สึก
ทำไมนะเราถึงจะได้พบกับข้าราชการที่ตั้งใจประพฤติ
ปฏิบัติงาน อย่างดีและวางตัวเป็นที่พึ่งของประชาชน
เช่นเดียวกับข้าราชการสาวทั้งสองคนที่ข้าพเจ้าได้พบ
ในวันนั้น ให้มากขึ้น กว้างขึ้น เพื่อ ประชาชน จะ ได้มี
ทัศนคติที่ดี และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือต่อทาง

ราชการมากยิ่งขึ้น และที่ข้าพเจ้าซึ่งมากกว่านั้นก็
คือเมื่อข้าพเจ้าได้พบเพื่อนและสอบถามถึงข้าราชการ
ทั้งสองคนนี้ก็ได้รับความว่า ทั้งสองคนเป็นข้าราชการ
ระดับสองซึ่งฐานะทางครอบครัวก็ไม่ค่อยดีนักน่าจะ
ยินดีรับเงิน ซึ่งถือเป็นสินน้ำใจจากลูกค้าที่ให้ฟรี ๆ
แต่เธอก็ไม่ยอมรับ และรู้สึกภาคภูมิใจกับการ
กระทำอันนั้น

ประสบการณ์ ที่ข้าพเจ้า ได้พบ เห็นนี้ แม้จะ
เป็นเรื่องที่ไม่น่าตื่นเต้น หรือรู้สึก ประทับใจอยู่ใน
ความทรงจำของคนบางคนเท่าใดนัก แต่สำหรับ
ข้าพเจ้าแล้วข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นนิมิตหมายอันดี
สำหรับตัวข้าพเจ้าเองจึงอดมิได้ถ้ามีโอกาสจะชมเชย
หรือเผยแพร่ให้ผู้อื่นได้ทราบและแม้จะเป็นเหตุการณ์
เล็กๆ เหตุการณ์หนึ่ง แต่อย่างน้อยก็คงจะทำให้
ประชาชนผู้พบเห็น เกิดความชื่นชมและศรัทธาใน
การทำงานของข้าราชการมากยิ่งขึ้น ข้าราชการ
ระดับต่ำ ๆ เหล่านี้ถึงฐานะทางบ้านจะไม่สู้ดี แต่ก็
ยังทนต่อความเย้ายวนได้และยังแสดงให้เห็นถึงความ
สำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบของตัวเอง พวกเขาเอง พวก
คุณล่ะเริ่มคิด เริ่มทำกันบ้างหรือยัง ๑๖

การบริหารงาน โดยมุ่งผลถึง ประชาชน

การสัมมนานักบริหารระดับสูง

๑๘-๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔

ว่าด้วยการสัมมนา : ทักษะดั้งเดิม ของผู้สังเกตการ

พอพูดถึงการสัมมนา ผมก็มีความรู้สึก
เพียงว่ามันเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่ตึงหัวข้อ
เรื่องและเป้าหมายในการสัมมนาเอาไว้อย่างสูง
ส่งดงาม เชอเชิญผู้คนจากหลายทิศทางหลาย
สังกัดมาร่วมชุมนุมพูดจากันไป อภิปรายกัน
ไป ถกเถียงกันไป แล้วก็รับฟังกันไป เป็น
วงโคจร

นั่นว่าเพื่อจะ สกัดเอาเนื้อหาสาระและแนว
ความคิดจากการสัมมนานั้น มาใช้แก้ปัญหา หรือ
ใช้ปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

และที่เหลือเป็นเนื้อเป็นหนังเป็นผลได้จริงๆ
หลังจากการสัมมนาก็คือ เอกสารบีกหนึ่งในรูปของ

“รายงานและสรุปผลการสัมมนา” ซึ่งจะบ่งบอกถึง
ความหวังใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นจากการสัมมนา

(แต่ก็ไม่ค่อยได้เอาผลการสัมมนานั้นไป
ใช้เท่าไรเลย)

เลิกสัมมนาแล้วต่างคนต่างแยกย้ายกัน
ไป

แล้วพอซักจะล้มๆ ก็มากำหนดโครง
การสัมมนากันใหม่ นัยว่าเพื่อความต่อเนื่อง

ก็วันเว้นวันเป็นวัฏจักรอยู่อย่างนี้

ทัศนคติที่ได้รับการสั่งสมมาเกี่ยวกับเรื่อง
การสัมมนาทุกรูปแบบของผมเป็นอย่างนั้น ยิ่งถ้ารู้
ว่าใครเขาไปสัมมนากันที่ต่างจังหวัด ผมก็อดคิดไม่
ได้ว่าเขากำลังเดินทางไปย้ายที่คุยกัน

เพราะฉะนั้น ตอนที่ได้รับคำสั่งให้เดินทางไปสังเกตการณ์สัมมนาผู้บริหารระดับสูงที่เชอนเจาเนอ กาญจนบุรี เกี่ยวกับเรื่อง "การบริหารงานโดยมุ่งผลถึงประชาชน" ผมก็นึกอยู่เพียงว่า *เอาอีกแล้ว เหมือนเดิมอีกแล้ว*

นี่ก็อยู่อย่างนั้นจริง ๆ

แต่เมื่อผมไปถึงที่นั่น ได้เข้าไปสังเกตการณ์ได้ไปสัมผัส ไปรับรู้ (และรับใช้) ตลอดจนได้อยู่ใกล้ชิดกับการสัมมนาดังกล่าว ผมก็ค่อย ๆ ได้เรียนรู้ด้วยตนเองว่า สิ่งที่ผมเคยคิดเอาไว้เกี่ยวกับการสัมมนานั้น ไม่ได้ถูกต้องไปเสียทั้งหมด

อย่างน้อยที่สุด ก็ไม่ถูกต้องสำหรับการสัมมนาครั้ง^๕

ผมเดินทางไปถึงเชอนเจาเนอ ตอนสามทุ่มครึ่ง คืนวันอาทิตย์ ที่หอประชุมซึ่งใช้เป็นสถานที่สัมมนายังคึกคักสว่างไสว ผู้เข้าร่วมสัมมนาซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารระดับสูงระดับรองอธิบดีเกือบทุกกรมในกระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงอุตสาหกรรม ก็รับรองผู้ว่าราชการจังหวัด บาง จังหวัดจำนวน ๒๕ ท่าน ยังนั่งกันอยู่พร้อมหน้าในห้องประชุม^๖

ตอนนั้นเป็นกิจกรรมเสริมการสัมมนา ซึ่งเป็นการสนทนาเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลซึ่งท่านรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี - เรือ

อากาศตรีบุญยง วัฒนพงศ์ เดินทางไปร่วมสนทนาอยู่ด้วย

ผม สอบถาม เจ้าหน้า^๗ที่ ของ สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน ซึ่งเป็นเจ้าของโครงการสัมมนาครั้งนี้ และได้ทราบว่า ตามกำหนดการจริง ๆ แล้ว การสัมมนาจะยุติลงในเวลาไม่เกิน สามทุ่มครึ่งของแต่ละวัน แต่พอเอาเข้าจริงแล้ว ก็เลิกเกินเวลาอยู่บ่อย ๆ ทั้งนี้ เนื่องจากผู้เข้าร่วมสัมมนาได้สนทนาหรืออภิปรายกันเพียงเพื่อให้บรรลุถึงเวลาที่กำหนดไว้ หากแต่เป็นการระดมความคิดและอภิปรายกันเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายของปัญหา ตลอดจนการร่วมกันหาทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคทั้งหลายทั้งปวงในการบริหารงานโดยมุ่งผลถึงประชาชนอย่างแท้จริง

ซึ่งนั่นเป็นความหวังของการสัมมนาครั้ง^๘

สี่ห้าวันเต็ม ๆ สำหรับการสังเกตการณ์สัมมนาครั้งนี้ ผมค่อย ๆ ศึกษาถึงท่าทีของการสัมมนา ว่ากันตั้งแต่เป้าหมายหลัก วัตถุประสงค์รวมและเจาะลึกลงไปในรายละเอียดถึงขั้นวิธีการ

จากเอกสารและการสัมภาษณ์ท่านเลขาธิการ ก.พ. จากการสอบถามท่านผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผมก็ได้ข้อมูลมาเรียบเรียงพอให้เพื่อนพ้องผู้อยู่ในแวดวงเดียวกันได้มองเห็นภาพของการสัมมนาครั้ง^๙นี้บ้าง

พอไม่ให้เสียเที่ยวและไม่ทำให้รู้สึกว่าการไปสังเกตการณ์ครั้ง^{๑๐}นี้สูญเปล่า

ก่อนจะเป็นโครงการสัมมนา : ปัญหา และอุปสรรค

ถ้าจะว่าไปแล้ว ราชการพลเรือนของเรา นั้นแบ่งหน่วยงาน ออกเป็นกระทรวงทบวงกรมตาม ลักษณะหน้าที่ เช่นบริหารเกษตรกรรม บริหาร อุตสาหกรรม บริหารพาณิชย์กรรม บริหารการ ปกครอง สภาพการณ์บริหารงานของรัฐในปัจจุบัน เป็นไปในลักษณะ เอกภาพ

คือต่างกรมต่าง กระทรวงต่างก็ทำหน้าที่ ของตนไปโดยมิได้มีการประสานกันเป็นทีม

เหมือนอย่างการเล่นฟุตบอลที่ต่างคนต่างเล่น ไม่ได้เล่นกันเป็นทีม ทำให้ประสิทธิผลของงานไม่ดีเท่าที่ควร

การสัมมนาครั้งนี้ จึงเหมือนเป็นการ ระดมนักฟุตบอลตัวฉกาจ จากทีมกรมกระทรวงต่าง ๆ (ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการนำ บริการของรัฐให้ไปถึงประชาชน) มาเข้าค่าย ผักขอมเก็บตัว เพื่อร่วมเล่นเป็นทีมชาติ

ซึ่งจะได้มีการข้อมทีมให้เข้าหากัน / ได้ พัฒนาเทคนิควิธีการเล่น / ได้พัฒนากำลึงกาย / ได้พัฒนากำลึงใจ / ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน / ได้ร่วมปรึกษากันวางแผนการเล่น และรับรู้เป้าหมายร่วมกัน

และผลพลอยได้ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ จะได้มารู้จักคุ้นเคยกัน

อันจะก่อให้เกิดการร่วมมือร่วมใจประสานงานกันต่อไป

โครงการสัมมนานักบริหารระดับสูงเรื่อง “การบริหารงานโดยมุ่งผลถึงประชาชน” เกิดขึ้นจากแนวความคิดดังกล่าวมาทั้งหมดนี้

วิธีการสัมมนา : เส้นทางสู่เป้าหมาย

ผู้เข้าสัมมนาตาม โครงการนี้เป็นนักบริหาร ระดับสูง เป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์มาก วิธีการสัมมนาในครั้งนี้ จึงมุ่งจะให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกท่าน ได้นำความรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์ มาศึกษาวิเคราะห์และแลกเปลี่ยนกัน

โดยมีวิทยากร ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจากส่วน ราชการและสถาบันต่าง ๆ เป็นผู้ช่วยนำทาง เพื่อให้การสัมมนาเป็นไปโดยถูกต้องตามหลักวิชา ตามข้อเท็จจริง และบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

ขออนุญาตกล่าวย้ำอีกสักหนว่า เป้าหมายหลักของการสัมมนาครั้งนี้คือ ความมุ่งหวังที่จะให้บรรดานักบริหารของกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ได้มาพบกัน / ได้ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ ปัญหาในการบริหาร / ร่วมซักซ้อมการปฏิบัติให้ประสานงานกันเป็นทีม / เพื่อนำบริการของรัฐไปสู่ประชาชนให้มากที่สุด

ซึ่งเป็นการจัดให้การบริหารเป็น เอกภาพ ในโอกาสเดียวกันนี้ นักบริหารผู้เข้าร่วมสัมมนา ยังจะได้นำหลักการบริหารอื่น ๆ ที่มีความ

สำคัญสำหรับนักบริหาร ไปปฏิบัติอีกหลายประการ เช่นการบริหารงาน/การบริหารเวลา/การบริหารคน / การบริหารร่างกาย และ การบริหารจิตใจ เป็นต้น

และบางตอนจากคำกล่าว รายงาน ของเลขาธิการ ก.พ. ต่อท่านนายกรัฐมนตรีในการเปิดการสัมมนาครั้งนี้ข้อความว่า “.....ในการนี้ผู้เข้าสัมมนาจะได้ออกไปยังหมู่บ้านชนบทห่างไกลบางแห่ง เพื่อศึกษาสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในชนบท รวมทั้งวิเคราะห์ดูบริการที่เขาเหล่านั้นได้รับ ทั้งนี้ นักบริหารจะให้เห็นสภาพที่แท้จริง และสามารถวางแผนเพื่อบริหารงานให้มีผลถึงประชาชนยิ่งขึ้น การที่ต้องจัดสัมมนาแบบอยู่ประจำในชนบทนั้นก็เพื่อให้นักบริหารระดับสูง ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้อย่างเต็มที่ ทั้งในภาคกลางวันและภาคกลางคืน โดยไม่ถูกรบกวนจากภารกิจประจำวัน และจะได้ทำกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ร่วมกัน และที่สำคัญที่สุดก็คือ เพื่อให้ผู้บริหารเหล่านั้นได้พบเห็นสภาพที่แท้จริงเกี่ยวกับความยากลำบากของประชาชนในชนบทอันจะเป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบายวางแผน และดำเนินการบริหารงานให้มีผลถึงประชาชนในชนบทได้ถูกต้องยิ่งขึ้น”

พอมองเห็นความตั้งใจที่จะให้บริการแก่ประชาชนอยู่ระหว่างวาระเหล่านั้นบ้างไหม?

ศึกษาดูสิ่งใหม่ : โปรแกรมอันดีเยี่ยม

คืนวันอาทิตย์คืนนั้น ผู้เข้าสัมมนาเลิกวาระและลุกจากที่นั่งตอนห้าทุ่มเศษนิดหน่อย กว่าจะขึ้นรถกลับไปถึงบ้านพักก็ประมาณเกือบห้าทุ่มครึ่ง

และรับรู้โดยกำหนดการอันลงตัวว่า รุ่งขึ้นเข้าตอนห้าทุ่มจะมีเจ้าหน้าที่ของสถาบันฯ ไปเคาะปลุกตามห้องทุกห้อง

ทุกเช้าตรู่ กำหนดการบอกเอาไว้ว่า ตอนหกโมงครึ่ง—นำอาหารไปถวายพระสงฆ์ ที่วัดที่ตั้งอยู่ในบริเวณเขื่อน ห่างจากหอประชุมประมาณ ๓ กม. รถจะรับท่านนักบริหารไปส่งถึงวัด แล้วก็เคลื่อนมาจอดรออยู่ตรงครึ่งทางเพื่อให้นักบริหารได้ออกกำลังกายในตอนเช้าของวัน ด้วยการเดินขึ้นมาเป็นระยะทางประมาณกิโลครึ่ง—ก็พอได้เหงื่อ

กำหนดการรับประทานอาหารเข้าตอนแปดโมง อิ่มแล้วก็เข้าห้องสัมมนากันเลยทีเดียว

ช่วงเวลาจากแปด โมง ครึ่งถึงบ่ายสี่โมงครึ่ง เป็นเรื่องราวภาควิชาการสุดแต่จะกำหนดวิธี นับแต่วิทยากรนำสัมมนาหรือการอภิปรายเป็นคณะ และการประชุมกลุ่มย่อย / การบรรยายสรุป / กรณีศึกษาประกอบการสัมมนา

และเวลาหลังสี่ โมง ครึ่ง เป็นต้นไปนั้น เป็นกิจกรรมเสริมการสัมมนา อย่างเช่นมีวิทยากรสนทนา มีการฉายภาพยนตร์ หรือมีกิจกรรมพิเศษ เช่น เกมการบริหาร การบริหารร่างกาย

การบริหารจิตใจเป็นต้นไปจนถึงเวลากลับที่พัก และ
เข้านอน

ลองคิดดูเอาเองเถิดครับว่า โปรแกรม ซึ่ง
กำหนดไว้ในลักษณะเช่นนี้ทุกวันนี้มีลักษณะไหน

ผู้เข้าสัมมนากับเจ้าหน้าที่หรือวิทยากรจะรู้
สึกว่าโปรแกรมมันแน่นมากแค่ไหนหรือจะไม่รู้สึก
ก็ไม่รู้ได้ แต่ผู้สังเกตการณ์รู้สึกอยู่คนเดียวอย่าง
เงียบ ๆ ไม่กล้ากระโดดกระดาก

ด้วยว่าท่านผู้อำนวยการทั่วไปในการสัมมนา
ครั้งนี้ ท่านยังพยายามแสวงหาชั่วโมงที่จะใช้ให้คุ้ม
ค่าของการเดินทางไปสัมมนา ให้มากกว่านี้อยู่อีก

และมาบอกทีหลังว่า — นั่นเป็นการสร้าง
สถานการณ์สมมุติ นักบริหารจะได้เคยชินกับความ
ยากลำบาก

เป็นอย่างนั้นไป—สมมุติก็สมมุติ
ผู้สังเกตการณ์ไม่มีความเห็น

การบริหารร่างกายและจิตใจ : กิจกรรมเสริมการสัมมนา

ลองสอบถามดูว่า การสัมมนาในรูปแบบ
เช่นนี้ การบริหารร่างกาย หรือการบริหารจิตใจ
ที่เรียกว่า เป็นกิจกรรมเสริมการสัมมนานั้น มีความ
จำเป็นมากน้อยแค่ไหน ?

คำตอบที่ได้รับนั้นยาวมาก ขนาดเป็นหนังสือ
๒ เล่ม กับคำอธิบายประกอบอีกนานนับชั่วโมง

ผมจะพยายามดึงออกมาพูดสั้น ๆ แค่นี้
หน้าให้อ่านกันง่าย ๆ

เริ่มต้นกันตรงที่ว่า — นักบริหารต้องมีร่างกายดี ว่าแล้วก็มีรูปประกอบ ๓ รูป รูปแรกเป็นคนผอม ๆ รูปที่สองเป็นคนอ้วน ๆ คำบรรยายได้ภาพบอกว่า—ไม่ใช่อย่างนี้ หรืออย่างนี้ ว่าแล้วก็ตัดไปที่ภาพที่ ๓ เป็นภาพนักบริหารผู้มีร่างกายกำลังพอเหมาะพอเจาะ ใหญ่กว้าง หลังตรง ไม่มีไขมันสะสมส่วน ทำทางแข็งแรง แล้วก็มีคำบรรยายได้ภาพว่า—แต่ต้องอย่างนี้

ก็ว่ากันไป

การบริหารร่างกายจะทำให้ นักบริหารมีร่างกายที่แข็งแรง สุขภาพสมบูรณ์ ซึ่งวิธีการบริหารร่างกายตามหลักวิชาการ จะต้องทำประกอบกัน ๔ อย่างคือ ออกกำลังกายให้เหมาะสม/รับประทานอาหารให้ถูกหลักโภชนาการ/พักผ่อนให้เพียงพอ/และป้องกันโรคไว้เสมอ

รายละเอียดของเรื่องนี้มีอยู่ในหนังสือ “การบริหารร่างกายสำหรับนักบริหาร” ซึ่งคนที่ไม่ใช่นักบริหารก็อ่านได้ คำโฆษณาสั้น ๆ สำหรับหนังสือเล่มนี้ก็คือ—*สมองจะใส จิตใจจะสบาย ต้องอยู่ในร่างกายที่สมบูรณ์*

ลองหาซอมาร่านดูเอาเองเถิดครับ

หันมาดูเรื่องการบริหารจิตใจบ้าง รายการนี้เขาก็บอกอีกนั่นแหละว่า “นักบริหารต้องมีจิตใจดี”

เอากันอย่างสั้น ๆ ก็แล้วกันนะครับ ว่ากันด้วยเรื่องการทำจิตให้เป็นสมาธิ

ว่ากันว่าถ้านักบริหารสามารถบริหารจิตใจให้เป็นสมาธิได้ ก็จะมีบังเกิดผลให้จิตมีคุณสมบัติ ๓ ประการคือ

— มีความบริสุทธิ์ ปราศจากความโลภ ความโกรธ ความหลง

— มีความตั้งมั่น จิตใจสงบ ไม่ฟุ้งซ่าน ไม่เคร่งเครียด ไม่วู่วาม ละเอียดยรอบคอบอดทน มานะพากเพียร และมีสติสัมปชัญญะเป็นตัวกำกับ ระลึกได้ถึงความถูกต้องความควร

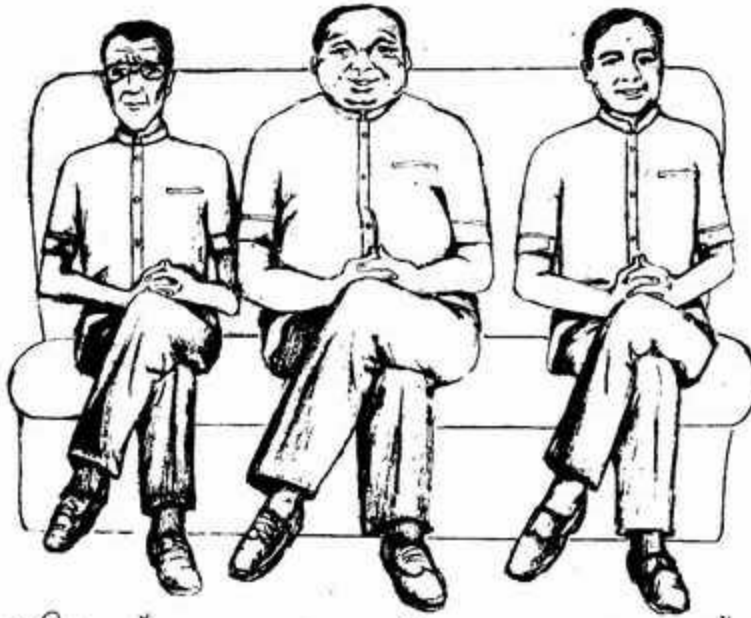
— มีความอ่อนไหวในหน้าที่ของมัน ทำให้ฉลาด เจียบแหลม แน่วแน่ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ดีของนักบริหาร

และวิธีที่จะทำให้จิตเป็นสมาธิได้นั้น มีมากมายหลายวิธี แต่ในการสัมมนาครั้งนี้นำมาเสนอเพียงแค่ ๓ วิธี คือแบบพุทธรูป แบบโยคะ และแบบที่เอ็ม

กิจกรรมเสริมการสัมมนาเหล่านี้แหละครับ ที่พอพ้นภาควิชาการคือหลังสี่โมงครึ่ง นักบริหารระดับสูงที่เข้าร่วมสัมมนาทุกท่านก็ได้เข้าร่วมกันฝึกทั้งการบริหารร่างกาย และบริหารจิตใจ เป็นการลงมือปฏิบัติด้วยตัวเองอย่างจริงจัง

และมีได้เห็นแก่เห็นดีเห็นน้อยตลอดระยะเวลาที่อยู่ในการสัมมนา

นักบริหารต้องร่างกายดี

ไม่ใช่อย่างนี้

หรืออย่างนี้

แต่ ต้องอย่างนี้

การประเมินผล : ช่วงก้าวที่ไม่ขาด

ตอน

ถ้าจะพูดกันแบบอัตตวิสัย หรือใช้ความรู้สึก ส่วนตัวตัดสินแล้ว ก็คงจะต้องพูดว่าการสัมมนา นั้นพอเลิกสัมมนาแล้วก็แล้วกันไป

อะไร ๆ ที่พูดกันไว้ในการสัมมนาก็ปรากฏอยู่ในเอกสารสรุปผลการสัมมนาเท่านั้น

ไม่ได้มีการประเมินผลหรือติดตามผลของการสัมมนาต่อไป

ซึ่งเป็นความสูญเปล่าของการสัมมนาที่พอจะมองเห็นได้

การสัมมนาหนั้นก็เช่นกัน มีผู้สงสัยและตั้งคำถามว่า “สัมมนากันเพียง ๕ วัน จะได้อะไรหรือ?”

คำตอบในเรื่องนี้ก็คือ

อย่าว่าแต่ ๕ วันเลย แม้เพียง ๕ วัน

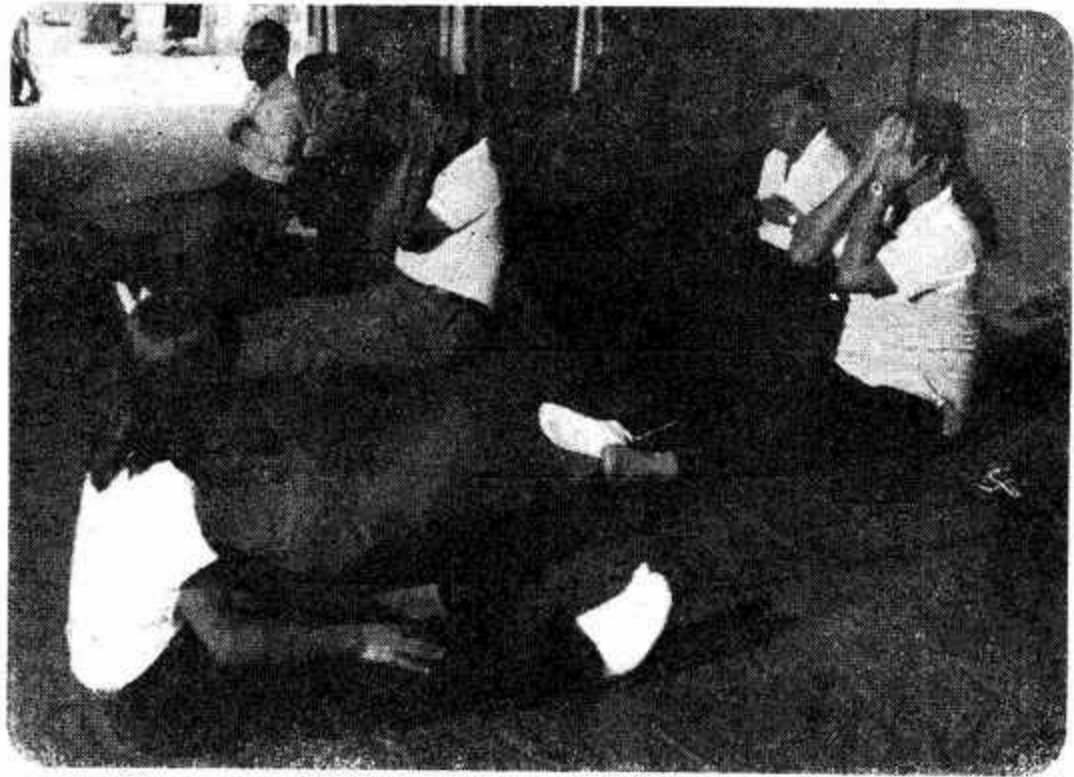
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันก็ทรงมีพระราชดำรัสว่า

“.....ก็ ๕ วันนั้น ได้มาใช้สำหรับฝึกสิ่งที่ดีที่มีอยู่แล้ว ให้มาใช้เป็นประโยชน์ในสภาพการณ์ในปัจจุบันนี้ เพราะว่าเรามีความคิดความรู้สึก มีคุณสมบัติเหล่านั้นอยู่ในตัว เพียงแต่ไม่ได้ปลุกขึ้นมา...”

การสัมมนาเพียง ๕ วันครั้งนั้น จึงเป็นเสมือนการปลุกคุณสมบัติที่ดีที่มีอยู่แล้วในตัวของนักบริหารระดับสูง ให้มีพลังและให้ขลังยิ่งขึ้น

เพื่อใช้เป็นประโยชน์ในสถานการณ์ปัจจุบันให้ดีที่สุด

ตามนัยพระราชดำรัสดังกล่าว

และการ สัมมนานัก บริหาร ะดับสูง ครงนี้
มุ่งหวังจะบริหารงาน โดยมุ่งผลถึงประชาชนอย่างแท้
จริง

แนวความคิดจากการสัมมนาครั้งนี้ จึงสรุป
ผลได้ในรูปข้อเสนอแนะให้มีการ จัดรูปการบริหาร
และปรับปรุงการบริหารงาน ให้มีลักษณะเป็นเอก-
ภาพ เป็นทีม อันมีรูปแบบของบริหารที่จะต้อง
ประสานสอดคล้องกันไปสู่ประชาชน ข้อเสนอแนะ
ถึงการ จัดรูปแบบ ของ การ บริหารงาน ในอุดมการณ์
ดังกล่าว นั้น จะปรากฏเป็นเอกสารเสนอต่อรัฐบาล
ต่อไป หลังจากเสร็จสิ้นการสัมมนา

และนักบริหารผู้เข้าร่วมสัมมนามีความเห็น
เป็นเอกฉันท์ว่า การสัมมนาครั้งนี้ มิใช่ว่าเลิก
สัมมนาแล้วก็ต่างคนต่างไป

หรือ เพียงแค่ ทำ เอก สาร รายงาน ผล การ
สัมมนาทิ้งไว้ โดยมีได้นำไปปฏิบัติ

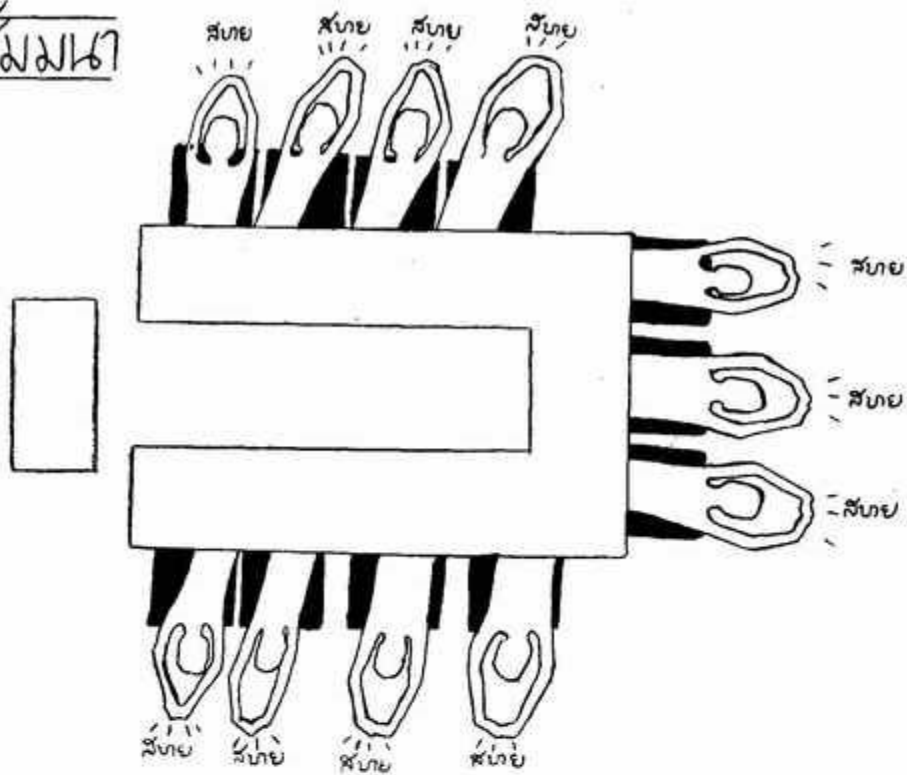
หากแต่นักบริหารผู้เข้าร่วมสัมมนาครั้งนี้ ได้
กำหนดนัดหมายที่จะพบปะกันทุกเดือน

เพื่อติดตามผลการสัมมนาที่ได้รายงานเสนอ
ขึ้นไปยังรัฐบาลว่าได้รับการพิจารณาคืบหน้าประการ
ใด

ทั้งยังได้เลือกหมู่บ้าน ๒ หมู่บ้านที่ได้เข้าไป
ศึกษาสภาวะความเป็นอยู่ความยากลำบาก ของประ-
ชาชน ในหมู่บ้านนั้น ระหว่างการสัมมนาครั้งนี้เป็น
หมู่บ้านตัวอย่าง

สำหรับจะพัฒนาและศึกษาแนวทางในการ
ปรับปรุงหมู่บ้านอื่น ๆ ต่อไป

หลังสัมมนา

ซึ่งจะเป็นแนวทางในการให้บริการแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง

ตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ทุกประการ

สบาย : ความรู้สึกอันโปร่งเบา

ผมคงจบขอเขียนชนนลงด้วยภาพของผู้เข้าสัมมนาในวันนี้

ตอนที่สัมมนากันอยู่ที่เซ็นเตอร์ วิทยากรผู้นำบริหารร่างกายได้แนะนำท่ากายบริหารเอาไว้ท่าหนึ่ง สำหรับทำในเวลาที่เคยเครียดมากๆ หรือในเวลาที่เราทำงาน

ทำนั้นเป็นท่าที่ให้เอนกายทาบไปกับพนักเก้าอี้ สองมือประสานเหยียดแขนตรงไปข้างหน้า แล้วยกขึ้นเหนือศีรษะจนสุดแขน

เปล่งเสียงออกมาด้วยความรู้สึก ว่า

สบาย

แล้วก็รู้สึกสบาย

ในวันปิดการสัมมนา หลังจากพิธีปิดการสัมมนาเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว ผู้เข้าสัมมนาทุกท่านก็พร้อมใจกันทำท่ากายบริหารที่ว่านั้น

แล้วก็เปล่งเสียงออกมาพร้อมๆ กันว่า

สบาย

จนถึงตอนนี้ ผมก็ยังดีใจที่ไม่ออกว่าที่บอกว่าสบายนั้น คือสบายที่ได้ทำท่ากายบริหารผ่อนคลายความตึงเครียด หรือสบายที่ได้จบการสัมมนาอันน่าเห็นใจเห็นชอบ (นับว่าเป็นการสร้างสถานการณ์สัมฤทธิ์) น้สบาย

อย่างไรก็ตาม ผมก็หวังเอาไว้ว่าคงจะเป็น
ความสบายอันเกิดจากท่ากายบริหารสำหรับที่จะไป
บริหารคนและบริหารงานในหน่วยงานของตน ให้
มีลักษณะ ของ การ ประสาน งาน กับ หน่วยงาน อื่น ที่
เกี่ยวข้อง ในรูปแบบของการทำงานเป็นทีม

เพื่อที่จะส่งผลไปถึงประชาชนผู้กำลังรอคอย
บริการทุกรูปแบบของรัฐบาลอยู่

ความ หวัง ประการ เดียว ของ ผู้ สังเกต การ
สัมมนาครั้งนี้ คือความหวังที่จะได้เห็นว่าการสัมมนา
อันมีสถานการณ์สมมติและบรรยากาศอันเคร่งเครียด

เหน็ดเหนื่อยครั้งนี้ คงจะไม่ใช้การลงทอนอันสูญ
เปล่า

หรือจบลงพร้อมๆ กันพิธีปิดการสัมมนา
เท่านั้น

หากแต่หวัง จะ ได้ เห็น ความพยายามอย่าง
เอาจริงเอาจัง ที่นักบริหารจากหลายกระทรวง
ทบวงกรมได้ร่วมจับมือกัน ประสานงานกัน

เดินทางไปสู่เป้าหมายคือการ ให้บริการ
โดยมุ่งผลถึงประชาชน

ด้วยวิธีการ ทุกรูปแบบที่เราระดมความ
คิดมาได้จากการสัมมนาครั้งนี้ ๑๖

บริษัท **หลุยส์การพิมพ์** จำกัด

9/39-40 ซอยกิ่งเพชร ถนนเพชรบุรี กทม. โทร. 282-4604, 282-4606

รับพิมพ์สิ่งพิมพ์ทุกชนิดในระบบออฟเซ็ท

• งานประณีต • ตรงต่อเวลา • ราคากันเอง

**Thailand
Business**

ไทยแลนด์
ธุรกิจ

วารสารธุรกิจชั้นนำที่สมบูรณ์แบบของเมืองไทย เชิญบอกรับเป็นสมาชิกได้ที่...

บริษัท **บิซซิเนส พับลิเคชันส์** (ประเทศไทย) จำกัด

อาคาร บุญมิตร ชั้น 10, 138 ถนนสีลม กรุงเทพฯ ต.ป.ณ. 2729

โทร. 2353435-8

แนะนำผู้เขียนบทความ

นายอาถีย์ อิงคะวณิช

น.บ., M.P.A.

ผู้อำนวยการกองตำแหน่งและอัตราเงินเดือนที่ ๑

นายวีระ ไชยธรรม

กศ.บ., ปร.ม. และ Post-grad.
Diploma in Development
Administration

ข. วิเคราะห์งานบุคคล ๗
กองตำแหน่งและอัตราเงินเดือนที่ ๓

นายสุวรณ์ ชนะสงคราม

น.บ., พ.ม., น.บ.ท.

ทำหน้าที่ผู้ช่วยผู้อำนวยการกอง
กองอุตสาหกรรมและโรงทุกซ์

น.ส. สินี เจริญพจน์

พ.ด.บ., M.P.A.

จ. ผักกอบรม ๖

สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน

นายชรรยงค์ คำบวรลือ

พ.ม., กศ.บ.

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล ๖
กองตำแหน่งและอัตราเงินเดือนที่ ๓

นายปรีชา วิชัยคิษฐ์

น.บ., M.C.L.

หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป
กองวิชาการ

นายพิพัฒน์ โกศลวัฒน์
 น.บ., M.A. (Public Adm.)
 หัวหน้าฝ่ายแผนงานและประเมินผล
 กองวิชาการ

นายสัมา สีมานนท์
 ร.บ., M.S. (Pol. Sc.)
 หัวหน้าฝ่ายระบบและมาตรฐานงานบุคคล
 กองวิชาการ

น.ส. พุขง เนี่ยวกุล
 ร.บ. (รัฐประศาสนศาสตร์) จุฬา
 M.A. (Management and Supervision)
 Central Michigan University
 จ. วิเคราะห์งานบุคคล ๔
 กองวิชาการ

น.ส. ปณิต มีแสง
 ค.บ. (จิตวิทยา) จุฬาฯ
 จ. วิเคราะห์งานบุคคล ๔
 กองวิชาการ

น.ส. วไลพร พุนประสิทธิ์
 น.บ., M.A. (Public Adm.)
 จ. วิเคราะห์งานบุคคล ๔
 กองวิชาการ

นายเฉลิม ศรีผดุง
 กศ.บ., ร.บ.ม., M.P.A.
 หัวหน้าฝ่ายพัฒนานักบริหาร
 สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน

น.ส. พิชรา บุณยรัตนแสวี
 ร.บ. (รัฐประศาสนศาสตร์) จุฬาลงกรณ์
 ร.ม. (บริหารรัฐกิจ) ม.ธ.
 จ. วิศวะห์งานบุคคล ๕ กองวิชาการ

น.ส. วรภา ประเสริฐสุน
 (อ.บ., M.D.S.)
 จ. สักขบวม ๔
 สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน

น.ส. ปรัชภากรณ์ กุวัจนเสถียร
 อ.บ. พบ.ม. (บริหารรัฐกิจ)
 Cert. in Public Administration
 Training Methodology
 จ. สักขบวม ๖
 สถาบันพัฒนาข้าราชการ

นายชอุล จันทรศักดิ์
 น.บ. จุฬาลงกรณ์
 นิตกร ๖
 กองวินัย

เกียรติ หน้าที สามัคคี ซื่อสัตย์ เป็นคุณสมบัติข้าราชการ

ท้ายเล่ม

วารสารข้าราชการฉบับนี้ได้จัดทำเป็นฉบับพิเศษสำหรับวันข้าราชการพลเรือนในปี พ.ศ. ๒๕๒๔ ซึ่งเป็นปีที่มุ่งส่งเสริมจริยธรรมของข้าราชการพลเรือน เพื่อให้ข้าราชการพลเรือนพึงตระหนักอยู่เสมอว่า เกียรติ หน้าที่ สามัคคี ซื่อสัตย์ เป็นคุณสมบัติของข้าราชการ

เมื่อข้าราชการพลเรือนรู้จักรักษาเกียรติ ตระหนักในหน้าที่ ทำงานด้วยความสามัคคีและมีใจซื่อสัตย์ หรือมีจริยธรรมพื้นฐาน ๔ ประการดังกล่าวแล้ว จะทำการสิ่งใด ก็จะได้รับความร่วมมือ และความสนับสนุนจากประชาชน นอกจากนี้ก็จะเป็นแบบอย่างที่ดีให้ประชาชนประพุดติและปฏิบัติตามอีกด้วย ซึ่งจะส่งผลให้สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความสุขสงบและมีพลังของความสมัครสมานสามัคคี เชื่อว่าท่านผู้อ่านคงเห็นพ้องกับข้อสมมุติฐานนี้ แต่จริยธรรมเป็นเรื่องเกี่ยวกับสิ่งที่ควรคิด ควรพูด ควรทำ มีความละเอียดอ่อนและเกี่ยวพันกับจิตใจ การปลูกฝังหรือเสริมสร้างจริยธรรม จึงต้องใช้เวลา แต่ที่สำคัญก็คือ ต้องมีการเริ่มต้น เริ่มต้นทบทวนปัญหาพิจารณาสาเหตุ และแสวงหาแนวทางปรับปรุงส่งเสริมต่อไป วันที่ ๑ เมษายน วันข้าราชการพลเรือนในปี นี้ จึงขอเริ่มต้นทบทวนเรื่องนี้ วารสารข้าราชการจึงได้เสนอบทความเป็นแนวคิดและข้อเสนอแนะเพื่อประกอบการพิจารณาของท่านผู้อ่าน และหวังว่าข้อเสนอแนะต่างๆ คงจะมีการนำไปปฏิบัติให้บังเกิดผลตามที่คาดหมายไว้

คณะผู้จัดทำวารสารข้าราชการ ขอขอบพระคุณท่านรองเลขาธิการ ก.พ. โสวัจ สุจริตกุล ที่ได้กรุณาช่วยกำหนดเป้าหมายและเค้าโครงของวารสารฉบับนี้ ท่านผู้เขียนทุกท่านที่ช่วยให้วารสารมีคุณค่า และท่านผู้มีอุปการะคุณในด้านค่าใช้จ่ายที่ช่วยให้วารสารสำเร็จเป็นรูปเล่มออกมา หากมีสิ่งใดขาดตกบกพร่องไปบ้าง คณะผู้จัดทำวารสารข้าราชการขอรับผิดชอบและขออภัยต่อทุก ๆ ท่านด้วย

บรรณาธิการ